

Gemeente Amsterdam
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

Sp★rtplan 2009-2012

Woord vooraf

Het sportklimaat in Nederland en in Amsterdam zit in de lift. Amsterdam heeft van oudsher een sterke sporttraditie. Bijna iedereen kan meedoen in Amsterdam, in ieder geval is inkomen steeds minder een belemmering. Iedereen kan meedoen in de buurt, omdat er meer voorzieningen zijn gekomen die we bovendien beter en vaker gebruiken. En we willen nog meer, zowel in de breedte als aan de top, omdat dat Amsterdam en de Amsterdammers kansen biedt.

We willen niet alleen meer, we moeten ook meer. Mensen zijn gemaakt om te bewegen en toch doen we dat niet vanzelf. Vooral in de grote stad niet. Amsterdammers zitten inmiddels weer rond het landelijk gemiddelde, maar bepaalde ontwikkelingen zijn zorgelijk. Een op de drie kinderen is te dik. Gymles op school is niet vanzelfsprekend. Jongeren tussen de 14 en 24 jaar haken in sportief opzicht af. Meiden en vrouwen zijn nog steeds ondervertegenwoordigd bij sportactiviteiten en -verenigingen. Vrijwilligers zijn moeilijker te vinden, terwijl sporten in verenigingsverband nou juist zorgt voor die structuur die nodig is om ook te blijven bewegen.

Tijd voor een stevig sportplan. We willen en moeten niet alleen meer, we kunnen gelukkig ook meer. Dit Sportplan richt zich op alle Amsterdammers: iedereen een levenlang actief, op een vrolijke, energieke en uitdagende manier. Door te sporten op school, in de buurt, op de vereniging of in de wereld als het om topsport gaat. Een Sportplan waarin breedte- en topsport verbonden zijn omdat de top de basis inspireert en de basis de top voedt. Waarin ieder zijn eigen plek kan vinden met de stimulans om er nog een tandje bij te doen. Een Sportplan dat alleen kan slagen als iedereen bereid is zich verantwoordelijk te maken voor bepaalde doelstellingen die gezamenlijk het Amsterdams sportklimaat verbeteren.

Het Sportplan hebben we het afgelopen jaar met elkaar gemaakt: de sportsector, de kennisinstellingen, bestuurders en ambtenaren van stad en stadsdeel. Het is een plan geworden waarin sport verbonden is met alle relevante beleidsterreinen in de zogenaamde "sportster". Met onderwijs, omdat we daar onze kinderen en jongeren meer bereiken. Met zorg, zoals bij Bewegen op recept. Met ruimtelijke ordening, om ook in de stad voldoende ruimte voor sport te houden. Met de inrichting van de buurt en van de openbare ruimte, om iedereen uit te nodigen tot sportief bewegen. Met economie, omdat sporters en sportevenementen gezicht geven aan de stad. Met werk en inkomen, omdat de sport steeds meer banen biedt maar ook omdat de financiën geen belemmering mogen zijn om aan sport te doen.

We dagen alle Amsterdammers uit om mee te doen, zodat we samen zullen winnen. Amsterdam zal onverslaanbaar blijken, dankzij ons sportklimaat en onze sportieve mentaliteit.

Carolien Gehrels
Wethouder Sport

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Jonge Amsterdammers: talent ontwikkelen	12
3. Volwassenen: iedereen actief	24
4. Sportverenigingen: maatschappelijk actief	32
5. Topsport: Olympische inspiratie	40
6. Sportinfrastructuur: ruimte voor sport	48
7. Organisatie: bestuurlijk ondernemerschap	60
8. Financiën	66

Bijlagen:

- 1 Financiën
- 2 Doelenbomen
- 3 Gezond Gewicht bij kinderen
- 4 Stroomschema actieve levensstijl volwassenen
- 5 De Krachtwijk als Gezonde Wijk
- 6 Onderbouwing en keuze Topparken en de uitvoering
- 7 De Amsterdamse kenniskring

Colofon

Sportplan 2009-2012
Uitgave: Gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
Ontwerp omslag: Inge Bekkers
Opmaak binnenwerk: Rita Ottink
Drukwerk: Drukkerij Leijten

Amsterdam, tweede druk, maart 2009

Inleiding

1.1 De kracht van sport

Sport is lifestyle geworden. Begrijpelijk: het biedt plezier en ontspanning, en je hebt er nog wat aan ook. Voor de één is het belangrijk de spieren soepel te houden, de ander zoekt vooral gezelligheid, en een derde wil zijn of haar grenzen verleggen.

De kracht van sport is dat veel mensen het leuk vinden om te doen en om naar te kijken. Daardoor is sport ook een effectief instrument op andere beleidsterreinen, zoals maatschappelijke participatie, sociale cohesie, talentontwikkeling, gezondheid en economie. Sport draagt bij aan een gezond, actief en dynamisch Amsterdam.

Met het Sportplan 2009-2012 willen we de maatschappelijke waarden van sport optimaal benutten. Voorheen stond de sportsector nog wel eens langs de lijn. Nu willen we de sportsector daadwerkelijk laten meespelen. We stellen de sportsector op in het centrum van ons beleid.

Basis versterken en nieuwe uitdagingen aannemen

Amsterdam kan voortbouwen op een basis waarvan de meeste fundamenten al ruim een halve eeuw geleden zijn gelegd. Al vroeg beschikte de stad over een groot areaal aan gemeentelijke sportaccommodaties. Naast basissportvoorzieningen beschikken we over tal van topsportvoorzieningen zoals het Olympisch Stadion, de Amsterdam ArenA, het Velodrome en het Wagenerstadion. Amsterdam introduceerde als eerste het sportbuurtwerk. En Amsterdam ontwierp grootschalige schoolsportstimuleringsprogramma's, zoals **Jeugdsport in Beweging** op basisscholen en **Topscore** in het voortgezet onderwijs.

Wij willen deze basis verder versterken. Dat is nodig om nieuwe uitdagingen te kunnen aangaan. Daarvoor verbinden we verschillende beleidsvelden met elkaar. Bijvoorbeeld sport en gezondheid: dit sportplan is behalve een sportplan ook een beweegplan. Het belang van een actieve levensstijl voor de gezondheid is evident, maar niet iedereen komt even makkelijk in beweging. We willen daarbij helpen.

Dit plan richt zich ook op de sociaal bindende werking die van sportbeoefening uitgaat. Van deze welzijns waarde van sport willen wij optimaal profiteren! En ook ruimtelijke aspecten betrekken we in onze beschouwingen, want ruimte voor sport en beweging is een veel grotere rol gaan spelen.

En topsport mag in Amsterdam natuurlijk geen ondergeschoven kindje zijn. Want wat is Amsterdam Topstad zonder topsport? Wij spreken zelfs weer in het openbaar over de mogelijkheid van de Olympische Spelen in Nederland. Samen met het rijk, NOC*NSF en de G4 hebben we ons uitgesproken voor het Olympisch Plan 2028. Dit plan zou in 2016 kunnen resulteren in de kandidatuur van een Nederlandse stad voor de Olympische Spelen van 2028. Wij willen in de voorbereiding daarvan een voortrekkersrol spelen. Dat tekent onze ambitie.

Amsterdam sportstad alleen met partners

Versterken en vernieuwen kunnen wij natuurlijk niet alleen. Coalities met sportorganisaties, bedrijfsleven, gezondheidszorg en onderwijs zijn nodig om onze doelen te bereiken. Gelukkig zit Amsterdam vol met talent: coaches, vakdocenten, sportmedici, bewegingswetenschappers, fysiologen, sportmarketeers, sportschoolhouders, sportbuurtwerkers ... Juist op hen doen wij een beroep. Het aantal sportgerelateerde opleidingen is sterk gegroeid, en bestrijkt inmiddels het volledige spectrum van MBO, HBO en universiteit. De Vrije Universiteit (VU) heeft de faculteit bewegingswetenschappen, de Hogeschool van Amsterdam (HvA) de Academie voor Lichamelijke Opvoeding, en we hebben in Amsterdam de Johan Cruyff University. Met dit sportplan willen we ze allemaal aan onze doelstellingen binden.

De centrale stad en de stadsdelen trekken hierbij gezamenlijk op. Het Sportplan 2009-2012 biedt continuïteit en een financiële basis voor de komende 4 jaar.

Landelijke ontwikkelingen en programma's bieden ons kansen om het nog beter te doen. Wij sluiten aan bij de kabinetsnota **Tijd voor Sport** en de ambities vanuit het Olympisch Plan 2028. Wij spelen graag in op landelijke programma's zoals **Meedoen Allochtone Jeugd Door Sport**, **de BOS-impuls (Buurt Onderwijs Sport)**, **de Alliantie School en Sport Samen Sterker**, en **Impuls Brede Scholen, Sport en Cultuur**. Ook maken we gebruik van de armoedegelden die staatssecretaris Aboutaleb beschikbaar heeft gesteld om de maatschappelijke participatie te verhogen van kinderen uit minimum gezinnen.

1.2 Missie Sportplan 2009-2012

Het Sportplan 2009–2012 komt voort uit de rapportage **Focus op Sport**, waarmee de gemeenteraad op 23 mei 2007 akkoord is gegaan, en die de opdracht bevatte tot het opstellen van dit sportplan. In deze rapportage stond de onderlinge versterking van verschillende beleidsterreinen centraal. Deze verbanden werden gevisualiseerd in een ster met vijf punten, die vijf aandachtsgebieden vertegenwoordigen.

Actieve Amsterdammers hebben plezier in sport, bewegen voldoende in hun dagelijks leven, leren buurtgenoten kennen, blijven gezond en doen mee in de maatschappij. In het hart van de ster staat daarom onze missie: **alle Amsterdammers een leven lang actief!** Deze missie benadrukt de volgende thema's:

- het plan gaat over sport én bewegen.
- sport en bewegen als gewenste levensstijl van jong tot oud.
- iedereen kan op zijn eigen niveau meedoen, van recreatief bewegen tot topsport.

We operationaliseren onze missie als volgt: **wij willen de deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten tot boven het landelijke gemiddelde brengen en zodoende de maatschappelijke waarde van sport en bewegen optimaal benutten.** De huidige sportdeelname is zowel landelijk als in Amsterdam ca. 65%. In het kader van Nederland Sportland 2016 wordt gestreefd naar 75%. In 2012 willen we minimaal op 70% zitten.

1.3 De uitdaging: meedoen én winnen

De uitdagingen die we met dit sportplan willen aannemen zijn afgeleid van de vijf sterpunten van de notitie **Focus op sport**. We behandelen de volgende vijf centrale thema's. Aan elk daarvan wijden we een hoofdstuk.

- Jonge Amsterdammers: talent ontwikkelen
- Volwassenen: iedereen actief
- Sportverenigingen: maatschappelijk actief
- Topsport: Olympische inspiratie
- Sportinfrastructuur: ruimte voor sport

1.3.1 Jonge Amsterdammers: talent ontwikkelen

Wij kennen de hoogste prioriteit toe aan jeugd. Hierover gaat hoofdstuk 2 van dit sportplan. Kinderen en jongeren doen in de sport spelenderwijs ervaringen op die zij ook buiten de sport goed kunnen gebruiken: van samen sporten en verantwoordelijkheid dragen, tot leren samenwerken en omgaan met regels. Sport geeft zelfvertrouwen en sporten heeft een positief effect op schoolresultaten. Kinderen van verschillende culturen worden verbonden door de sport. Deze prioriteit sluit aan bij de doelstelling van het bestuursakkoord van Amsterdam en het kader van **Jong Amsterdam/Kinderen Eerst**: "alle kinderen doen mee". Talentontwikkeling staat centraal. Sport biedt die mogelijkheid bij uitstek: van kennismaking tot topprestatie is alles mogelijk.

Investeren in de breedte

Om de kracht van jeugdsport volledig te benutten moeten alle Amsterdamse kinderen de kans krijgen om hun sport te ontdekken. Dit vraagt om investeringen in de breedte: alle kinderen maken kennis met sport op school. Dus ook de minder getalenteerde, gemotiveerde of motorisch minder begaafde kinderen. Extra aandacht moet uitgaan naar doelgroepen met achterblijvende sportparticipatie, zoals kinderen die om financiële redenen niet kunnen sporten, Turkse en Marokkaanse meisjes, Hindoestaanse meisjes, kinderen en jongeren in het speciaal onderwijs en jongeren op het VMBO.

Investeren in de top

De slogan van Topscore, ons sportstimuleringsprogramma op het voortgezet onderwijs, is: **Talent begint bij Topscore.** Deze werd gedragen door Ryan Babel, lange tijd ambassadeur van Topscore en ooit zelf deelnemer. Ook op basisscholen willen we de vele Amsterdamse sporttalentjes ontdekken en ontwikkelen. Hiervoor gaan wij een talentprogramma invoeren. Want behalve kennismaken met sport, willen we talentvolle jeugd ook de mogelijkheid bieden om dit ten volle te benutten.

Overgewicht: een urgent probleem

Eén op de vier kinderen in Amsterdam is te zwaar. Bewegingsarmoede en obesitas vormen een snel groeiend probleem. Met name in de krachtwijken neemt overgewicht zorgwekkende proporties aan. Uit onderzoek blijkt dat op scholen in achterstandswijken 36% van de kinderen te zwaar is. Buiten spelen en sporten is steeds minder vanzelfsprekend geworden door verkeersdruk en gebrek aan bewegingsruimte. Speciale aandacht gaat daarom uit naar het belang van sport en bewegen voor een gezond gewicht.

Welzijn

Sport biedt kinderen en jongeren een leuke, zinvolle vrijetijdsbesteding, en draagt alleen al daardoor bij aan hun welzijn. Sport vergroot bovendien het zelfvertrouwen. Zelfs is verband aangetoond tussen sportdeelname en vertrouwen in de medemens, en tussen sportbeoefening en de mate waarin de relatie met ouders en leeftijdsgenoten als positief worden ervaren. Door te sporten ontmoet je in elk geval vaak anderen en ga je op een positieve manier met elkaar om.

1.3.2 Volwassenen: iedereen actief

Het gaat goed met sportend Amsterdam. Dit uit zich in de enorme populariteit van fitness, maar ook in de sterke groei van het sporten in de openbare ruimte, zoals hardlopen. Sport is niet meer weg te denken uit het straatbeeld van Amsterdam. Toch zijn er ook groepen volwassenen inactief. De stap naar sport blijkt voor hen te groot. Het betreft hier vaak kwetsbare groepen, voor wie sport en bewegen juist extra belangrijk is. Ouderen, migranten, mensen met een beperking of chronische aandoening doen minder aan sport en hebben vaker gezondheidsproblemen. Ook hun maatschappelijke participatie is vaak lager. Een actieve leefstijl vergroot zelfredzaamheid, verlaagt gezondheidsrisico's en leidt tot minder zorgconsumptie. Een groot deel van deze groepen woont in onze krachtwijken. Deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten kan ook een bijdrage leveren aan de sociale samenhang en het welzijn in deze buurten.

Deuren open voor kwetsbare sporters

Van sportaanbieders vragen wij hun deuren te openen voor iedereen. Ook voor wie specifieke eisen stelt aan het sportaanbod of extra ondersteuning nodig heeft, willen wij een aanbod creëren. Wij willen de sportaanbieders daartoe aanmoedigen. Verenigingen kunnen we helpen er hun organisatie op in te richten. Met commerciële aanbieders maken we afspraken over het beschikbaar stellen van daluren tegen gereduceerd tarief.

Bewegen op recept

Zorgverzekeraars, sport- en zorginstellingen vinden elkaar steeds beter. Ziektepreventie en een actieve leefstijl zijn de doelstellingen. De inspanningen richten zich met name op krachtwijken. Hier dwingen de omvang en de complexiteit van de klachten - zoals overgewicht, diabetes, hart- en vaatziekten en chronische aandoeningen - instellingen tot een innovatieve aanpak. Dat leidt tot verbindingen met de eerstelijnszorg en welzijnsprogramma's voor specifieke doelgroepen.

Welzijn

Leuke, zinvolle vrijetijdsbesteding is de belangrijkste welzijnswaarde van sport. Sport kan daarnaast fungeren als bliksemafleider voor de stress van alledag. Voor velen heeft sport ook een ontmoetingsfunctie, of staan de sociale contacten zelfs centraal. Ons streven is dat de sportparticipatie van volwassen Amsterdammers (nu 60%) in 2012 is gestegen tot boven het landelijke gemiddelde van 65%. Wij willen ook dat de bewegingsarmoede vermindert: het aandeel Amsterdammers dat voldoet aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen moet omhoog van 50% naar 55%. Hierover gaat hoofdstuk 3 van dit sportplan.

1.3.3 Sportverenigingen: maatschappelijk actief

Hoofdstuk 4 gaat over onze grootste sportaanbieder: de Amsterdamse sportverenigingen. Zij staan onder druk doordat momenteel minder volwassenen kiezen voor sportbeoefening in

verenigingsverband, terwijl het aantal kinderen dat lid wil worden juist wel toeneemt. Dit zet het vrijwilligerswerk onder druk. Wij willen de toekomst van de sportvereniging veiligstellen. Wij willen ze, als onmisbare schakel in ons sportbeleid, kwalitatief versterken en toerusten op een maatschappelijk actievere rol. Sportverenigingen kunnen aantrekkelijker worden door te moderniseren en de organisatie te professionaliseren. Dergelijke verenigingen krijgen met voorrang ondersteuning.

1.3.4 Topsport: Olympische inspiratie

Het verder verankeren en versterken van de topsportdriehoek van talentontwikkeling, evenementen, accommodaties staat centraal in hoofdstuk 5 over topsport. Daartoe kiezen we een aantal focussporten, die we extra aandacht en middelen geven. Wij richten ons daarbij op takken van sport die sterk zijn op het gebied van topsport en talentontwikkeling. Zij moeten tegelijkertijd sterk verankerd zijn in Amsterdam in de volle breedte en laagdrempelig zijn. Het moeten Olympische takken van sport zijn, want het Olympisch Plan 2028 is onze inspiratiebron. Wij sluiten hiertoe coalities met sportbonden. NOC*NSF¹ wil in Nederland enkele (maximaal drie) Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO) in het leven roepen. Topsporters en talenten uit verschillende takken van sport kunnen daar hun topsportcarrière combineren met wonen, studeren en werken, met alle voorzieningen op minimale reisafstand. Wij ambiëren de vestiging van een CTO in Amsterdam, en hebben ons daartoe bij NOC*NSF aangemeld.

Evenementen en citymarketing

Het primaire doel van ons evenementenbeleid is de 'track record' aan topsportevenementen verder uit te bouwen. Hiermee leveren we een bijdrage aan Nederland Sportland 2016, en zodoende aan het Olympisch Plan 2028. Zo staat Amsterdam in de schijnwerpers voor het EK Hockey in 2009, het EK atletiek 2014, en mogelijk komt zelfs het WK Voetbal 2018 naar Nederland, waarbij Amsterdam een van de speelsteden zal zijn. Vooral dat laatste evenement is een uiterst belangrijk evenement in de aanloop naar een eventuele kandidatuur voor de Olympische Spelen.

Partnerships

Om onze ambitieuze doelen te bereiken, zijn meer dan ooit sterke coalities noodzakelijk tussen Amsterdam, de sportsector, het bedrijfsleven, het onderwijs, woningcorporaties e.a. Gezamenlijk extra investeren om ook gezamenlijk te kunnen presteren. Met onze Olympische ambitie moet dat mogelijk zijn.

1.3.5 Sportinfrastructuur: ruimte voor sport

De ruimte wordt schaarser, en is daardoor een grotere rol gaan spelen in het sportaccommodatiebeleid. Maar ook de inrichting van de openbare ruimte is actueel. Sport in nieuwe verbanden is in opmars. Informele sporters en sportgroepen eisen hun ruimte op. Hoofdstuk 5 gaat over hoe we met deze vraagstukken om willen gaan.

Sport en recreatie behouden hun belangrijke plek binnen de structuurvisie (voorheen het structuurplan) van Amsterdam. De uitvoering van het in 2006 vastgestelde sportaccommodatieplan, met een prognose voor de benodigde capaciteit aan basissportvoorzieningen, wordt voortgezet. Onder andere de sporthalcapaciteit wordt uitgebreid, en een aantal natuurgrasvoetbalvelden wordt omgezet in kunstgras.

Maar de voornaamste opgave is misschien wel een kwalitatieve. Kwaliteit, uitstraling, toegankelijkheid, gastvrijheid en veiligheid verdienen extra aandacht. Sportparken moeten ruimte gaan geven aan een veel gevarieerder sportaanbod, óók voor individuele en anders georganiseerde sporters, scholen, buurtinitiatieven en bedrijven.

Tot op heden hebben gemeente en sportverenigingen onvoldoende antwoord op steeds hogere eisen en veranderende wensen die (potentiële) sporters stellen aan sportparken.

¹ Nederlands Olympisch Comité/Nederlandse Sportfederatie

Meer ondernemerschap op de sportparken zien wij daarom als een belangrijk middel om de kwaliteit en uitstraling te verbeteren, en om het multifunctionele gebruik te bevorderen. Sportparkmanagers kunnen deze veranderingen op sportparken in gang zetten en leiden.

Sporten in de openbare ruimte

De sterk gegroeide populariteit van anders georganiseerde en ongebonden sport vraagt om een sportieve inrichting van de openbare ruimte, bijvoorbeeld in parken en op pleinen. Trapveldjes, voetbalkooien, basketbalveldjes, hardloop- en skeelerroutes nodigen uit tot sport en beweging. Speelplekken worden omgetoverd tot bijvoorbeeld Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds. Schoolpleinen worden opgeknapt en opengesteld voor de buurt. Beheer en toezicht worden daarop afgestemd.

1.4 Proces

Het vertrekpunt van het Sportplan 2009-2012 is de rapportage **Focus op Sport** waarmee gemeenteraad in mei 2007 akkoord is gegaan. Het opstellen van het Sportplan 2009-2012 kende een zeer interactief voortraject. Een gevarieerde groep van direct en indirect betrokkenen bij de sport heeft zijn steentje bijgedragen. Er is bewust gekozen voor de brede insteek: partijen moeten zich er in kunnen herkennen. Doel daarvan is ze te activeren om coalities aan te gaan om zo de implementatie van het Sportplan te versnellen. Het proces kende drie fases: definitiefase, ontwerpfase en de besluitvormingsfase.

	Definitiefase	Ontwerpfase	Besluitvormingsfase
Focus op Sport	Doelen en Uitgangspunten 2009 - 2012	Activiteiten Organisatie (coalities) Financiële kaders	Sportplan 2009-2012 Financiële en Bestuurlijke kaders Besluitvorming Implementatie, monitoring en evaluatie
September 2006 - Mei 2007	Mei 2007 - September 2007	Oktober 2007 - December 2007	Januari 2008 - Maart 2008

In de definitiefase zijn de doelen en uitgangspunten van het Sportplan 2009-2012 bepaald. In vier werkateliers is de basis gelegd. Hieraan namen 50 vertegenwoordigers uit het veld deel, zoals scholen, sportverenigingen, commerciële sportaanbieders en stadsdelen. In de ontwerp-fase zijn werkgroepen gevormd waarmee de doelstellingen uitgewerkt zijn. Zo is op hoofdlijnen beschreven welke sport- en beweegactiviteiten er in Amsterdam moeten plaatsvinden, wie erbij betrokken moeten zijn en hoeveel deze activiteiten kosten.

Samenwerking stad en stadsdelen

Het Sportplan is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen stad (DMO) en stadsdelen. Het gezamenlijke proces van het Sportplan heeft - ondanks de vergaande autonomie van de stadsdelen op het terrein van sport - geleid tot een gemeenschappelijk kader voor de sport in Amsterdam. Stadsdelen en centrale stad varen één koers, verbinden sport aan diverse maatschappelijke thema's en vernieuwen en verbeteren het sportaanbod.

Door vanuit gezamenlijke ambities en doelen te redeneren, wordt versnippering van de schaarse middelen tegengegaan. Specifieke doelgroepen krijgen binnen alle stadsdelen de benodigde aandacht. Over vier jaar kunnen we met recht zeggen dat de centrale stad en stadsdelen eendrachtig hebben gewerkt aan het stijgen van de sportparticipatie in Amsterdam.

Sport- en beweegplannen per stadsdeel

Het resultaat van deze intensieve samenwerking is dat ieder stadsdeel straks beschikt over een eigen sport- en beweegplan, dat langs dezelfde lijnen is opgebouwd als het Sportplan 2009-2012 voor heel Amsterdam. Elk stadsdeel werkt aan het intensiever gebruik van zijn sportparken, het vitaliseren van de sportverenigingen, het tegengaan van overgewicht, sportstimulering en de sportieve inrichting van de openbare ruimte. Wij introduceren daarvoor een vierjarensystematiek: elke vier jaar leggen we afspraken vast over de uitvoering van die plannen. Het eindproduct - het Sportplan 2009-2012 - is een optelsom van alle ambities van de veertien stadsdelen. Dit is aangevuld met de grootstedelijke opgaven: topsport, tegengaan overgewicht (bij kinderen en volwassenen), werk en inkomen, grootstedelijke sportvoorzieningen en verenigingsondersteuning.

Financiën

Het Sportplan verbindt de sport met andere beleidsvelden. Dit betekent dat de financiering niet alleen vanuit de sportbegroting komt, maar meerdere financieringsbronnen kent. Zo komt er dekking vanuit de portefeuilles zorg, onderwijs, jeugd en werk&inkomen. De nieuwe samenwerking tussen stad en stadsdelen uit zich in cofinanciering op gemeenschappelijke doelen. Daarnaast dragen private partijen een significant deel van de kosten bij. De portefeuille sport en de overige stedelijke portefeuilles, de stadsdeelbijdrage en de externe dekkingen, dragen gezamenlijk de uitgaven voor.

Aan het eind van elk hoofdstuk vindt u een kort overzicht van de kosten en bijbehorende dekkingen. Hoofdstuk 8 geeft de financiële hoofdlijnen van het gehele plan weer. Tot slot kunt u in de bijlage per doelstelling de kosten en dekking terug vinden.

Het jaar 2009 dient voor ons als blauwdruk voor de komende jaren. Dit jaar vindt u daarom steeds uitgewerkt weergegeven. Voor de voorjaarsnota richting 2009 komt vanuit de portefeuille sport een claim van ongeveer € 2 miljoen structureel én incidenteel. Daarnaast vragen andere portefeuilles voor het Sportplan een bijdrage vanuit de voorjaarsnota. U vindt dit uitgewerkt in hoofdstuk 8.

Leeswijzer

We beginnen met de sportstimulering voor de jeugd (H2) en voor volwassenen (H3). Daarna behandelen we ons beleid richting sportverenigingen (H4). Onze ambities voor topsport volgt in hoofdstuk 5. De inhoudelijke hoofdstukken sluiten we af met het onderwerp sportaccommodaties en openbare ruimte (H6).

In deze hoofdstukken staan genummerde doelstellingen die u ook terugvindt in de thermometers aan het eind van elk hoofdstuk en in de doelenbomen die in de bijlage staan. In de thermometers staan de huidige situatie, de doelstelling voor 2012 en de belangrijkste stakeholders. De doelenbomen maken de verbinding tussen de doelstellingen inzichtelijk en schetsen de inspanningen die wij plegen om onze doelstellingen te halen.

Na de inhoudelijke hoofdstukken volgen hoofdstukken over de organisatorische (H7) en de financiële implicaties (H8). De financiën staan verder uitgewerkt in de eerste bijlage. De tweede bijlage bevat de doelenbomen. Deze geven een overzicht en ordening van alle doelstellingen. De Amsterdamse aanpak van overgewicht - "Gezond Gewicht bij kinderen" - staat weergegeven in de derde bijlage. Hierna volgt het stroomschema "Actieve Levensstijl bij volwassenen". Deze geeft de onderlinge relatie weer van de doelstellingen gericht op volwassenen. Het schema "de Gezonde Wijk" geeft de elementen weer om met name Krachtwijken gezonder te maken. De laatste twee bijlagen geven een onderbouwing bij de keuze voor de "Topparken" en geven de inzet van de Kenniskring Amsterdam weer.

Hiernaast hebben we apart een aantal bijlagen gebundeld gericht op stadsdelen². Hierin vindt u de factsheets met de doelstellingen waar de stadsdelen zich in het kader van het Sportplan aan hebben gecommitteerd. Daarnaast hebben wij een voorbeeld van een dashboard (doelstellingen op maat) en van een stadsdeelscan (vraag-/aanbodanalyse) opgenomen zoals we gezamenlijk met alle stadsdelen hebben opgesteld.

² De bijlage is nog een concept. De factsheets worden nog verder ingevuld en moeten nog definitief worden vastgesteld. De bijlage is apart op te vragen bij de afdeling Sport van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, gemeente Amsterdam

2

Jonge Amsterdammers: talent ontwikkelen

2.1 Missie en uitgangspunten

Sport is de favoriete vrijetijdsbesteding van kinderen en is daarom een structureel onderdeel van de opvoeding. Het doel van het Sportplan 2009-2012 is dat steeds meer jonge Amsterdammers het plezier van sporten ontdekken en daarmee profiteren van de positieve effecten ervan. Sport is gezond, draagt bij aan het aanleren van sociale vaardigheden en bevordert de lichamelijke, mentale en emotionele ontwikkeling. Sport en bewegen zijn essentieel in de aanpak van het groeiende probleem van overgewicht en obesitas onder kinderen en jongeren.

Onze missie is dat **sport en bewegen structureel bijdragen aan de sportieve, gezonde en sociale ontwikkeling van alle Amsterdamse kinderen en jongeren**. Dit vertaalt zich in de operationele doelstelling dat **in 2012 80% van de kinderen één keer per week sport en 50% twee keer per week**. De waarde van sport voor welzijn en gezondheid wordt zo versterkt.

Deze missie benadrukt dat het gaat over sport én bewegen als een structureel onderdeel van het leven van jonge Amsterdammers. De nadruk ligt op talentontwikkeling, en daarnaast besteden we aandacht aan bestrijding van overgewicht en het welzijn van kinderen en jongeren in hun directe omgeving (wijk en buurt). Het plezier dat kinderen aan sport beleven moet daarbij steeds centraal blijven staan.

2.2 Sportdeelname nu

Bijna driekwart van de Amsterdamse kinderen en jongeren sport elke week. Tot voor kort bleef de sportdeelname van Amsterdammers achter bij het landelijke gemiddelde, maar mede dankzij onze sportstimuleringsprogramma's is deze achterstand ingelopen. Ongeveer een kwart van de jeugd tot 18 jaar sport in het geheel niet. Vanaf 2003 is het aandeel kinderen en jongeren dat lid is van een sportvereniging gedaald tot 45% (6 – 12 jaar) respectievelijk 39% (13 – 17 jaar).

Niet iedereen sport dus. Omdat de deelnamecijfers hoog zijn, zouden we in de verleiding kunnen komen ons daarbij neer te leggen. Maar dat doen we niet. Zo moeten we constateren dat kinderen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status (SES) beduidend minder vaak aan sport doen en veel vaker overgewicht hebben dan gemiddeld. Vooral allochtone meisjes sporten weinig³. En omdat we willen dat sport voor iedereen is weggelegd, leggen we de lat hoger. De positieve effecten van sport en beweging zijn daarvoor belangrijk genoeg.

Tabel 1 Aandeel van de Amsterdamse jeugd dat sport, naar leeftijdscategorie, 2003 en 2006

	6-12		13-17	
	2003	2006	2003	2006
>= 1 keer per jaar (67%)	80	76	65	75
>= 1 keer per maand (65%)	76	75	65	72
>= 1 keer per week (60%)	74	74	62	68
geen sport (33%)	20	24	35	25
sport bij sportclub (20%)*	49	45	43	39

* dit percentage is gebaseerd op alle respondenten, en niet alleen op de sportende Amsterdammers.
Bron: gemeente Amsterdam, O+S, Sportmonitor 2006.

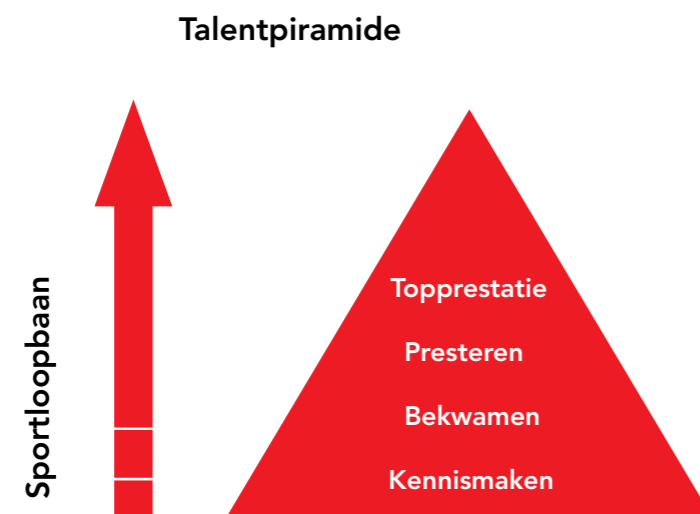
³ Dat wil zeggen: Turkse en Marokkaanse meiden, en van de Surinaamse meiden de Hindoestaanse.

2.3 Sportstimulering nu

Amsterdam kent al jaren een structurele sportstimuleringsstructuur op school. Via het programma **Jeugdsport in Beweging** kunnen basisschoolleerlingen vanaf ca. 7 jaar tijdens en na schooltijd kennismaken met verschillende takken van sport. Bij voldoende interesse kunnen zij doorstromen naar sportverenigingen die bij de uitvoering van het programma betrokken zijn. **JUMP-in** is een in nauwe samenwerking met de GGD uitgevoerd programma dat op basisscholen in achterstandswijken een actieve leefstijl promoot. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de relatie tussen sport, bewegen en gezondheid. Aandacht voor gezonde voeding en monitoring van het beweggedrag maken deel uit van de aanpak van JUMP-in. JUMP-in beschikt over een uniek leerlingvolgsysteem.

Topscore bedient de jongeren vanaf ca. 12 jaar via het voortgezet onderwijs en bestrijkt inmiddels de hele stad. Topscore is er mede op gericht talentvolle jongeren te laten doorstromen naar prestatiegerichte sport en topsport. De basis is een kwalitatief hoog sportaanbod op school, direct na schooltijd.

Daarnaast is er veel aandacht voor eigentijdse jongerenmanifestaties op het snijvlak van sport, dans, mode en muziek. Leerlingen zijn actief betrokken in de organisatie van Topscore – zij assisteren bij de organisatie en uitvoering van activiteiten. De Amsterdamse sportstimulering is gebaseerd op de talentpiramide. Dit betekent dat er in het sportstimuleringsaanbod een vloeiende lijn is van kennismaken naar bekwamen en prestatie.

2.4 Wat gaan we doen

Wij zetten met doelstellingen in op de volgende drie beleidsvelden:

- **Sport:** meer kinderen die duurzaam en vaker sporten, met aandacht voor groepen die achterblijven.
- **Gezondheid:** tegengaan van het groeiende probleem van overgewicht en obesitas.
- **Welzijn:** sport draagt intensiever bij aan het welzijn van kinderen en jongeren in de wijken.

2.4.1 Sport

Meer kinderen die vaker en duurzaam sporten, met aandacht voor groepen die achterblijven

Wij bieden kinderen en jongeren optimale mogelijkheden tot deelname aan sport- en beweegactiviteiten. Alle jonge Amsterdammers krijgen zo de kans om hun sporttalenten te ontdekken en te ontwikkelen. Het Sportplan 2009-2012 biedt een breed offensief om de diverse belem-

meringen om te sporten weg te halen of te verminderen. Het ontwikkelen van talent moet zo min mogelijk afhankelijk zijn van externe factoren zoals fysieke beperkingen, afkomst, armoede of omgeving. Hiervoor zetten wij extra in op de bestaande, goed functionerende sportstimuleringsprojecten en op het sportbuurtwerk.

Een reeds bestaand instrument is de zgn. scholierenvergoeding waar kinderen uit minima gezinnen recht op hebben. Met deze regeling kunnen eventuele financiële drempels geslecht worden om te gaan sporten. Daarnaast is vanuit particulier initiatief het Jeugdsportfonds opgericht, bedoeld om kinderen aan sport te kunnen laten doen die dat anders vanwege persoonlijke omstandigheden van ouders/verzorgers niet zouden kunnen. Wij ondersteunen dit fonds financieel. De armoedegelden die het kabinet in het najaar van 2007 ter beschikking heeft gesteld, maken het mogelijk de werking van deze instrumenten te verruimen, bijvoorbeeld door de scholierenvergoeding te verhogen.

De nieuwe wetgeving die vanaf 1 september 2007 voor naschoolse opvang van kracht is, biedt ons enorme kansen. De wet verplicht basisscholen naschoolse opvang aan te bieden. Zij kunnen deze opvang zelf organiseren, maar kunnen ook kiezen voor samenwerking met buitenschoolse opvangorganisaties. Dit geeft ons de gelegenheid om de schoolsport verder te versterken. Sportactiviteiten zijn zeer geschikt voor het invullen van een naschools opvangprogramma. Sport spreekt de meeste leerlingen aan en is relatief eenvoudig te organiseren. De stimulans vanuit Den Haag om hierop combinatiefuncties in te gaan zetten - functionarissen met twee werkplekken, bijvoorbeeld zowel op school als op de sportvereniging - grijpen we graag aan om structurele samenwerking tussen steeds meer scholen en sportverenigingen mogelijk te maken. Sportverenigingen moeten daar wel op zijn toegerust, dus ook daar zullen we aanvullende ondersteuning bieden (zie hoofdstuk 4). Ook ons accommodatiebeleid moet op orde zijn om de gewenste extra sporters te kunnen ontvangen. Dat laatste aspect bespreken we in hoofdstuk 6 over de sportinfrastructuur.

Wij bespreken achtereenvolgens het sportaanbod onder schooltijd, het naschoolse sportaanbod en specifiek, aangepast sportaanbod voor het speciaal onderwijs.

Sporten onder schooltijd

De belangrijkste randvoorwaarde voor het sport- en bewegingsaanbod in schooltijd is de vakdocent Bewegingsonderwijs. Wij vinden dat alle kinderen en jongeren in ieder geval tot en met hun achttiende jaar bewegingsonderwijs moeten krijgen, zowel in het basisonderwijs, in het voortgezet onderwijs als in de onderbouw van het MBO. Amsterdam is in Nederland koploper in het aantal scholen met vakdocenten Bewegingsonderwijs. Dit staat echter onder druk, doordat het aantal formatie-uren afneemt. Wij willen dat 100% van de scholen een vakdocent Bewegingsonderwijs heeft, en dat het aantal formatie-uren voldoende is. Dit stellen wij als voorwaarde aan de deelname aan onze schoolsportactiviteiten.

Op het MBO wordt geen bewegingsonderwijs meer gegeven. In het kader van het Sportplan 2009-2012 gaan de ROC's zich via een convenant er aan committeren om dit in de onderbouw te herintroduceren.

Het ontwikkelen van talent begint met het ontdekken ervan. Kennismaken met sport is daarom de basis van sportstimulering én van talentontwikkeling. Op dit moment bereiken we ruim de helft van de basisscholen. Wij willen dat kinderen op alle basisscholen tijdens schooltijd kennismaken met verschillende sporten en sportverenigingen. Hiertoe gaan we de programma's Jeugdsport in Beweging en JUMP-in uitbreiden.

Doelstellingen Sport onder schooltijd:

1. Alle scholen hebben een vakleerkracht Lichamelijke opvoeding;
2. Alle leerlingen in het basisonderwijs maken op school kennis met verschillende sporten, onder meer door uitbreiding van Jeugdsport in Beweging en JUMP-in;
3. Herinvoering van bewegingsonderwijs in de onderbouw van het MBO.

Naschools sportaanbod

De volgende stap in talentontwikkeling is het verder bekwamen van talent. Hiervoor stellen wij ons als doel dat alle basisscholen een naschools sportaanbod hebben, bij voorkeur samen met

andere scholen, en als onderdeel van een zgn. wijkarrangement (onder verantwoordelijkheid van de stadsdelen). Met wijkarrangementen wordt op dit moment in enkele stadsdelen al geëxperimenteerd. Een wijkarrangement is te beschouwen als de match tussen vraag en aanbod van naschoolse activiteiten. Voor in dezelfde wijk gelegen scholen wordt door een activiteitenmakelaar een pakket van activiteiten samengesteld.

Wij vinden dat het schoolsportaanbod aan de volgende kenmerken moet voldoen:

- **vraag- én aanbodgestuurd.** Kinderen en jongeren wordt gevraagd wat ze willen, maar krijgen ook een gevarieerd aanbod. Dus niet alleen "u vraagt wij draaien".
- **wijkgericht en gezamenlijk.** Coalities in de buurt zorgen samen voor de enthousiasmering van de kinderen, maar ook dat het aanbod op verschillende plekken, bij verschillende organisaties en op verschillende tijdstippen wordt aangeboden.
- **toegankelijk.** Kinderen mogen geen barrières ervaren om mee te doen. Het aanbod moet dus ook of juist aantrekkelijk zijn voor kinderen die een (fysieke of sociale) drempel te nemen hebben om te gaan sporten.

- **op meerdere niveaus** (zie talentpiramide). Voor kinderen die verder willen in de sport en hun talenten willen ontwikkelen moet er een vervolgaanbod zijn. Als er geen vervolg mogelijk is, is kennismaken minder zinvol.
- **gericht.** Wij hebben ons kandidaat gesteld voor een Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO). Als in Amsterdam een CTO gevestigd wordt, is dat voor minimaal 8 sportbonden (zie verder hoofdstuk 5 over topsport). Elk van die sporten moet dan ook in de sportstimuleringsprogramma's vertegenwoordigd te zijn.

Aan basisscholen met veel kinderen met een lage sociaal economische status (SES), geven we extra aandacht. Op deze scholen wordt een schoolsportclub opgericht met een dagelijks sportaanbod onder regie van JUMP-in. De activiteiten worden uitgevoerd door de stadsdelen in samenwerking met bestaande sportverenigingen en sportbonden. Deze schoolsportclub kan een dependance zijn van een andere sportvereniging, maar desnoods wordt gekozen voor een zelfstandige organisatie. De organisatie wordt ondersteund door de zgn. combinatiefuncties in te zetten. Er zullen regelmatig school-, wijk- en stadstoernooien worden georganiseerd. Kinderen die willen doorgroeien naar de volgende stap van talentontwikkeling worden begeleid bij de overstap naar een sportvereniging. Er wordt een talentprogramma gekoppeld aan de schoolsportverenigingen met extra aandacht voor de vele jonge sporttalentjes in Amsterdam. In het voortgezet onderwijs lijkt kennismaking met sport minder urgent. Op deze leeftijd zijn jongeren vaak al met sport in aanraking gekomen. Maar omdat vooral op het VMBO en in het praktijkonderwijs de sportparticipatie onder het gemiddelde ligt, krijgen de jongeren in het kader van Topscore een hernieuwde kennismaking aangeboden. Daarnaast krijgen zij extra mogelijkheden om zich desgewenst na schooltijd verder te bekwamen in de sport van hun keuze. Het aantal scholen in het basis- en het voortgezet onderwijs met een sportprofiel (sportactieve scholen) neemt toe. Deze scholen hebben niet alleen het reguliere curriculum voor bewegingsonderwijs op orde, maar verzorgen ook een pakket sportactiviteiten na schooltijd, veelal in samenwerking met lokale sportaanbieders zoals sportverenigingen. Wij willen dit verder stimuleren. Wij koersen op een verdubbeling van het aantal sportactieve scholen, als resultaat van onze inspanningen gericht op sporten onder en na schooltijd.

Doelstellingen Naschools sportaanbod:

4. Alle basisscholen hebben een naschools sportaanbod, zelfstandig of als onderdeel van een wijkarrangement;
5. Op alle ca. 100 scholen met een lage SES wordt een schoolsportvereniging opgericht;
6. Topscore breidt uit op het VMBO en het praktijkonderwijs naar 4500 wekelijkse deelnemers en 13.000 kennismakingstrajecten in 2012;
7. Het aantal sportactieve scholen verdubbelt;
8. Minimaal 30 school-, buurt- en stadstoernooien en competities per jaar, daarnaast meer (grootstedelijke) sportevenementen.

Specifiek sportaanbod

Kinderen en jongeren in het speciaal onderwijs met een lichamelijke of verstandelijke beperking, met psychiatrische aandoeningen of gedragsstoornissen, moeten dezelfde kansen hebben om aan sport te doen als hun leeftijdsgenoten. Hiervoor is een specifiek, aangepast sportaanbod nodig. Een aantal scholen doet mee aan een variant op ons project Jeugdsport in Beweging: **Jippie Speciaal**. Dit aanbod wordt uitgebreid. Daarbij zal extra aandacht worden besteed aan kinderen met psychiatrische aandoeningen of gedragsstoornissen, omdat er voor hen nog weinig mogelijkheden zijn en omdat sport en spel voor hen een belangrijke therapeutische waarde kan hebben. Ook voor kinderen met een lichamelijke handicap is een specifiek sportaanbod nodig.

Evenals bij het regulier onderwijs, is sportstimulering op het speciaal onderwijs gericht op doorstroming naar verenigingen of ander structureel aanbod. Er zijn in Amsterdam al 150 sportverenigingen die openstaan voor kinderen met een beperking. Vanzelfsprekend vraagt dit een extra inspanning van de leden en van de vrijwilligers. De verenigingen worden hierbij ondersteund. Ook de accommodaties moeten geschikt zijn (toegankelijk en bruikbaar).

De opening van het Ronald McDonald Centre Only Friends in 2009, is voor dit alles een enorme impuls. Op deze voor Europa unieke sportaccommodatie kunnen per dag 1100 kinderen met een beperking sporten. Wij zullen dit initiatief ondersteunen door er met sportstimuleringsprogramma's optimaal gebruik van te maken. Tevens dragen wij bij aan de kosten voor het aangepast vervoer.

Doelstellingen Specifiek sportaanbod:

9. In 2012 is er voldoende passend sportaanbod voor kinderen met chronische aandoeningen en beperkingen doordat er optimaal gebruik wordt gemaakt van het Ronald McDonald Centre Only Friends;
10. In 2012 krijgt 50% van de kinderen en jongeren op het speciaal onderwijs een structureel sportaanbod. Hierbij is er extra aandacht voor jongeren met gedragsstoornissen.

2.4.2 Gezondheid

Tegengaan van het groeiende probleem van overgewicht en obesitas

Overgewicht van de Amsterdamse jeugd is een van de grootste vraagstukken van dit moment. Overgewicht is een belemmering voor de ontwikkeling van talent. Behalve fysieke obstakels, gaat het vaak gepaard met een negatief zelfbeeld en gebrek aan zelfvertrouwen. Naast aandacht voor voeding, is het organiseren van voldoende beweging en sport bij het bestrijden van overgewicht onmisbaar.

In de Nota Volksgezondheid 2008-2011 én in dit Sportplan 2009-2012 wordt ingezet op een samenhangend en integraal **Offensief gezond gewicht**. Het stimuleren van een gezonde, actieve leefstijl onder kinderen en jongeren vraagt om gecombineerde inzet op het gebied van sport, voeding, voorlichting, signalering en ouderbetrokkenheid. In het kader van de Nota Volksgezondheid verrichten we reeds inspanningen op het gebied van signalering, voorlichting en gezonde voeding. In het kader van de gezonde voeding sluiten wij tevens aan bij het programma Proeftuinen Amsterdam. De sport- en bewegingsstimulering gericht op het tegengaan van overgewicht beschrijven we in dit Sportplan 2009-2012.

Ons doel is verdere toename van het percentage kinderen en jongeren met overgewicht te

voorkomen. Dat lijkt bescheiden, maar is in wezen een ambitieuze doelstelling, want overgewicht neemt epidemische vormen aan.

De in het **Offensief gezond gewicht** opgenomen programma's bestaan uit algemene preventie voor iedereen, specifieke preventie voor risicogroepen, behandeling van kinderen met overgewicht en signalering. De aanpak valt in drie leeftijdsgroepen uiteen: 0 tot 4 jaar, 4 tot 12 jaar en 12 tot 18 jaar.

0 tot 4 jaar

Ouders moeten weten dat voldoende bewegen en gezonde voeding belangrijk is. Dit is algemene preventie en de basis van het bevorderen van gezond gewicht onder Amsterdamse kinderen en jongeren. De belangrijkste doelgroep van algemene preventie zijn dus de ouders van kinderen van 0 tot 4 jaar.

De basis voor gezond voedings- en beweggedrag leggen ouders tijdens de eerste levensjaren van hun kinderen. Ouder Kind Centra (OKC) en Voorscholen moeten ouders hierbij helpen. OKC en Voorscholen in Amsterdam dienen de beschikking te hebben over goed werkende methodieken die overgewicht bij jonge kinderen helpen voorkomen en terugdringen. Voorbeelden hiervan zijn Beweegkriebels van het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB) en Hopla! (Den Haag). Deze gezinsaanpak krijgt navolging in Amsterdam.

Doelstellingen 0 tot 4 jaar:

11. Invoering van een goedwerkende methodiek voor kinderen van 0 tot 4 jaar met extra aandacht voor oudervoorlichting (naar het voorbeeld van Hopla! of Beweegkriebels).

4 tot 12 jaar

Amsterdam is innovatief in sportstimulering die vooral gezondheidswinst beoogt. Het programma JUMP-in is in Nederland een voorloper op het gebied van bestrijding van overgewicht. JUMP-in biedt een zeer intensief sportaanbod in combinatie met voorlichting en ouderbetrokkenheid. Wij stellen ons als doel JUMP-in uit te breiden naar alle scholen met een lage sociaal-economische score (SES). Tevens zal het bestaande programma Schoolgruiten, dat zich richt op gezonde voeding, in JUMP-in geïntegreerd worden.

Een belangrijk onderdeel van JUMP-in is het leerlingvolgsysteem. Door de kinderen door de jaren heen regelmatig te meten, te wegen en te interviewen, houden we de ontwikkelingen in overgewicht, bewegingsarmoede, motorische achterstanden, voedingsgewoonten en sportparticipatie nauwkeurig bij. Het systeem voorziet bovendien in doorverwijzing naar zorginstellingen in het geval van zwaar overgewicht (obesitas) en naar ClubXtra in het geval van motorische achterstanden. Op basis van de informatie uit het leerlingvolgsysteem kunnen we JUMP-in gericht inzetten. De ene school heeft het volledige programma nodig, een andere alleen de sportstimulering of juist het voedingsprogramma en sommige scholen hebben helemaal geen extra inzet nodig. Wij willen dit leerlingvolgsysteem uitbreiden naar alle basisscholen.

Doelstellingen 4-12 jaar:

12. Het leerlingvolgsysteem van JUMP-in is ingevoerd op alle basisscholen;
13. JUMP-in breidt uit naar alle scholen met kinderen met een lage SES-score (van 60 naar ca. 100 scholen);
14. ClubXtra voor kinderen met een motorische achterstand wordt op 45 basisscholen ingevoerd (nu 34 scholen);
15. Het programma Schoolgruiten, dat gezonde voeding stimuleert, breidt uit naar alle JUMP-in scholen;
16. Uitbreiding van het aantal scholen (basis- en voortgezet onderwijs) met het certificaat "Gezonde School";
17. Aantal scholen met het project **Tijd voor Eten** (een educatieve lunch) breidt uit naar 14 in 2012.

12 tot 18 jaar

In Amsterdam krijgt het stimuleren van gezond gewicht op het voortgezet onderwijs nog te weinig aandacht. Dit is om verschillende redenen onwenselijk. Ten eerste ligt het overgewicht op VMBO scholen hoog: 35% van de leerlingen heeft overgewicht en 11% heeft obesitas. Ten tweede neemt deze leeftijdsgroep steeds zelfstandiger beslissingen in hun sport en voeding en is het dus een belangrijke tijd om te interveniëren. Ten derde is een sluitende keten noodzakelijk om de investeringen voor 0-4 jaar en in het basisonderwijs effectief te laten zijn op lange termijn.

Voor het voortgezet onderwijs wordt gekozen voor dezelfde structuur zoals die op de basisscholen met JUMP-in succesvol is. Dit betekent een nadruk op risicogroepen (specifieke preventie op het VMBO) met een intensief sportaanbod, gezonde voeding (gezonde schoolkantines) en voorlichting (lespakketten).

In samenwerking met het Medisch Centrum van de VU (Vumc) wordt DOit als een pilot opgezet op de eerste klassen van een aantal VMBO's. Naast veel aandacht in de lessen is er extra sportaanbod vanuit Topscore. Het programma is wetenschappelijk onderbouwd en de kinderen worden intensief gemonitord. Aan dit preventieve programma wordt een behandelend programma gekoppeld. Hiervoor wordt in samenwerking met het VUmc en de zorgsector (verzekeraars, 1e en 2e lijn) een langlopende pilot opgezet. Dit programma maakt gebruik van diëtisten, psychologen en extra sportaanbod. De nadruk ligt op een positief zelfbeeld en plezier in bewegen.

Doelstellingen 12-18 jaar:

18. In 2012 zijn op 50 scholen voor voortgezet onderwijs gezonde schoolkantines;
19. In 2012 is op 30 VMBO scholen een preventief overgewichtprogramma zoals DOit ingevoerd;
20. op 15 VMBO scholen wordt een behandelend programma ontwikkeld in samenwerking met zorgverzekeraars en het VUmc;
21. De Jeugdgezondheidszorg bereikt via haar voorlichting **Over gewicht gesproken** 18.000 kinderen en jongeren (alle leeftijden).

2.4.3 Welzijn

Sport draagt intensiever bij aan het welzijn van kinderen en jongeren in de wijken

Wij willen kinderen en jongeren aanmoedigen om zelf sportactiviteiten in hun wijk te gaan organiseren, en ze daarbij ondersteunen. Verbindingen met bijv. cultuur (dans, streetdance) zijn daarbij uiteraard welkom: die vergroten de aantrekkelijkheid. Extra aandacht moet uitgaan naar groepen die weinig sporten, zoals Islamitische en Hindoestaanse meiden.

Kinderen en jongeren die zelf initiatief nemen voor sportactiviteiten in hun leefomgeving, krijgen daarbij ondersteuning van het stadsdeel. Uitgangspunt is dat zij zelf weten wat het leukste is, en hoe daar invulling aan te geven. Het zal daarbij voornamelijk gaan om informele groepen die ruimte of faciliteiten nodig hebben om op kleinschalige wijze te kunnen sporten en bewegen, zoals een skateramp, baskets, doeltjes etc. Jongeren worden dus ook betrokken bij de sportieve inrichting van de openbare ruimte. Deze doelstellingen worden opgenomen in de uitvoeringsplannen van de stadsdelen.

Sport is ook een beproefd recept in het jongerenwerk. Sport wordt gebruikt om met groepen in contact te komen en overlast in de buurt tegen te gaan. In toenemende mate wordt sport ook gebruikt als middel om jongeren te motiveren voor school of werk en wordt het preventief ingezet tegen jeugd delinquentie. Risicjongeren bieden we een opleiding tot sportbegeleider aan. Het project Sport-It, een van onze Bijzondere Trajecten Risicjongeren waarin jongeren door middel van sport aan hun toekomst werken, wordt voortgezet.

Doelstellingen Welzijn:

22. 100 risicjongeren volgen in 2012 een opleiding tot sportbegeleider;
23. Sport-It, een specifiek sportaanbod voor risicjongeren dat is gericht op het leiden naar opleiding of werk, wordt voortgezet;

- 24. We starten een offensief om Islamitische en Hindoeestaanse meiden aan het sporten te krijgen, aansluitend bij ons project Meedoen Amsterdamse Jeugd door Sport;
- 25. In 2012 wordt meer sportaanbod in de wijk bepaald vanuit eigen initiatief van de jeugd.

2.5 Wat kost het

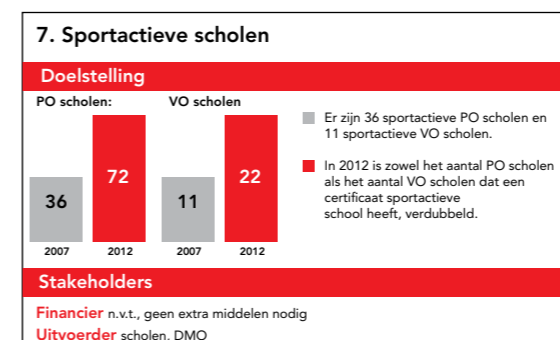
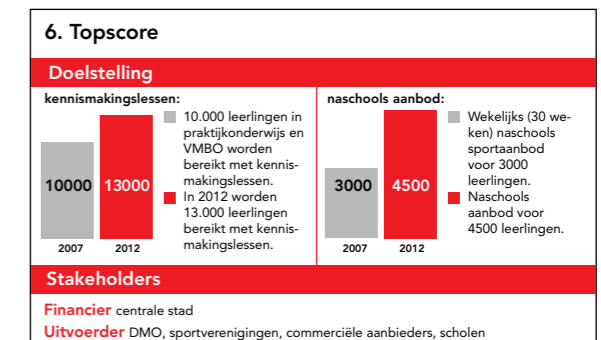
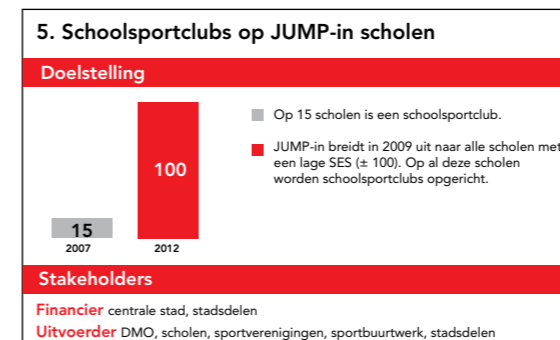
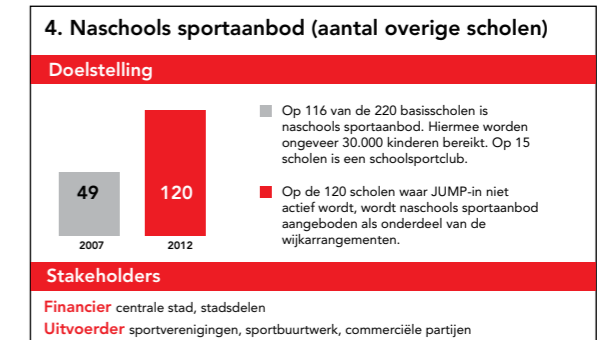
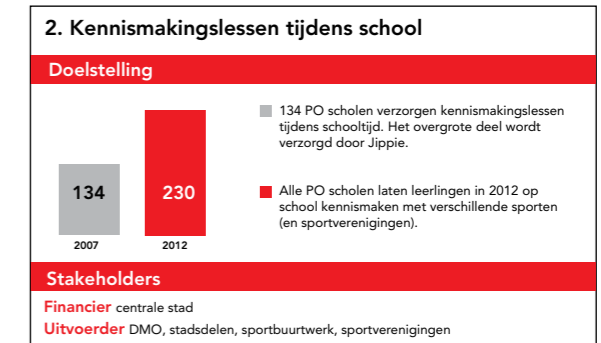
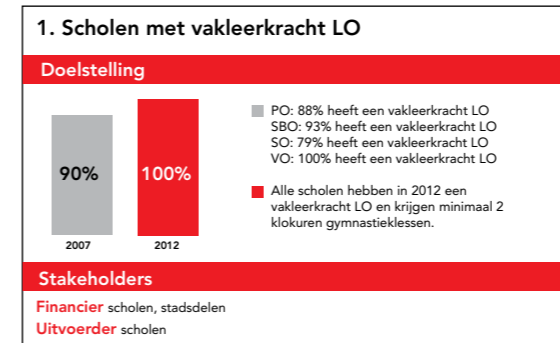
Jonge Amsterdammers: talent ontwikkelen Structurele uitgaven en dekking 2009	
Dekking	Uitgaven
Brede Talent Ontwikkeling	€ 1.207.950,-
Armoedegelden (werk & inkomen)	€ 750.000,-
Zorg	€ 616.550,-
Bijzondere Trajecten Risicojongeren (jeugd)	€ 505.000,-
Sport	€ 64.500,-
Werk & inkomen	€ 50.000,-
Stadsdelen	€ 880.000,-
Externe dekking	€ 479.500,-
Totaal	€ 4.553.500,-

Extra structurele uitgaven t.o.v. jaar ervoor		
Jaar	Totaal	Uitgaven
2010	Totaal	€ 860.000,-
	Waarvan centrale stad	€ 760.000,-
2011	Totaal	€ 983.250,-
	Waarvan centrale stad	€ 829.000,-
2012	Totaal	€ -
	Waarvan centrale stad	€ -

2.6 Slot

Het Sportplan 2009-2012 zet de sport in het centrum van ons beleid en verbindt het met andere beleidsvelden. In deze integrale aanpak blijft het zwaartepunt altijd liggen bij de kern: het sportplezier. Dit is namelijk de enige reden waarom sport zo effectief als middel op andere terreinen kan worden ingezet. Gezondheid en welzijn zijn hierbij belangrijke beleids-terreinen.

Ons College heeft als motto: Kinderen Eerst. Talentontwikkeling staat hierbij centraal. Het Sportplan 2009-2012 biedt daarom alle kinderen en jongeren in Amsterdam de kans om hun sporttalenten te ontwikkelen en benutten. Er is hierbij extra aandacht voor groepen die achterblijven in sportparticipatie. Niemand hoeft aan de kant te blijven staan. Al deze inspanningen zorgen er ook voor dat sporttalent zich optimaal kan ontwikkelen. Hiermee draagt sport structureel bij aan de sportieve, gezonde en sociale ontwikkeling van alle jonge Amsterdammers.

11. Invoering methodiek als Hopla/Beweegkriebels

Doelstelling

2007 **2012**

- Oud-Zuid is bezig met de invoering van Beweegkriebels.
- In 2012 is Hopla / Beweegkriebels ingevoerd op alle okc's, consultatiebureaus, voorscholen en community centra. Ouders en kinderen krijgen voorlichting en bewegingsstimulering.

Stakeholders
Financier centrale stad / stadsdelen
Uitvoerder centrale stad / stadsdelen

12. Leerlingvolgsysteem JUMP-in

Doelstelling

2007 **2012**

- Er zijn 49 scholen die met JUMP-in werken.
- In 2012 is het leerlingvolgsysteem van JUMP-in actief op alle basisscholen. Overgewicht en sportparticipatie worden jaarlijks gemeten. Het systeem is de basis van doorverwijzing naar en inzet van JUMP-in componenten.

Stakeholders
Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

21. "Over gewicht gesproken"

Doelstelling

2007 **2012**

- Voorlichting tijdens consulten JGZ. Hiermee worden 18.000 kinderen en hun ouders bereikt.
- Voortzetting bestaand programma.

Stakeholders
Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

22. Opleiding risicojongeren tot sportbegeleider

Doelstelling

2007 **2012**

- In Oud-Zuid en Oud-West krijgen 40 risicojongeren een opleiding tot sportbegeleider. Er zijn onvoldoende sportbegeleiders die om kunnen gaan met jongeren met gedragsproblemen of randgroepjongeren.
- In 2012 zijn er 100 risicojongeren opgeleid tot sportbegeleider voor jongeren met gedragsproblemen of randgroepjongeren.

Stakeholders
Financier centrale stad, stadsdelen, derden
Uitvoerder centrale stad, stadsdelen, derden

13. JUMP-in scholen

Doelstelling

2007 **2012**

- Er zijn 49 scholen die met JUMP-in werken, dit is 23,2% van het totaal.
- Naar aanleiding van het leerlingvolgsysteem worden componenten van JUMP-in ingezet voor scholen met een lage SES (circa 100 scholen, 27.500 leerlingen), verschillende activiteiten per week.

Stakeholders
Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

14. Club Xtra

Doelstelling

2007 **2012**

- Club Xtra draait op 34 scholen.
- In 2012 is Club Xtra actief op 45 scholen; kinderen met motorische achterstanden worden behandeld op basis van doorverwijzing door het leerlingvolgsysteem.

Stakeholders
Financier centrale stad / derden
Uitvoerder centrale stad

23. Sportaanbod risicojongeren

Doelstelling

2007 **2012**

- Sport-It biedt een intensief sporttraject aan 300 jongeren van 15 t/m 23 jaar die het onderwijs dreigen te verlaten of al verlaten hebben en die geen geregeld werk hebben.
- Sport-It zal worden voortgezet.

Stakeholders
Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

24. Islamitische en Hindoeestaanse meiden

Doelstelling

45% sport 1x per maand, tegenover 75% van de autochtone meisjes

- De sportparticipatie onder deze groepen is het laagst van alle kinderen en jongeren.
- In de jaarplannen van stadsdelen wordt expliciete aandacht besteed aan deze doelgroepen. Ook Jippie, JUMP-in en Topscore richten zich er expliciet op.

Stakeholders
Financier n.v.t.
Uitvoerder centrale stad, stadsdelen

15. Schoolgruiten

Doelstelling

2007 **2012**

- Op 70 PO scholen (33,1%) doen 5100 kinderen (7,6% van alle kinderen tussen 4 en 12 jaar) mee met Schoolgruiten.
- Naar aanleiding van het leerlingvolgsysteem worden componenten van JUMP-in ingezet voor circa 100 scholen (27.500 leerlingen), verschillende activiteiten per week.

Stakeholders
Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

16. Certificaat Gezonde School

Doelstelling

2007 **2012**

- Er zijn in Amsterdam nog geen gecertificeerde Gezonde Scholen.
- In 2012 zijn er 100 scholen met een gezond profiel, gecertificeerd vanuit NISB.

Stakeholders
Financier n.v.t., geen extra kosten
Uitvoerder centrale stad, stadsdelen

25. Stimuleren eigen initiatief

Doelstelling

Eigen initiatief wordt expliciet benoemd in de jaarplannen van de stadsdelen

- In ieder geval in Amsterdam Noord wordt de jeugd expliciet gestimuleerd ideeën aan te dragen voor de sport.
- In de jaarplannen wordt expliciet weergegeven hoe eigen initiatief gestimuleerd wordt.

Stakeholders
Financier n.v.t.
Uitvoerder stadsdelen

17. Tijd voor Eten

Doelstelling

2007 **2009** **2010** **2011** **2012**

- Tijd voor eten is een nieuw programma. Het wordt uitgebreid naar 14 scholen waar ook JUMP-in draait.
- Tijd voor eten is actief op 14 scholen. Kinderen krijgen gezond eten op school, worden bewuster over eten en vinden gezond eten lekkerder.

Stakeholders
Financier centrale stad, derden
Uitvoerder centrale stad

18. Aantal VO scholen met gezonde schoolkantine

Doelstelling

2007 **2009 / 2010** **2011 / 2012**

- 30 van de 97 VO scholen hebben een gezonde schoolkantine.
- In 2012 hebben 50 scholen een gezonde schoolkantine. Hierbij wordt voorrang gegeven aan VMBO scholen.

Stakeholders
Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

19. Preventie van overgewicht op VMBO scholen

Doelstelling

2007 **2009 / 2010** **2011 / 2012**

- Er is geen preventief programma voor overgewicht voor de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Vooral op het VMBO is het percentage overgewicht echter hoog.
- Volgens de filosofie en structuur van JUMP-in wordt een programma zoals Doit(Vumc) ingevoerd.
 2009/2010: 10 scholen (1200 lln)
 2011/2012: 30 scholen (3600 lln)

Stakeholders
Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

20. Behandeling van overgewicht op VMBO scholen

Doelstelling

2007 **2009 / 2010** **2011 / 2012**

- Er is in Amsterdam geen behandelend programma voor overgewicht op het VMBO.
- Kansrijke programma's zoals RealFit, Realvictory, Go for it dienen als basis voor het behandelen van overgewicht. Het programma wordt gekoppeld aan Do-It.
 2009/2010: 150 lln (5 scholen)
 2011/2012: 450 lln (15 scholen)

Stakeholders
Financier centrale stad, derden
Uitvoerder centrale stad

3

Volwassenen: iedereen actief

3.1 Missie en uitgangspunten

De grote populariteit van fitness en de groei van het sporten in de openbare ruimte, zoals hardlopen, illustreren dat sport lifestyle geworden is. Sport is niet meer weg te denken uit het straatbeeld. Deze groei ondersteunen en faciliteren wij. Sportbeoefening door volwassenen is niet alleen goed voor henzelf: het sportgedrag van ouders heeft bovendien grote invloed op dat van hun kinderen. De meeste Amsterdammers vinden goed hun weg in het uitgebreide Amsterdamse sportaanbod. Zij hebben er voldoende aan om gefaciliteerd te worden met een goede sportinfrastructuur, bestaande uit een sterke commerciële sector, aantrekkelijke sportparken en een sportieve openbare ruimte (zie H6).

Toch zijn er groepen die in sportparticipatie achterblijven (zie 3.2). Voor deze groepen is de stap naar sport nog te groot. Hiervoor is extra aandacht nodig, want onze sportstimuleringsprogramma's richten zich vooral op de jeugd. Voor inactieve volwassenen is een integraal beleid nodig op het snijvlak van sport, gezondheid en maatschappelijke ondersteuning⁴.

Door het ondersteunen van de groeiende groep sporters en het extra stimuleren van inactieven willen we bereiken dat **in 2012 onder volwassen Amsterdammers de duurzame sportparticipatie is gestegen, en de bewegingsarmoede is verminderd. Zodoende is ook de maatschappelijke participatie vergroot.**

Dit vertaalt zich in de operationele doelstelling dat **de sportparticipatie onder volwassenen stijgt van 60% in 2007 naar 65% in 2012. De bewegingsarmoede daalt tot het Nederlands gemiddelde (55% voldoet aan de Nederlandse Norm voor gezond Bewegen). Hiertoe heeft Amsterdam een integraal beleid om een actieve levensstijl onder volwassenen te stimuleren.**

3.2 Sportdeelname nu

Volwassen Amsterdammers zijn de laatste jaren steeds meer gaan sporten, vooral dankzij de steeds maar toenemende populariteit van fitness en sterke groei van sport in de openbare ruimte. De sportparticipatie onder Amsterdammers ligt nu op 60%. Dat is onder het Nederlands gemiddelde van 65%, maar iets hoger dan dat van andere grote steden⁵. Ook bij volwassenen zijn er echter grote verschillen tussen bevolkingsgroepen. 23% van de autochtone bevolking sport nooit, tegenover 50% van de Turkse en Marokkaanse Amsterdammers. Ook de verschillen tussen stadsdelen zijn opvallend. In Oud- Zuid sport bijna 80% tegenover 45% in de Baarsjes. Groepen voor wie sport en bewegen extra belangrijk is vanwege hun slechte gezondheid of lage maatschappelijke participatie, sporten nog steeds het minst. Het gaat dan om mensen met een chronische aandoening, ouderen, migranten en mensen met overgewicht. Van de Amsterdammers ouder dan 50 jaar (27% van de Amsterdammers) sport bijna de helft wekelijks. Hun sportparticipatie is de laatste jaren gestegen, mede door de inspanningen van het sportbuurtwerk en de organisatie Meer Bewegen Voor Ouderen (MBVO), die circa 350 activiteiten per week organiseert waaraan wekelijks 5600 mensen meedoen.

De eerste generatie migranten komt slecht mee, mede door allerlei fysieke oorzaken. Zo heeft 25% chronische klachten en 65% overgewicht. Van de Marokkaanse en Turkse vrouwen heeft zelfs 40% obesitas. Van alle Amsterdammers sporten Turkse en Marokkaanse vrouwen het minst.

3.3 Sportaanbieders en sportstimulering

Sportverenigingen

Het accent in sportbeoefening is de afgelopen jaren verder verschoven van competitief naar recreatief. Dat heeft gevolgen gehad voor het verband waarin volwassenen sporten.

⁴ In de aparte bijlage vindt u een stroommodel met deze integrale aanpak weergegeven, waarop onze voorstellen gebaseerd zijn.

⁵ Bron: Sportmonitor 2006

Nog slechts 20% van de volwassen sporters beoefent zijn sport bij een sportvereniging. Dit was begin jaren negentig nog ruim anderhalf keer zo hoog. Hierdoor zijn verenigingen onder druk komen te staan, want uit de volwassen leden komt het gros van de vrijwilligers die de clubs draaiend moeten houden.

Commerciële sector

Naast de traditionele sportverenigingen zijn er steeds meer aanbieders op commerciële basis sport gaan aanbieden. Amsterdam telt meer dan 70 fitnesscentra, die samen 42% van het totale commerciële sportaanbod in Amsterdam voor hun rekening nemen⁶. Fitnesscentra zijn in alle stadsdelen te vinden, maar vooral in stadsdeel Centrum en Oud-Zuid. De sportsector is hiermee een markt voor sportactiviteiten geworden, met een uiteenlopend aanbod waarbij wordt gedongen naar de gunst van potentiële klanten.

Deze pluriformiteit – in aanbod, grootte, type accommodatie, tarieven en uitstraling – is de kracht van de commerciële sportmarkt: er is voor elk wat wils. Daarnaast weten de commerciële sportaanbieders vaak goed in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en wensen en behoeften van (potentiële) klanten.

Een andere kracht van veel 'commerciële' is flexibiliteit. Dat is een interessant gegeven gezien het feit dat bijna de helft van de nietsportende Amsterdammers aangeeft wel (weer) te willen gaan sporten, maar vooral door tijdgebrek hier niet aan toe te komen. Om deze groep actief te krijgen is een sportaanbod nodig dat wordt gekenmerkt door flexibiliteit in tijdstip en plaats. De commerciële sector ontwikkelt zich op eigen kracht goed, en wij hoeven en willen daarin niet interveniëren. Een verdere diversiteit van fitnesscentra ligt in het verschiet doordat goedkopere centra in opkomst zijn. Ook de spreiding over de stad lijkt zich te gaan verbeteren. Hierdoor komt fitness binnen het bereik van steeds grotere delen van de Amsterdamse bevolking.

Sport in de openbare ruimte

Hardlopen, skeeleren, fietsen, basketballen of voetballen... het spreekt tegenwoordig vanzelf dat je niet altijd een sportaanbieder nodig hebt om te gaan sporten. De openbare ruimte en de inrichting daarvan bieden meer of minder impulsen om te gaan sporten en bewegen. Op deze ruimtelijke aspecten gaan we in hoofdstuk 6 nader in.

Aangepast sporten

Voor mensen met een handicap – kinderen en volwassenen - voeren we al jaren een actief beleid gericht op de bevordering van aangepast sporten. Op de effecten daarvan mogen we trots zijn. In de afgelopen twee decennia is het aantal mensen met een beperking of chronische aandoening dat in georganiseerd verband aan sportactiviteiten deelneemt, gestegen van nog geen 1000 naar ongeveer 10.000. In 1990 waren er slechts vier sportverenigingen waar zij terechtkonden. Nu hebben ze de keuze uit 150 verschillende sportorganisaties, een ongekende winst. Want juist voor hen is sporten belangrijk: het kan voorkomen dat klachten verergeren.

Bewegen op recept

Huisartsen worden geconfronteerd met een grote groep patiënten die een enorme claim op de zorg leggen. Hun klachten zijn meestal leefstijlgerelateerd. In dit kader zijn initiatieven gestart op basis van Bewegen op recept. **Big Move!** en **Beweeg je Beter** zijn de belangrijkste voorbeelden van deze innovatieve aanpak in Amsterdam. Deze programma's bieden een keten-aanpak waarbij inactieve volwassenen die in het zorgcircuit zijn terechtgekomen op basis van een verwijzing van de huisarts zeer intensieve begeleiding krijgen richting een actieve levensstijl. Zorgverzekeraars vergoeden deze programma's. Hierbij stellen zij de logische eis dat het beweeggedrag duurzaam is. Dit is echter nog niet het geval. Het sportaanbod in de wijk sluit daarvoor nog niet goed genoeg aan, waardoor te veel deelnemers afhaken.

⁶ Bron: De Amsterdamse commerciële sport in beeld, 2006

3.4 Wat gaan we doen

Amsterdammers hebben plezier in sport en bewegen, leren buurtgenoten kennen, blijven gezond en doen mee in de maatschappij. Wij zetten daarom in op de volgende beleidsvelden:

- **sport:** meer volwassenen die vaker duurzaam sporten, met aandacht voor groepen die achterblijven;
- **gezondheid:** tegengaan van het groeiende probleem van overgewicht;
- **welzijn:** sport effectief inzetten op o.a. sociale cohesie en maatschappelijke activering.

Bij sport- en bewegingstimulering voor volwassenen is er een onderscheid in twee groepen: sportvragers met specifieke eisen aan aanbod en ondersteuning en inactieven die ondersteuning nodig hebben bij de stap naar een actieve levensstijl.

De eerste doelgroep wil gefaciliteerd worden in zijn vraag, maar vanwege bijvoorbeeld fysieke beperkingen, chronische aandoeningen of ouderdom stellen zij specifieke eisen aan het sportaanbod en begeleiding. Ook culturele aspecten kunnen een rol spelen. Deze groep wordt behandeld als normale sporters met een speciale vraag.

De tweede groep heeft gedragsverandering nodig. Kenmerkend voor de programma's gericht op gedragsverandering is dat ze hun deelnemers stimuleren om sportvragers te worden.

Ofwel, de tweede groep wordt gestimuleerd om te veranderen in de eerste. Voorbeelden van methodieken die inactieven naar de reguliere sport leiden, zijn **Bewegen op recept**, **Beweeg je Beter**, en **Communities in Beweging**.

3.4.1 Sport

Maatwerk in de Wijk

De randvoorwaarden voor sporters die een aangepast sportaanbod nodig hebben zijn de laatste jaren sterk verbeterd, doordat er veel is geïnvesteerd in de toegankelijkheid en bruikbaarheid van sportvoorzieningen. Veel sportverenigingen hebben zich de laatste jaren bovendien voor mensen met een handicap opengesteld. In al deze ontwikkelingen hebben de inspanningen op het gebied van aangepast sporten een belangrijke rol gespeeld. Onze opgave is daarom vooral kwantitatief van aard: de structuur is er, maar de omvang van het aanbod is nog onvoldoende.

De sporters die aangepast aanbod nodig hebben, zijn over het algemeen beperkt mobiel. Het is cruciaal dat er maatwerk in hun wijk wordt geboden. Maatwerk is zowel geboden in de inhoudelijke als de fysieke aspecten van het sportaanbod. Voorbeelden hiervan zijn extra privacy voor vrouwen, speciaal opgeleide trainers, aangepast materiaal, speciale hulpmiddelen, vervoer, toegankelijkheid en bruikbaarheid van accommodaties. Ook de inhoud en de sfeer van het sportaanbod is bepalend. De nadruk ligt niet op competitie of trainingen, maar op samenzijn en plezier.

Maatwerk in sportaanbod richt zich op drie organisatievormen. Mensen kunnen bij een professionele aanbieder of commerciële aanbieder gaan sporten (sportbuurtwerk, MBVO). Ten tweede zijn er steeds meer verenigingen met een aangepast aanbod. Een derde mogelijkheid is dat beweeggroepen zichzelf organiseren. Dit sportaanbod moet naadloos aansluiten op de programma's voor inactieven om de doorstroming naar reguliere sport te garanderen. Dit is nu onvoldoende het geval, waardoor teveel deelnemers afhaken.

Doelstelling Maatwerk in de Wijk:

26. Vanaf 2012 heeft elk stadsdeel een jaarlijks actieplan voor maatwerk in de sport in de wijk. Onderdelen hiervan zijn een behoefteonderzoek, knelpuntenanalyse en een doorstroommodel voor Beweeg je Beter en CiB. Als basis dient het grootschalig onderzoek dat in 2009 en 2010 wordt uitgevoerd naar de beste strategieën om vrouwen met een lage sociaal-economische status te laten doorstromen naar de reguliere sport.

Professionele aanbieders

Het grootste deel van bovenbeschreven doelgroepen zal bij professionele aanbieders gaan sporten. Dit is in veel gevallen noodzakelijk. Ze hebben zo een professionele begeleiding nodig, dat het niet realistisch is om ze naar een reguliere sportvereniging te leiden of ze het zelf te laten organiseren.

Het sportbuurtwerk in de stadsdelen is zeer geschikt om het aanbod te verzorgen. Zo zijn er meer partijen. De grootste en meest gespecialiseerde aanbieder is Meer Bewegen voor Ouderen (MBVO). Overigens dekt de naam de lading niet meer, omdat de organisatie steeds meer aanbod voor jongere groepen heeft zoals allochtone vrouwen en volwassenen met chronische aandoeningen. MBVO onderscheidt zich als een professionele en kosteneffectieve aanbieder. De mogelijkheden tot samenwerken en faciliteren benutten we uiteraard. Een belangrijk voorbeeld hiervan zijn de afspraken die stadsdelen kunnen maken met sportscholen over het gebruik van de daluren voor bepaalde doelgroepen. Overigens willen we ook dat schoolsport op het voortgezet onderwijs meer aandacht besteed aan fitness. Langs die weg willen we de populariteit van fitness verder stimuleren en faciliteren. Dit betekent ruim baan voor sportscholen. Fitnesscentra worden uitgenodigd zich te verbinden aan gemeentelijke beleidsdoelstellingen, bijvoorbeeld door hun inzet voor sportstimuleringsprogramma's.

Doelstelling Professionele aanbieders:

- 27. In 2012 is MBVO uitgebreid van 5.600 naar 9.000 wekelijkse deelnemers;
- 28. Stadsdelen werken structureel samen met commerciële aanbieders, o.a. voor goedkoop gebruik van daluren.

Verenigingen

Ons beleid voor aangepast sporten is succesvol geweest in het stimuleren van sportverenigingen voor mensen met een beperking of chronische aandoening te bedienen. Zeker in de laagdrempelige sporten is er nu aanbod in elk stadsdeel. Deze verenigingen hebben laten zien open te staan voor sporters met specifieke eisen, daarom moeten de programma's voor inactieven hierop nauwer worden aangesloten. Hiervoor wordt extra verenigingsondersteuning ingezet en worden subsidies verstrekt voor aangepaste materialen en speciale hulpmiddelen.

Doelstelling Verenigingen:

- 29. In 2009 krijgen verenigingen extra verenigingsondersteuning als ze zich aansluiten bij stimuleringsprogramma's gericht op inactieven. Ook krijgen ze een subsidie voor de extra kosten.

Zelforganisatie

Vanuit de programma's voor inactieven worden beweeggroepen vaak gestimuleerd om zelfstandig als groep verder te gaan, mede omdat er geen passend aanbod in de wijk is. Toch is zelforganisatie ook een doel op zich. Het versterkt namelijk maatschappelijke participatie en verdient daarom alle ondersteuning. Vanuit het stadsdeel moet er ondersteuning komen bij het huren van accommodaties en kunnen er soms trainers beschikbaar gesteld worden.

Doelstelling Zelforganisatie:

- 30. In 2009 ondersteunt elk stadsdeel zelforganisatie van beweeggroepen.

3.4.2 Gezondheid

Bewegen op recept

De belangrijkste vindplaats van inactieven is de huisarts. Om de huisartsen een instrument te geven, buiten het voorschrijven van (ineffectieve) medicijnen, is Bewegen op recept ontwikkeld. Bewegen op recept blijkt een uitmuntende ingang voor groepen die de gemeente nu op geen enkele manier in beweging zijn te krijgen. Succesvolle voorbeelden hiervan in Amsterdam zijn Big Move! en Beweeg je Beter. Deelnemers geven aan dat zij de sociale contacten op prijs

stellen en buurtgenoten hebben ontmoet, of dat ze een positiever zelfbeeld hebben gekregen en zelfredzamer zijn geworden. Natuurlijk vinden ze het belangrijk om gezonder te zijn en meer energie te hebben, maar dit is slechts afgeleide van het plezier dat ze krijgen in sport en bewegen in groepsverband.

Het grootste deel van de kosten wordt gedragen door zorgverzekeraars. Wij nemen de verantwoordelijkheid om de laatste fase van het programma organisatorisch te ondersteunen en mede te financieren. In deze fase worden deelnemers 'overgedragen' aan het sportaanbod in de wijk. Dit wordt gezamenlijk uitgevoerd door de Bewegingen op recept organisaties en de gemeente (bijv. sportbuurtwerk of MBVO).

Doelstelling Bewegingen op recept:

- 31. In 2012 zijn in alle krachtwijken van Amsterdam trajecten van Beweeg je Beter. Zij hebben 2000 extra deelnemers per jaar;
- 32. Vanaf 2009 is er een consulent Bewegingen op recept en worden jaarlijks 75 begeleiders getraind in Bewegingen op recept methodiek.

3.4.3 Welzijn

Communities in Beweging

De huisarts is weliswaar de belangrijkste vindplaats voor inactieven, maar natuurlijk niet de enige. Voorbeelden van vindplaatsen waar doelgroepen actief benaderd kunnen worden zijn moskeeën, inburgeringscursussen en culturele organisaties. Ook scholen of sportverenigingen kunnen gebruikt worden om ouders die hun kinderen wegbrengen te verleiden tot sport en bewegen. Om deze kansen te benutten is vooral de werkwijze van Communities in Beweging (CiB) van de NISB geschikt.

De methodiek van CiB is volledig vraaggericht doordat de doelgroep een bepalende rol speelt in de organisatie, de uitvoering en de sfeer van de activiteit. Er is veel aandacht voor de sociale omgeving van mensen. Ze worden ondersteund bij het nemen van hun eigen verantwoordelijkheid voor een actieve levensstijl. Het is een effectief middel om specifieke etnische groepen te bereiken. Het uiteindelijke doel is integratie in de reguliere sport. Deze laatste stap blijkt nu nog te groot. Gezien de grote waarde van sport en bewegen voor deze doelgroep, hebben wij de doelstelling dat alle stadsdelen een aanbod volgens de CiB-aanpak hebben. De nadruk ligt hierbij op Islamitische en Hindoestaanse vrouwen, omdat zij met afstand de laagste sportparticipatie en grootste gezondheidsproblemen van alle Amsterdammers hebben.

Doelstelling Communities in Beweging:

- 33. In 2012 hebben we 1000 extra trajecten van Communities in Beweging, met name gericht op Marokkaanse en Turkse vrouwen;
- 34. Vanaf 2009 is er een kwartiermaker CiB en worden jaarlijks 75 begeleiders getraind in CiB methodiek.

3.5 Wat kost het

Volwassenen: iedereen actief Structurele uitgaven en dekking 2009	
Dekking	Uitgaven
Sport	€ 84.750,-
incidenteel	€ 16.700,-
Zorg	€ 36.700,-
	€ 8.300,-
Stadsdelen	€ 160.750,-
Externe dekking	€ 75.000,-
Totaal plus incidenteel	€ 282.250,- € 100.000,-

Extra structurele uitgaven t.o.v. jaar ervoor		
2010	Totaal	€ 262.500,-
	Waarvan centrale stad	€ 101.500,-
2011	Totaal	€ 262.250,-
	Waarvan centrale stad	€ 101.500,-
2012	Totaal	€ 262.250,-
	Waarvan centrale stad	€ 101.450,-

Totale incidentele uitgaven per jaar		
2010	Totaal	€ 100.000,-
	Centrale stad	€ 25.000,-

3.6 Slot

Het gaat goed met sportend Amsterdam. De sportparticipatie ligt hoger dan ooit. De volwassen Amsterdammers kiest vooral voor de vrijheid en flexibiliteit van fitness en hardlopen. Ons sportbeleid faciliteert deze groei. Een grote groep Amsterdammers ondervindt echter nog obstakels om te sporten. Aan hen gaat de groei van sportparticipatie grotendeels voorbij. Het is onze taak om deze obstakels te verminderen of weg te nemen. Amsterdam investeert daarom in de aangepaste sport- en bewegingsactiviteiten.

Mensen worden ondersteund bij het nemen van de eigen verantwoordelijkheid voor hun leven en gezondheid. De gemeente vindt hierbij steun van zorgverzekeraars die bereid zijn om een groot deel van de kosten op zich te nemen. Amsterdam boekt zo grote vooruitgang in het stimuleren van een actieve levensstijl, met als bijkomend voordeel dat mensen niet alleen lichamelijk, maar ook maatschappelijk actiever worden. Dit is een noodzaak, want naast gezondheidsproblematiek zijn ook vereenzaming onder ouderen, de lage maatschappelijke participatie van eerste generatie migranten en de soms gebrekkige sociale cohesie in krachtwijken punten van zorg.

Wij staan ervoor dat niemand aan de kant staat, dat iedereen meedoet. Sport en bewegen worden een onmisbaar onderdeel van de leefstijl van alle Amsterdammers.

26. Maatwerk in de Wijk

Doelstelling

nieuw 14

- Er zijn geen actieplannen aanwezig gericht op doorstroming van kwetsbare doelgroepen naar sport en beweging in de wijk. Met name vrouwen met een lage SES hebben een zeer lage sportparticipatie.
- 14 actieplannen met behoeften-analyse, knelpuntenanalyse en doorstroombel voor BOR en CiB. Centrale Stad faciliteert.

Stakeholders
Financier stadsdelen
Uitvoerder stadsdelen

27. Meer Bewegen Voor Ouderen

Doelstelling

5600 9000

- Meer Bewegen Voor Ouderen (MBVO) heeft 5600 deelnemers in 350 wijkelijke activiteiten.
- Uitbreiding met 850 deelnemers per jaar, tot 9000 deelnemers in 2012.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder MBVO

28. Samenwerking met commerciële aanbieders

Doelstelling

1 14

- 1 stadsdeel (Westerpark) heeft afspraken met commerciële aanbieders over het gebruik in daluren door specifieke doelgroepen.
- In 2009 werkt ieder stadsdeel structureel samen met commerciële sportaanbieders. Specifieke doelgroepen kunnen zo goedkoop gebruik maken van de daluren.

Stakeholders
Financier stadsdelen
Uitvoerder stadsdelen

29. Aangepast aanbod verenigingen voor inactieven

Doelstelling

Verenigingen die mensen met een beperking of chronische aandoening bedienen, worden hiertoe gestimuleerd.

Extra stimuleren verenigingen die open staan voor sporters met specifieke eisen.

- Er zijn 150 verenigingen met aangepast aanbod.
- In 2009 krijgen verenigingen extra verenigingsondersteuning als ze zich aansluiten bij stimuleringsprogramma's gericht op inactieven. Ook krijgen ze subsidie voor de extra kosten, zoals aangepaste materialen en speciale hulpmiddelen.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder stadsdelen, centrale stad

30. Stadsdelen met beleid gericht op zelforganisatie

Doelstelling

10 14

- 10 stadsdelen hebben een fonds gericht op ondersteuning van zelforganisatie, 4 van deze stadsdelen stimuleren actief.
- In 2009 nemen 14 stadsdelen het stimuleren en ondersteunen van zelfstandige bewegingsgroepen expliciet op in hun jaarplannen.

Stakeholders
Financier stadsdelen
Uitvoerder stadsdelen

31. Deelnemers Beweeg je Beter / Big Move!

Doelstelling

660 2600

- 8 stadsdelen bieden Beweeg je Beter (BjB) / Big Move! trajecten aan. Er zijn 660 deelnemers.
- 5 extra stadsdelen (13 in totaal) bieden in 2012 BjB / Big Move! trajecten aan. Uitbreiding start in 2009 met 500 extra deelnemers per jaar tot 2000 extra in 2012.

Stakeholders
Financier centrale stad, stadsdelen
Uitvoerder stadsdelen, derden

32. Ondersteuning BJB / Big Move!

Doelstelling

50 75

- Er is geen consulent voor BJB / Big Move! aanwezig. Big Move! organiseert ± 50 trainingen per jaar. Kennisinstituut Big Move! is in oprichting, in samenwerking met Agis.
- Vanaf 2009 jaarlijks 75 trainingen voor begeleiders van BJB / Big Move! Daarnaast aanstelling van een consulent vanuit DMO, GGD en DZS.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder centrale stad, derden

33. Deelnemers Communities in Beweging

Doelstelling

300 1300

- Er zijn 22 trajecten in 10 stadsdelen. ± 300 deelnemers per jaar.
- Vanaf 2009 uitbreiding met 250 extra deelnemers per jaar tot 1000 extra in 2012.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder stadsdelen

34. Ondersteuning CiB

Doelstelling

nieuw 40 0,2 fte 0,8 fte

- Bij de GGD is 0,2 fte beschikbaar voor een consulent CiB.
- Vanaf 2009 wordt de uitvoering van CiB ondersteund door een consulent (0,8 fte vanuit DMO, GGD en DZS) en door jaarlijkse trainingen voor 40 begeleiders.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder centrale stad, derden

4

Sportverenigingen: maatschappelijk actief

4.1 Missie en uitgangspunten

Een van de grootste uitdagingen van het Sportplan is om de toekomst van onze sportverenigingen, die onder druk staan, veilig te stellen en om hun maatschappelijk belang te vergroten. Zij zijn van oudsher de grootste sportaanbieder: zij maken het voor duizenden mensen mogelijk om iedere week te sporten. Iedereen kan lid worden. Het zijn ontmoetingsplekken voor jong en oud.

Het feit dat de organisatie rust in de handen van vrijwilligers is kenmerkend voor de sportcultuur van Nederland en op deze schaal uniek in Europa. Hiermee vertegenwoordigen de sportverenigingen een enorm sociaal kapitaal. Sportverenigingen vormen dan ook van oudsher een onmisbare schakel in ons sportbeleid. We betrekken ze bij allerlei vormen van sportstimulering en ze verbreden bovendien in toenemende mate hun aanbod, bijvoorbeeld met recreatieve activiteiten en door zich open te stellen voor sporters met een handicap of chronische ziekte. Veel verenigingen zijn vitaal: ze hebben een stevig bestuur en een goede organisatie. Deze clubs hebben de zaken goed op orde, ook financieel. Met voldoende vrijwilligers die hun steentje bijdragen en met – waar het om buitensportverenigingen gaat – goede clubhuizen. We zien ook dat verenigingen het de afgelopen jaren moeilijker hebben gekregen. Het bestuur en organisatiewerk is complexer en veeleisender geworden. Veel taken rusten soms op te weinig schouders, zodat vrijwilligers – die vaak best wel bereid zijn tot het uitvoeren van kleine deeltaken – huiverig zijn om zich beschikbaar te stellen. Dit kan leiden tot een regelrechte aantasting van de vitaliteit van verenigingen. Deze clubs hebben soms schulden, en hun clubhuizen zijn er soms niet best aan toe.

Evenals de landelijke overheid stellen wij hogere eisen aan sportverenigingen dan vroeger. Elke vereniging vervult natuurlijk al een maatschappelijke functie in zichzelf door voor haar leden sport te organiseren. Maar omdat we willen dat sport en sportverenigingen er voor iedereen zijn, vragen we eigenlijk meer. We willen de verenigingen gebruiken voor allerlei extra sociaal-maatschappelijke doelstellingen. We willen dat een groot aantal verenigingen zich extra inspant voor bijvoorbeeld integratie, naschoolse opvang en sportstimulering.

Onze missie is **dat Amsterdam in 2012 beschikt over meer maatschappelijk actieve, kansrijke en professionele sportverenigingen.**

Dit operationaliseren wij met de volgende doelstellingen:

- 35. Het kader van sportverenigingen is geprofessionaliseerd door verenigingsondersteuning, onder andere met de inzet van combinatiefuncties (35a) en clustermanagers (35b);
- 36. Het aandeel verenigingen dat zich richt op het bereiken van sociaal-maatschappelijke doelen groeit van 20% naar 25%. In 2012 verzorgen sportverenigingen 50% van het naschoolse sportaanbod.

4.2 Huidige situatie

Er zijn in Amsterdam zo'n 800 verenigingen in circa 55 takken van sport. Van grote takken van sport zoals voetbal, hockey, atletiek tot kleine zoals frisbee, kaatsen en cricket. Op dit moment stelt 20% (ongeveer 150 verenigingen) zich maatschappelijk actief op. 70% is kansrijk en 10% is ronduit zwak.

Met in totaal zo'n 150.000 sporters zijn de verenigingen de grootste sportaanbieder van Amsterdam. Zij bieden vooral training, wedstrijd sport en topsport, en in mindere mate recreatieve activiteiten. Nog altijd – alle individualisering ten spijt – steken zo'n 12.000 vrijwilligers veel tijd en energie in hun vereniging. De georganiseerde sport is daarmee op afstand de sector met de meeste vrijwilligers.

De sportverenigingen staan onder druk. Aan de ene kant kiezen volwassenen minder vaak voor de sportvereniging, en vaker voor sportscholen en fitnesscentra. Tegelijkertijd is er een grote aanwas van jeugdleden bij sportverenigingen: nog nooit was bijvoorbeeld het aantal pupillen-voetbalteams in Amsterdam zo hoog als nu. Veel sportverenigingen kunnen echter – bijvoorbeeld door het teruglopende aantal volwassen leden en het daarmee uitdunnende potentieel aan vrijwilligers – die aanloop van jeugd niet meer aan, en voeren een ledenstop in, met soms lange wachtlijsten tot gevolg.

4.3 Wat gaan we doen

We realiseren ons dat het absorptievermogen van de door vrijwilligers gerunde sportverenigingen beperkingen kent. Het verenigingskader is geen onuitputtelijk reservoir, en het functioneren van de verenigingen rust vaak op smalle schouders.

Voor verenigingen die (willen) voldoen aan onze wensen, past dus een omvangrijke ondersteuningsstructuur. Deels hebben we die al, en deels gaan we die uitbreiden. Hiervoor hebben we een samenhangend pakket van maatregelen afgestemd op de diverse vraagstukken van verenigingen. Centraal hierin staat de professionalisering van de verenigingen. Dit dient expliciet niet als vervanging van de vrijwilligers, maar als ondersteuning van hun werkzaamheden.

Alle verenigingen kunnen een beroep doen op deze verenigingsondersteuning, voor advies en ondersteuning op bijvoorbeeld organisatorisch en financieel vlak. Ook de kleine verenigingen brengen de sport terug in de wijk of bieden voor specifieke doelgroepen de juiste sociale omgeving. Maar verenigingen die sterk zijn en zich maatschappelijk actief opstellen, krijgen extra aandacht als zij daarbij ondersteuning nodig hebben. Het kan bijvoorbeeld zijn dat zij hun aanbod, cultuur en lidmaatschapsvormen aantrekkelijker maken voor volwassenen. Of door meer nadruk op recreatie te leggen en minder op competitie.

Daarnaast ontstaan er nieuwe verbanden, zoals school- en buurtsportverenigingen (zie hoofdstuk 2.1). Deze verenigingen zijn een combinatie van stedelijke programma's, schoolsport, sportbuurtwerk en een bestaande sportvereniging uit de buurt of regio. Deze combinatie heeft een grote toegevoegde waarde, vooral in de buurten waar kinderen weinig bij verenigingen sporten of waar weinig of geen verenigingen zijn. Verenigingen die samenwerkingsverbanden aangaan in wijken met een zwak sportaanbod - bijvoorbeeld door dependances op te zetten - krijgen hierbij ondersteuning.

Wij gaan deze ondersteuningsmogelijkheden combineren met een zakelijker opstelling tegenover verenigingen die hun verplichtingen (huur, onderhoud) niet nakomen. Dat zal de door ons beoogde kwaliteitsverbeteringen ten goede komen. Meer daarover leest u in hoofdstuk 6.

Verenigingsondersteuners

De Verenigingsondersteuners zoals die nu al actief zijn, hebben een adviestaak waarbij zij op verzoek van sportverenigingen begeleiding bieden bij bestuurlijke en organisatorische veranderingen. Deze vorm van ondersteuning wordt voortgezet. Alle verenigingen kunnen dus een beroep op onze verenigingsondersteuners doen voor advies en ondersteuning op bijvoorbeeld organisatorisch of financieel vlak.

Een nieuwe taak van de verenigingondersteuner wordt het adviseren en ondersteunen van de combinatiefunctionarissen die we beogen aan het werk te zetten bij sportverenigingen en scholen (bijvoorbeeld gymdocent én trainer). De combinatiefuncties komen hierna aan de orde. Verenigingondersteuners worden daarnaast ingezet als begeleiders van de studenten van de Hogeschool van Amsterdam en het ROC van Amsterdam, zoals voorgesteld in het programma Nieuwe Arrangementen. Door de expertise van een verenigingondersteuner wordt de kwaliteit van het eindproduct (bijv. een beleidsplan) verhoogd. Indien nodig biedt de verenigingondersteuner begeleiding bij een eventueel implementatietraject.

Verenigingsondersteuning	Functie	Ondersteuning
Stap 1. Versterken verenigingen	Clustermanager	Coördinatie en ondersteuning van verenigingen die een Focussport bieden
	Verenigingsmanager	In dienst bij vereniging om vereniging te professionaliseren
	Verenigingsondersteuners	Bestuurlijk en organisatorische vraagstukken
	Nieuwe arrangementen school en sport: stagiairs	Organisatorische en sporttechnische vragen (stagiaires HvA en ROC)
	Verenigingsassistenten	Klusjesmannen, bardiensten, onderhoud etc.
Stap 2. Meedoen van vereniging aan sportstimulering	Combinatiefuncties	Coördinatie naschools aanbod vereniging Uitvoerder naschools aanbod vereniging (trainer)

Combinatiefuncties

Dank zij de **Impuls Brede School, Sport en Cultuur** van het kabinet, kunnen wij ruim 100 combinatiefunctionarissen gaan creëren. Een combinatiefunctionaris werkt op twee plekken, bijvoorbeeld zowel op school als bij een sportvereniging. De functie is gericht op het vergroten van het naschools sport- en cultuuraanbod in het kader van de brede school en het versterken van verenigingen. Een combinatiefunctionaris kan zowel ingezet worden voor coördinerende als uitvoerende werkzaamheden, bijvoorbeeld als trainer. Om te beginnen gaan we in 2008 45 van deze functionarissen aan het werk te zetten bij scholen en sportverenigingen.

De combinatiefuncties worden in een pool ondergebracht.

De gemeente Amsterdam treedt op als werkgever. Dit heeft de volgende voordelen:

- er is een doelgerichte inzet mogelijk: door ze vanuit één centraal punt toe te delen kun je gericht aanvragen beoordelen en afwegen wat de beste plekken zijn;
- er is een flexibele inzet bij verschillende verenigingen en scholen mogelijk;
- het werkgeverschap is geregeld;
- we kunnen zo bewaken dat de combinatiefunctionaris op twee plekken actief is.

Het aanvragen van de inzet van combinatiefunctionarissen kan plaatsvinden door:

- stadsdelen die als regisseur optreden van de wijkarrangementen voor het basisonderwijs;
- scholen uit het voortgezet onderwijs;
- sportverenigingen;
- centrale stad als regisseur en uitvoerder van de (deels) stadsdeeloverstijgende sport-stimuleringsprogramma's als Topscore, JUMP in en Meedoen Allochtone Jeugd door Sport.

Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan:

- scholen die deelnemen aan de gemeentelijke sportstimuleringsprogramma's;
- scholen in de krachtwijken;
- verenigingen die zichzelf willen versterken en bijdragen aan sportstimulering;
- nieuwe school- en buurtsportinitiatieven die de sport terugbrengen in de buurt. Daarbij moet dan wel een bij een sportbond aangesloten vereniging betrokken zijn.

Uiteraard moet bij de beoordeling van de aanvragen duidelijk worden dat de betrokken verenigingen voldoende basis bieden om de combinatiefunctionarissen aan deze verenigingen toe te vertrouwen.

De combinatiefunctionaris kan ook taken op zich nemen van een verenigingsmanager. Vooral grote verenigingen hebben zelf al geprofessionaliseerd door een verenigingsmanager aan te stellen, met taken als onderhouden van externe contacten (gemeente, bond, andere verenigingen, scholen) en/of de coördinatie van de vrijwilligers. Kleinere verenigingen kunnen zich dat niet veroorloven. Combinatiefunctionarissen kunnen naar verwachting een deel van die taken wel op zich nemen, zoals het begeleiden van eventuele stagiairs van HvA en ROC (zoals voorgesteld in het programma Nieuwe Arrangementen, zie hierna).

Nieuwe arrangementen sport en onderwijs: stagiairs

ROC en HvA in Amsterdam gaan met de inzet van stagiairs bijdragen aan het vitaliseren van de sportverenigingen. In 2007 is een experiment uitgevoerd met de inzet van een groot aantal stagiairs bij zes verschillende verenigingen in verschillende takken van sport. Het mes blijkt aan twee kanten te kunnen snijden. De verenigingen zijn gebaat bij de geboden ondersteuning en de studenten leren in de praktijk. Vanaf 2008 zal deze werkwijze gefaseerd worden ingevoerd, waarbij combinatiefunctionarissen en verenigingondersteuners de eerst aangewezenen zijn om de studenten te begeleiden.

Verenigingsassistenten

Er zijn uitkeringsgerechtigden die mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan het runnen van verenigingen. Te denken valt onder meer aan onderhoud, schoonmaak, bardiensten en andere hand- en spandiensten. Omdat sport bij veel mensen tot de verbeelding spreekt, kan de sportwereld een aantrekkelijke sector zijn in het kader van reïntegratie. Dit geldt zowel voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, als voor mensen die dicht bij de arbeidsmarkt staan.

Momenteel werken al 170 verenigingsassistenten in de sportsector (bijvoorbeeld via de voormalige ID-regeling). Er wordt binnen Amsterdam ingezet op intensivering van de uitstroom van ID-ers naar regulier werk. DWI is van plan, om samen met de uitvoerder Pantar Amsterdam, het aantal plekken dat vrijvalt op te vullen met bijvoorbeeld mensen met een participatieplaats (werken met behoud van uitkering). Bovenop het bestaande aantal is het naar verwachting mogelijk nog eens 130 sportverenigingsassistenten toe te voegen.

Clustermanagers

Wij zullen een beperkt aantal takken van sport extra aandacht gaan geven (de zgn. focussporten, zie hoofdstuk 5). Per tak van sport wordt samen met de desbetreffende sportbond een masterplan opgesteld dat de desbetreffende tak van sport, van breedte tot top, op een hoger niveau moet tillen. Eveneens per tak van sport zullen we, samen met de sportbonden, clustermanagers aanstellen. Zij krijgen als taak die masterplannen op te stellen en uit te voeren. Een van hun taken is het bewerkstelligen van een goede doorstroming van nieuw talent naar de top.

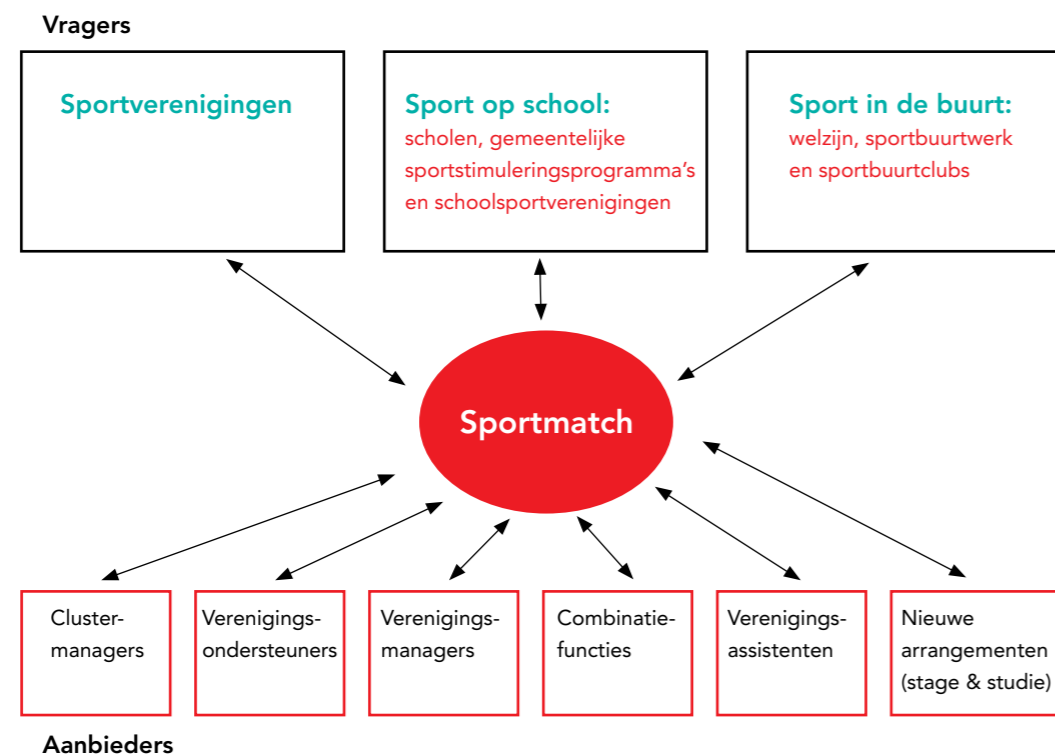
4.4 "Sportmatch Amsterdam"

Coördinatiepunt verenigingsondersteuning

Om al deze ondersteuningsfunctionarissen een duidelijke plek te geven, willen we een intern gemeentelijk coördinatiepunt in het leven roepen. De verscheidenheid aan ondersteuningsbehoefte is zo groot, de specialismen, achtergrond en opleidingsniveaus en beschikbare expertise zo divers, dat aanbod en vraag elkaar niet altijd even eenvoudig weten te vinden. Eén loket van waaruit de inzet van de diverse ondersteuners - verenigingsondersteuners, combinatiefunctionarissen, clustermanagers en stagiairs - wordt gecoördineerd, **Sportmatch Amsterdam**, is daarom onontbeerlijk. Van hieruit wordt de regie gevoerd op de inzet van de verschillende functionarissen.

Voordelen daarvan zijn onder meer:

- gerichtere inzet van deskundigheid door bundeling van de diverse expertise;
- rechtstreekse toegang voor de sportopleidingen tot een breed spectrum programma van stagemogelijkheden.

Bredere inzet Sportmatch

De dienstverlening van Sportmatch hoeft zich niet alleen te beperken tot de ondersteuning aan verenigingen. Ook de werkzaamheden binnen de gemeentelijke sportstimuleringsprogramma's bieden tal van mogelijkheden voor stagiairs van vmbo tot universiteit. Sportmatch treedt op als formele werkgever van de combinatiefunctionarissen en verenigingsondersteuners. Daarnaast heeft Sportmatch een functie in het verder professionaliseren en toerusten (methodieken, formats, tools e.d.) van de medewerkers, kwaliteitszorg, het creëren van samenhang in het aanbod en in de coaching en begeleiding van medewerkers die worden ingezet. De begeleiding vanuit de scholen kan zich beperken tot het bereiken van de leerdoelen die aan een stage verbonden zijn. De begeleiding van medewerkers door Pantar zou zich dan kunnen richten op de doorstroming naar betaalde arbeid.

37. In 2009 is er een intern gemeentelijk coördinatiepunt in het leven geroepen om de verenigingsondersteuning gericht in te zetten en vraag en aanbod bij elkaar te laten komen.

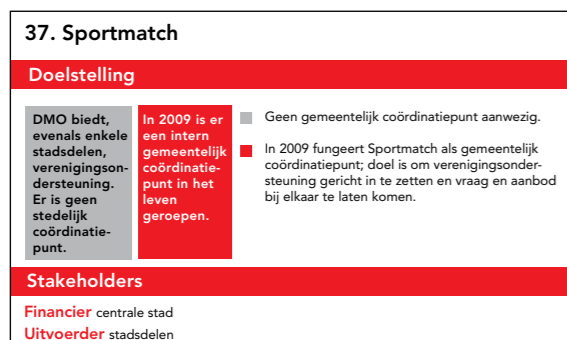
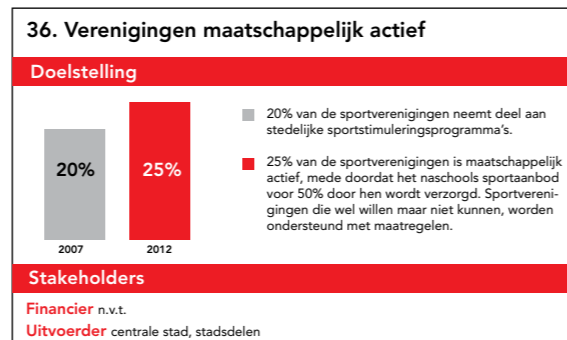
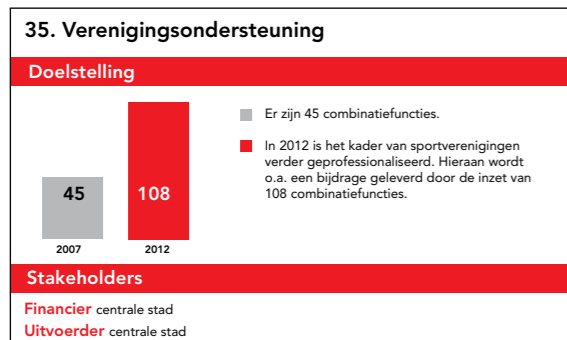
4.5 Wat kost het

Verenigingen: maatschappelijk actief	
Structurele uitgaven en dekking 2009	
Dekking	Uitgaven
Sport	€ 1.041.350,-
DMO Onderwijs	€ 841.350,-
Externe dekking	€ 200.000,-
Totaal	€ 2.082.700,-

Extra structurele uitgaven t.o.v. jaar ervoor		
2010	Totaal	-
	Waarvan centrale stad	-
2011	Totaal	-
	Waarvan centrale stad	-
2012	Totaal	€ 1.096.702,-
	Waarvan centrale stad	€ 1.096.702,-

4.6 Slot

Ruim vier miljoen mensen in Nederland zijn lid van een sportvereniging. In geen enkele andere maatschappelijke sector zijn er meer vrijwilligers actief. Alleen al daarom is de sector het waard om in te blijven investeren. Toch moeten sportverenigingen meegaan met de tijd, want anders worden ze erdoor ingehaald. Voor de ene club betekent dat professionaliseren of reorganiseren, voor de andere nieuwe markten aanboren, of zich bezinnen op de maatschappelijke functie die je als vereniging kunt hebben. Wij zijn bereid de sportverenigingen daarbij een handje te helpen, zeker als het om verenigingen gaat die iets extra's voor de maatschappij willen betekenen.

5

Topsport:

Olympische inspiratie

5.1 Missie en uitgangspunten

Amsterdam is een Olympische stad. Daarbij passen Olympische ambities. Samen met het rijk, NOC*NSF en de G4 hebben we ons uitgesproken voor het Olympisch Plan 2028. Dit plan zou in 2016 kunnen resulteren in de kandidatuur van een Nederlandse stad voor de Olympische Spelen van 2028. Amsterdam wil topstad zijn en een mogelijke kandidatuur voor de Olympische Spelen 2028 tekent die ambitie. Het Olympisch Plan 2028 inspireert en enthousiasmeert, ook omdat het dan precies 100 jaar geleden is dat de Olympische Spelen in Amsterdam werden georganiseerd.

Centraal staat de topsportdriehoek: talentontwikkeling, evenementen en accommodaties. Willen we topsport in Amsterdam, dan hebben we ze alle drie nodig: talenten en topsporters, topsportevenementen en topsportaccommodaties. Hierbij gaan we focussen op een beperkt aantal takken van sport. In de talentontwikkeling komt een mogelijk Centrum voor Topsport en Onderwijs centraal te staan. Wij willen onze "trackrecord" aan topsportevenementen, waarmee we kunnen laten zien wat we waard zijn, de komende jaren verder uitbouwen.

Dit alles leidt tot onze missie dat **Amsterdam in 2016 op Olympisch niveau is**. Hiermee leveren we een grote bijdrage aan het streven van Nederland in 2016 een sportland te hebben gemaakt.

5.2 Olympisch Plan 2028

Het college van Amsterdam heeft een regisseur Olympische Ambitie aangesteld. Deze zet zich in om samen met de KNVB en het NOC*NSF de ambities richting WK2018 en OS2028 vorm te geven. Hierbij vormt het Olympische Plan de leidraad.

Met fase 1 van het Olympisch Plan, de onderzoeksfase en het creëren van draagvlak, is een begin gemaakt in 2006. Overheid (rijk, grote gemeenten), bedrijfsleven, sportsector en burgers – allen moeten zich scharen achter de ambitie om de Olympische Spelen naar Nederland te halen, om een eventuele kandidatuur kans van slagen te geven. Deze eerste fase resulteert in een plan van aanpak voor Nederland Sportland 2016. Dit plan van aanpak 2008-2016 wordt in mei 2008 besproken met het kabinet.

Fase 2 van het Olympisch Plan is dat Nederland zich in 2016 ontwikkeld moet hebben tot een sportland op Olympisch niveau: **Nederland Sportland 2016**. Bovendien moet dan minstens 70% van de Nederlandse bevolking positief zijn over het organiseren van de Olympische Spelen in Nederland. Gekoerst wordt uiteindelijk op een door alle betrokken partijen gedragen besluit in 2016 over de Olympische kandidatuur voor 2028.

Hoe onzeker dit alles nog lange tijd zal blijven: wij laten ons graag inspireren door zo'n mogelijke kandidatuur. Alleen al de duizelingwekkende cijfers van dit grootste evenement ter wereld: 9 miljoen tickets; 15 duizend atleten; 20 duizend mediavertegenwoordigers; 70 duizend vrijwilligers en meer dan 4 miljard tv-kijkers... Zelfs al zouden de Olympische Spelen aan een andere Nederlandse stad worden toegewezen, dan nog zouden ze een enorme impact op onze stad hebben, als hoofdstad. De mogelijke kandidatuur voor de Olympische Spelen 2028 tekent onze ambitie hoe dan ook.

Het Internationaal Olympisch Comité (IOC) eist "compacte spelen", met o.a. een adequate infrastructuur (wegen en vliegveld), geschikte trainings- en wedstrijdaccommodaties, een Olympisch Dorp, adequate mediavoorzieningen en voldoende hotels voor o.a. gasten, media en supporters. Maar daarnaast – en dat kon wel eens een belangrijker uitdaging betekenen dan onze infrastructuur – bekijkt het IOC of een **land** zich als een echt **sportland** manifesteert.

En zover wil Nederland in 2016 zijn. Wij willen dat Amsterdam daar, als Olympische stad, een belangrijke bijdrage aan levert. In 2016 moet Amsterdam een echte sportstad zijn met een hoge sportparticipatie en een bruisende sportcultuur, een hoogwaardige infrastructuur in wedstrijd- en trainingsaccommodaties en een sportsector die haar maatschappelijke en economische waarde optimaal benut. Sport moet zo vanzelfsprekend zijn in het dagelijks leven van heel veel Amsterdammers, dat de gedachte aan de komst van de Olympische Spelen een groot enthousiasme losmaakt en op breed draagvlak kan rekenen.

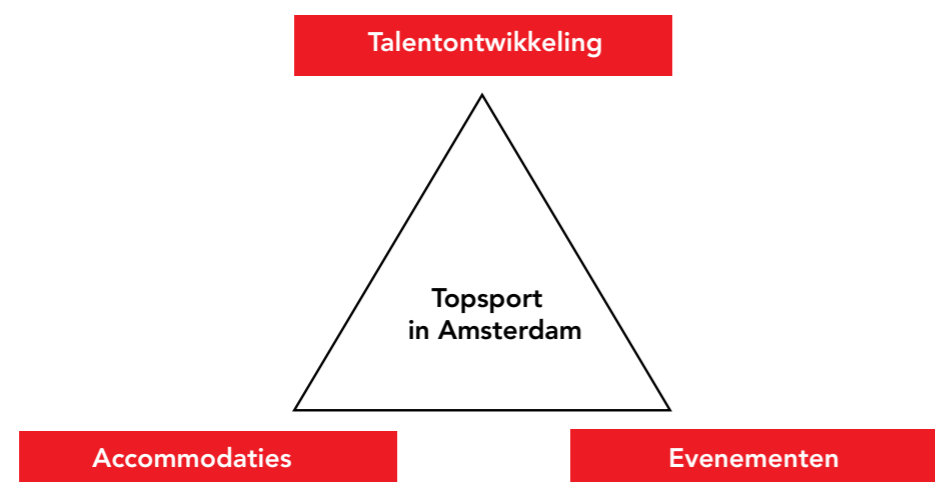
Wij willen dat dit Amsterdamse sportplan 2009- 2012 een wezenlijke bijdrage levert aan de ambitie om van Nederland een heus sportland te maken, en dat het zodoende een bouwsteen is voor het Olympisch Plan 2028. Andersom is het Olympisch Plan 2028 katalysator van allerlei in Amsterdam in gang te zetten sportieve, maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Ook Amsterdam gaat het percentage sportende Amsterdammers verhogen naar 75% in 2016. Amsterdam versterkt met een Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) zijn toppositie, en ondersteunt topsportevenementen die een bijdrage leveren aan **Nederland Sportland**.

5.3 Citymarketing

Geen complete wereldstad zonder topsport. Geen twijfel mogelijk over de betekenis van topsport voor:

- 'sportbeleving' van toeschouwers en televisiekijkers;
- de nationale en internationale uitstraling van Amsterdam;
- de contacten met het bedrijfsleven;
- het vestigingsklimaat voor bedrijven.

Topsportevenementen en topsporters zijn bij uitstek goede boodschappers gebleken van wat de stad te bieden heeft. Amsterdam heeft een rijk topsportverleden. Internationaal staat Amsterdam bekend om aansprekende topsporters, coaches, topclubs, accommodaties, evenementen en sportopleidingen. **Ajax, Fanny Blankers Koen, de Olympische Spelen 1928, het Olympisch Stadion, Johan Crujff, Ellen van Langen, Rinus Michels, het gouden Holland Acht roeiteam, de Amsterdam Arena, de Johan Cruyff University, de ING Amsterdam Marathon, de ALO en de Faculteit Bewegingswetenschappen aan de VU...** Maar voor het nationale en internationale imago van Amsterdam als sportstad kunnen daar niet op teren, en moet er geïnvesteerd worden. Dat doen we bijvoorbeeld bij grootschalige evenementen zoals de start van de Giro d'Italia in 2010. En we willen graag het WK voetbal 2018 hier naartoe halen en een voortrekkersrol spelen in het Olympisch Plan 2028. Door bij dergelijke evenementen niet alleen aandacht te besteden aan het sportieve onderdeel, maar door er ook een festival op het gebied van bijvoorbeeld mode, kunst, design en eten aan te verbinden, maken we er een feest van voor de Amsterdammers en genereren we veel, ook internationale, media-aandacht. Ook de beoogde ontwikkeling van de SportAs in relatie tot de Zuidas geeft extra nationale en internationale uitstraling.

5.4 Versterking van de topsportdriehoek

De in Amsterdam aloude "driehoek" talentontwikkeling, accommodaties en evenementen, willen we verder verankeren en uitbouwen. Op de volgende onderdelen gaan we ons, gericht op de beoogde bijdrage aan het Olympisch Plan 2028 verder versterken.

Doelstellingen Topsport:

- 38. Focus:** wij kiezen voor een beperkt aantal takken van sport die we – in de hele range van kennismaken tot topsportondersteuning - extra ondersteuning bieden. Voor deze takken van sport gaan we formele samenwerkingsverbanden met sportbonden aan.
- 39. Ondersteuning topsporters en talentontwikkeling:** wij ambiëren de huisvesting van een Centrum voor Topsport en Onderwijs in Amsterdam, waarmee we hoogwaardige faciliteiten en begeleiding aan topsporters en talenten bieden om hier te trainen, te studeren of te werken en te wonen.
- 40. Topsportaccommodaties:** wij gaan de accommodaties realiseren die we voor deze takken van sport nodig hebben, en voldoende trainingsruimte creëren in voor topsporttraining geschikte trainingsaccommodaties.
- 41. Topsportevenementen:** wij willen onze zgn. "track record" van evenementen verder uitbouwen, d.w.z. aansprekende internationale en nationale topsportevenementen organiseren, ook met het oog op onze citymarketing en een mogelijke kandidatuur voor de Olympische Spelen van een Nederlandse stad.
- 42. Marketing:** wij gaan de Amsterdamse topsport beter verkopen, dus het bedrijfsleven en de media nauwer betrekken bij onze topsportdoelen.

Dit vereist een aanpassing van de werkwijze tot nu toe, die hierna wordt beschreven.

5.4.1 Focus: een beperkt aantal takken van sport

Vanuit de gedachte dat topsport en breedtesport elkaar wederzijds versterken, hebben we in de nota **Koersen op resultaat** (2003) 14 Amsterdamse kernsporten gekozen, om optimaal van deze synergie gebruik te maken. In de rapportage **Focus op sport** (2007) hebben we aangekondigd de focus te richten op een beperkter aantal takken van sport (zgn. focussporten, 8 à 10). De door ons gewenste aansluiting op het Olympisch Plan betekent dat we ook onze selectie-criteria moeten aanpassen.

De focussporten zijn takken van sport, die:

- al in de volle breedte (van meedoen tot presteren in de top) verankerd zijn in Amsterdam;
- sterk zijn op het gebied van topsport, verenigingsstructuur en talentontwikkeling, en waarvan de sportbond aangeeft mee te willen werken aan de verdere ontwikkeling ervan in Amsterdam;
- een Olympische tak van sport zijn.

Met de sportbonden van de 8 à 10 takken van sport die we gaan kiezen als focussport, gaan we hechte samenwerkingsverbanden aan. Voor iedere focussport wordt een masterplan ontwikkeld, waarmee de tak van sport op een hoger niveau wordt getild. In 2012 moeten die formele samenwerkingsverbanden en masterplannen gerealiseerd zijn. Voor twee takken van sport – voetbal en atletiek die in ieder geval tot de focussporten zullen gaan behoren – zijn al overeenkomsten afgesloten met resp. de KNVB en de KNAU. Met deze bonden is respectievelijk een samenwerkingsovereenkomst en een convenant gesloten, waarin het volgende is vastgelegd:

- verdere verankering en uitbouw van het Amsterdamse sportcontinuüm – de ondersteuningsstructuur van kennismaking op de basisschool tot en met de huldiging van medaillewinnaars;
- verdere verankering en uitbouw van de topsportdriehoek Talentontwikkeling, Accommodaties, en Evenementen.

Een onafhankelijke toetsingscommissie zal binnenkort adviseren over de te kiezen takken van

sport⁷. Deelname aan een eventueel Centrum voor Topsport en Onderwijs (zie 5.4.2.) is daarbij een belangrijke pré, maar geen absolute voorwaarde.

Overigens zal dit niet leiden tot een statische lijst: sowieso gaan we elke vier jaar bezien of takken van sport moeten worden toegevoegd of afgevoerd, en bovendien kan er altijd aanleiding zijn om in te springen op actuele ontwikkelingen. Topsporters in een tak van sport die geen focussport wordt, kunnen gebruik blijven maken van de al bestaande ondersteunende faciliteiten.

5.4.2 Topsporters en talentontwikkeling: Centrum voor Topsport en Onderwijs

Amsterdam heeft zich eind 2007 aangemeld bij NOC*NSF als kandidaat voor een van de maximaal drie Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO) in Nederland. Presteren op topniveau veronderstelt investeren in (full-time) trainings- en wedstrijdprogramma's, coaching, specialisatie begeleiding (fysieke training, voeding en mentaal) en hoogwaardige accommodaties die beschikbaar zijn op de gewenste trainingstijden. Het betekent afstemming van onderwijs en werk, minimale reisafstanden en financiële ondersteuning, en zonedig (bij jong talent) maatschappelijke begeleiding.

Om een CTO toegewezen te krijgen dienen 15 fulltime trainings- en wedstrijdprogramma's onder regie van de nationale sportbond in Amsterdam plaats te vinden. Minimaal 8 sportbonden moeten deelnemen. Dit betekent dat alle topsporters en talenten van deze 15 programma's in Amsterdam moeten kunnen wonen, studeren en trainen, en daarbij ook de benodigde fysieke, medische en mentale begeleiding kunnen krijgen.

Van de minimaal vereiste 8 bonden hebben reeds enkele bonden mondeling bevestigd dat zij voor hun topsporters en talenten een of meerdere opleidingsprogramma's graag in Amsterdam willen organiseren. Op basis van de huidige contacten en inzichten valt te verwachten dat Amsterdam aan de voorwaarden voor een CTO kan voldoen, mits ook de bijbehorende financiële middelen beschikbaar worden gesteld. Met 5 bonden zijn we nog in gesprek. In de loop van 2008 zal een onafhankelijke instantie via een accreditatiesysteem van NOC*NSF (in opdracht van VWS), toetsen of Amsterdam voldoet aan de CTO-criteria. Bij de komst van een CTO zullen we vervolgens samenwerkingsverbanden met de desbetreffende sportbonden aangaan en formaliseren.

5.4.3 Topsportevenementen: uitbouw trackrecord

Amsterdam organiseert jaarlijks topsportevenementen op EK- en WK-niveau en heeft successen gehaald met bijvoorbeeld het EK Turnen, de ING Amsterdam Marathon, het WK Roeien voor junioren, het EK Atletiek onder 23, de Davis Cup tennis en de Champions Trophy Hockey. Ook de Amsterdamse sportkalender voor 2008 staat weer vol met grootstedelijke en aansprekende topsportevenementen. Hierop staan 51 topsportevenementen (in 2007 waren dat er 47), waaronder een groot aantal (circa 20) grote internationale evenementen: Jumping Amsterdam, EK Rugby, EK Squash, ING Amsterdam Marathon, Copa Amsterdam, Head of the River en Koninklijke Holland Beker. Daarnaast hebben we dit jaar 17 Nederlandse kampioenschappen of bekerfinales in het vooruitzicht.

In het licht van (o.a.) het Olympisch Plan 2028 is het van belang deze 'track record' nog aanzienlijk verder uit te bouwen. Daarbij staat niet het aantal evenementen centraal, maar veeleer de kwaliteit ervan. Amsterdam maakt zich sterk om een aantal prestigieuze evenementen naar de stad te halen zoals het EK Hockey voor dames en heren in 2009, de start van de Giro d'Italia 2010, het EK Atletiek 2014, de Universiade 2015 en zelfs het WK Voetbal 2018.

Wij focussen de komende jaren op evenementen die:

- passen bij de Amsterdamse topsporten (en dus ook aansluiten bij Olympisch Plan 2028 (bijv. EK Hockey 2009, EK Atletiek 2014, WK Voetbal 2018) of
- als trackrecord aansluiten bij het Olympisch Plan 2028 (bijv. Jumping Amsterdam 2009; Universiade 2015) of
- veel citymarketing opleveren (bijv. start Giro d'Italia 2010 en WK Voetbal 2018)

⁷ Tussen de Collegebehandeling en de raadsbehandeling wordt het advies van deze commissie bekend.

Vergeleken met de afgelopen jaren willen we dus specifiek op bepaalde evenementen inzetten: duidelijke keuzes voor de 'hitlist' van evenementen. Afhankelijk van a) welke sporten dit voorjaar tot focussport worden benoemd, b) welke bonden definitief participeren in het CTO en c) de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek dat NOC*NSF in het kader van het Olympisch Plan 2028 uitvoert, zal een Amsterdamse 'hitlist voor evenementen' worden opgesteld. Voor de jaarlijkse evenementen wordt de financiële ondersteuning vanuit de gemeente voor 4 jaar vastgelegd. We zullen de Stichting Topsport Amsterdam uitnodigen hierover (op basis van de focussporten) een advies uit te brengen.

Tot slot: de acquisitie van evenementen (bidprocedure) vraagt om verdere professionalisering. Die gaan we binnenkort in gang zetten; momenteel wordt voorbereidend onderzoek verricht.

5.4.4 Topsportaccommodaties

Amsterdam beschikt over een aantal goed geoutilleerde wedstrijdaccommodaties (bijv. Amsterdam ArenA, Sloterparkbad, Olympisch Stadion, de Bosbaan, het Frans Ottenstadion, Velodrome en de Sporthallen Zuid) en over een aantal accommodaties dat flexibel, tijdelijk ingericht kan worden als wedstrijdaccommodatie (bijv. de RAI en vanaf 2010 de Music Dome).

Voor grote aansprekende evenementen, waarop onze topsporters en talenten met thuisvoordeel kunnen presteren, zijn echter ook nieuwe accommodaties én aanpassingen aan bestaande accommodaties noodzakelijk. Met het oog op de kandidatuur voor het WK Voetbal 2018 heeft Amsterdam al aan de KNVB aangegeven graag mee te willen doen en een stadion te zullen bouwen waarin 75.000 toeschouwers de wedstrijden kunnen meeleven. Dat kan door de Amsterdam ArenA te vergroten met een 3e ring of door een geheel nieuw stadion te bouwen. Eind 2008 weten we precies waar en wanneer we wat kunnen doen. Voor het gewenste EK Atletiek in 2014 leggen we de laatste hand aan de inloopbaan bij het Olympisch Stadion, die in mei 2008 geopend wordt. Maar ook in Amsterdam Zuidoost wordt in 2009 een atletiekbaan aangelegd, waardoor we in Amsterdam in alle stadssectoren over een hoogwaardige atletiekbaan beschikken. Tot slot zijn er ook plannen in ontwikkeling voor een nieuw Wagenerstadion (hockey) met een toeschouwerscapaciteit die kan worden uitgebreid tot maximaal 12.500 en leeft er in de basketbalwereld (MYGuide) wens voor een specifieke topbasketbalhal.

De voor het CTO benodigde trainingsaccommodaties in Amsterdam voldoen in grote lijnen al aan de eisen. Een aantal nieuwbouwprojecten dat op stapel staat⁸, zal de trainingscapaciteit naar verwachting verder ten goede komen. Dit zijn o.a. het multifunctionele sportcentrum Ookmeer, de vervangende nieuwbouw van de Jan van Galenhal, de sporthal Wethouder Verheij, de Brediusshal en sporthal Elzenhagen, en de nieuw te bouwen sporthallen op het Zeeburgereiland en IJburg. Of deze verruiming van de capaciteit voldoende is zal nader moeten worden onderzocht. In het Amsterdamse sportaccommodatieplan is een prognose gemaakt van het aantal benodigde basissportvoorzieningen in Amsterdam, waarbij echter de specifiek voor topsporttraining benodigde capaciteit niet is betrokken. Hiernaar is nog nader onderzoek nodig, waarbij vooral ook de voldoende beschikbaarheid van zwembad een punt van aandacht zal zijn. De 'Amsterdamse hitlist Evenementen' zal de basis vormen voor wat er nog meer nodig is aan wedstrijdaccommodaties.

In 2012 zal voor iedere tak van topsport met voorkeurspositie beschikbaar zijn:

- een trainingsaccommodatie, die (o.a. in kader van CTO) voldoet aan de kwaliteitseisen;
- een wedstrijdaccommodatie voor de evenementen die gehouden worden op basis van de nog vast te stellen Amsterdamse 'hitlist'.

Hiervoor is een analyse van de huidige situatie nodig bij wedstrijd- en trainingsaccommodaties, op basis waarvan een investeringsplan wordt opgesteld.

⁸ Deels nog gefinancierd met middelen uit het vroegere sportaccommodatiefonds, en deels uit het huidige Programma Maatschappelijke Investeringsplan (PMI). Uit het sportaccommodatiefonds is van 2002-2006 ca. € 9 miljoen beschikbaar gesteld als bijdrage aan diverse accommodaties, en de verwachting is dat in 2006-2010 voor sporthallen en sportzalen een beroep van €15 miljoen gedaan zal worden op het PMI.

5.4.5 Vermarketing van topsport

Om onze topsportambities waar te kunnen maken, zijn meer dan voorheen sterke partnerships noodzakelijk. Gezamenlijk (extra) investeren en participeren om ook gezamenlijk te kunnen presteren. Bij topsport zijn al veel partners uit het bedrijfsleven betrokken, maar de opbrengst uit deze samenwerking is nog onvoldoende. Wij moeten de communicatieve waarde van sport beter gaan benutten. Aansprekende topsporters, ambassadeurs, accommodaties, topevenementen, CTO enz.

Wij gaan deze uitdaging om sterkere partnerships te sluiten graag aan: met het nieuwe Olympisch perspectief verwachten wij dat daarvoor voldoende interesse bestaat.

5.5 Wat kost het

Topsport: Olympische Inspiratie Structurele uitgaven en dekking 2009	
Dekking	Uitgaven
Sport	€ 802.500,-
Topsport Amsterdam	€ 117.500,-
Externe dekking	€ 4.000.000,-
Totaal	€ 4.920.000,-

Extra structurele uitgaven t.o.v. jaar ervoor		
2010		-
2011		-
2012		-

5.6 Slot

Amsterdam investeert in topsport en talentontwikkeling, beleving, accommodaties en evenementen. Topsport levert een bijdrage aan onze citymarketing en aan de stedelijke economie. De breedtesport is als aanvoerkanal van talent onmisbaar. Daarom gaan we focussen op een beperkt aantal takken van sport, waaraan we in de volle breedte - van meedoen tot het ontwikkelen van topsporttalent - extra ondersteuning gaan geven. Amsterdam blijft zo een (inter)nationaal aantrekkelijke topsportstad, met in potentie een aan de Zuidas gelieerde SportAs van internationale allure: het Olympisch gebied met het Olympisch Stadion als historisch 'landmark' vormt de toegangspoort tot de groene Schinkelscheg. De nabijheid van dit landschap van de groenblauwe scheggen geeft dit gebied zijn bijzondere kwaliteit, uniek voor een grote stad als Amsterdam.

38. Focus op 8 à 10 sporten

Doelstelling

- 14 kernsporten, 2 samenwerkingsverbanden: KNVB en KNAU
- 8 à 10 takken van sport voor extra ondersteuning en formele samenwerking met bonden
- De sporten zullen worden geselecteerd aan de hand van een onafhankelijke toetsingscommissie. Er wordt een samenwerkings-overeenkomst aangegaan en een masterplan ontwikkeld. De betreffende takken van sport worden zo op een hoger niveau getild.

Stakeholders

Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

39. Ondersteuners topsporters en talentontwikkeling

Doelstelling

- 11 fulltime programma's voor 75 nationale / olympische sporters en 80 talenten
- Huisvesting CTO in Amsterdam, hoogwaardige faciliteiten en begeleiding
- In januari 2008 is een CTO aangemeld bij NOC*NSF, accreditatie volgt in 2008.
- T.b.v. CTO dienen afspraken gemaakt worden met minimaal 8 bonden en met partners voor trainingsaccommodaties, begeleiding, huisvesting en werk.

Stakeholders

Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

40. Realiseren topsportaccommodaties en trainingsruimte

Doelstelling

- Er zijn 7 goede wedstrijdaccommodaties, 1 accommodatie is flexibel als zodanig in te richten.
- Realiseren van benodigde topsportaccommodaties en trainingsruimte.
- Topsportaccommodaties zijn nog niet allemaal volledig beschikbaar op de gewenste tijden.
- Huidige situatie analyseren, verbeterpunten en investeringsplan opzetten.

Stakeholders

Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad, stadsdelen

41. Topsportevenementen

Doelstelling

- 51 grote evenementen in 2008
- Uitbouw van track record met aansprekende internationale en topnationale topsport evenementen.
- 20 grote internationale evenementen, 17 NK's of bekerfinales.
- Opstellen Amsterdamse hitlijst o.b.v. heldere criteria en hitlijst NOC*NSF. Professionalisering van acquisitie en organisatie.

Stakeholders

Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

42. Marketing: Amsterdamse topsport beter verkopen

Doelstelling

- Er zijn 100 partners betrokken bij de Topsport businessclub. Er wordt te weinig uit deze samenwerking gehaald.
- Amsterdamse topsport beter verkopen; bedrijfsleven en media beter betrekken bij doelen.
- Er wordt minder uit de Topsportbusinessclub gehaald dan met de huidige ontwikkelingen mogelijk is.
- Overzicht maken van concrete activiteiten t.b.v. lobby en PR. Sluiten van sterke partnerships met het bedrijfsleven.

Stakeholders

Financier centrale stad
Uitvoerder centrale stad

6

Sportinfrastructuur: ruimte voor sport

6.1 Missie en uitgangspunten

Sportaccommodaties zijn altijd het fundament van sportbeoefening geweest, omdat de beschikbaarheid van goede sportvoorzieningen voor het bestaan van verenigingen een noodzakelijke voorwaarde is. Gemeentelijk sportbeleid stond dan ook lange tijd gelijk aan sportaccommodatiebeleid.

Dat ligt nu anders. Sportbeleid is al jaren meer dan accommodatiebeleid; zie bijvoorbeeld de beschouwingen over sportstimulering, verenigingen en topsport in de eerdere hoofdstukken. Maar er is nòg iets veranderd. Doordat sportbeoefening niet meer het primaat van de sportvereniging is, is het ook niet langer vanzelfsprekend dat het accommodatiebeleid uitsluitend op sportverenigingen is toegesneden. En juist daar valt winst te behalen.

De veranderende voorkeuren van Amsterdamse sporters betekenen dat de sportinfrastructuur mee moet veranderen. Ook onze doelstellingen op het gebied van sport- en bewegingstimulering maken aanpassingen noodzakelijk. Door de toename van ongebonden sporters worden er andere eisen aan de inrichting van de openbare ruimte gesteld. Deze sporters vragen ook ruimte, evenals de schoolsport en het sportbuurtwerk. De ruimte voor de sport in Amsterdam is in veel stadsdelen schaars. Het college heeft daarom in het programma-akkoord laten opnemen dat sowieso binnen de ring geen sportparken mogen verdwijnen. Door de toename van de schoolsport dreigt er tevens een gebrek aan capaciteit in sporthallen en gymzalen.

De openbare ruimte wordt – ook al is deze niet overal even sport- en bewegingsvriendelijk ingericht – veel gebruikt voor sportieve doeleinden: hardlopen, wandelen, fietsen en allerlei vormen van straatsport (voetbal, basketbal). Dit gebruik willen we aanmoedigen. Een sportievere inrichting van de openbare ruimte is nodig, om spelen mogelijk te maken (Nederlandse kinderen spelen het minste buiten van alle kinderen in Europa), en om uit te nodigen tot sporten en bewegen. De inrichting moet rekening houden met de verschillen in eisen en wensen per leeftijdsgroep. In iedere wijk dienen voldoende voorzieningen aanwezig te zijn voor sport, spel en bewegen.

De sportinfrastructuur van Amsterdam rust op twee pijlers: sportvoorzieningen en sportieve openbare ruimte. In dit hoofdstuk leest u hoe wij sport de ruimte willen geven en ervoor zorgen dat de Amsterdamse sportinfrastructuur openstaat voor iedereen.

Hierom is onze missie dat **Amsterdam in 2012 een sportievere openbare ruimte heeft en kwalitatief betere sportvoorzieningen.**

6.2 Sportvoorzieningen: fundament van de sport

Het stichten, beheren en (doen) exploiteren van trainings- en wedstrijdaccommodaties blijft een gemeentelijke taak, maar er is een accentverschuiving nodig, met name bij de sportparken. Want aan de ene kant is het aantal ongebonden sporters de laatste jaren sterk gegroeid: die hebben ook ruimte nodig. En aan de andere kant moeten we constateren dat veel sportparken onvoldoende gebruikt worden. In een zich steeds verder ontwikkelende stad als Amsterdam, waar ruimte schaars is, heeft dat tot gevolg dat de sportparken al gauw onder druk komen te staan. Willen wij onze sportparken blijven koesteren, dan moeten we ze wel goed benutten! Daarvoor is nodig dat zowel de centrale stad als de stadsdelen veranderen van beheerder in regisseur, met als doel het stimuleren van multifunctioneel gebruik van de sportaccommodaties en het vinden van het juiste evenwicht tussen de verschillende groepen sporters. Waar de ene vereniging of tak van sport daar niet voor kan zorgen, komen andere gebruikers in aanmerking. Het gebruik van sportvoorzieningen moet minder het exclusieve recht van sportverenigingen worden.

Tegelijkertijd ligt er een kwalitatieve opgave, zowel in de basis- als in de topkwaliteit. Elke sportvoorziening moet om te beginnen aan minimale eisen van onderhoud, toegankelijkheid, bruikbaarheid en sociale veiligheid voldoen. Wij zien dat dit op sommige plekken beter moet. Maar onze ambitie ligt hoger dan het “sober en doelmatig” van vroeger. Ons streven is uiteindelijk een bijdrage te leveren aan het Olympisch plan 2028, te beginnen met Nederland Sportland 2016. Daarom willen tussen nu en 2012 extra investeren om van een zestal sportparken echte topparken te maken.

Om zowel een kwaliteitsslag te kunnen slaan als het gebruik van de sportparken te bevorderen, willen wij een zekere mate van verzelfstandiging van beheer en exploitatie zoals die bij bijvoorbeeld zwembaden al veel gebruikelijker is. Het toelaten van meer ondernemerschap op de sportparken kan volgens ons een betere en innovatieve benutting van de gemeentelijke sportvoorzieningen bewerkstelligen.

Sportaccommodatieplan

In 2006 is het Sportaccommodatieplan vastgesteld. Hierin is becijferd hoeveel basissportvoorzieningen (sporthallen, zwembaden, sportparken) we in de toekomst nodig denken te hebben. Op basis hiervan zijn middelen beschikbaar gesteld voor de realisering van voorzieningen. Ook de komende jaren zullen wij de uitvoering van het Sportaccommodatieplan voortzetten. Er zijn twee financieringsstromen om de volgens het Sportaccommodatieplan benodigde capaciteit te bewerkstelligen: het Programma Maatschappelijke Investeringen (PMI) voor het op peil brengen van het aantal sporthallen en sportzalen, en gelden uit de sportbegroting voor een aantal andere voorzieningen, zoals kunstgrasvelden en de vervanging van het Floraparkbad. Tevens wordt onderzocht op welke manier het PMI samen met middelen uit de sportbegroting kan worden ingezet om ook te kunnen bijdragen aan een nieuwe ontwikkeling, de zgn. sportverzamelgebouwen.

Daarnaast is er nog aantal projecten, gefinancierd uit het vroegere sportaccommodatiefonds, recent afgerond (zoals sportcomplex Calandhal) of nog in voorbereiding of uitvoering (zoals het multifunctioneel sportcentrum Ookmeer). Hiermee is in de capaciteitsberekeningen van het Sportaccommodatieplan rekening gehouden. Maar ook sinds de vaststelling van het Sportaccommodatieplan zijn er al weer nieuwe ontwikkelingen: zo gaan we onderzoek laten doen naar mogelijkheden om een drijvend zwembad nabij IJburg te realiseren.

Voor sporthallen, sportzalen en gymzalen, is nog niet in beeld wat de gevolgen zullen zijn van de recente invoering van de verplichte naschoolse opvang, en van onze ambitie om sportactiviteiten daar een groot aandeel in te geven. De capaciteit kan daardoor verder onder druk komen te staan. Dit zal in een actualisering van het Sportaccommodatieplan aan de orde moeten komen. Tot die tijd houden we de volgende doelstelling aan.

Doelstelling Gymzalen

43. 70% van de daartoe geschikte gymnastieklokalen wordt daadwerkelijk benut voor sportactiviteiten. Waar mogelijk worden nieuw te bouwen gymzalen gecombineerd tot grotere zalen danwel sporthallen.

Een belangrijke kwaliteitsverbetering is mogelijk door op een tiental locaties waar de komende jaren nieuwbouw gepland is van gymnastieklokalen, iets groter te bouwen: een sportzaal of zelfs een sporthal. Daarmee wordt het medegebruik voor sportieve doeleinden makkelijker gemaakt. Hiervoor kan een beroep worden gedaan op het PMI.

Topsportaccommodaties

Amsterdam beschikt over tal van goed geoutilleerde topsportaccommodaties, zoals Amsterdam ArenA, Sloterparkbad, Olympisch Stadion, en over accommodaties die flexibel, tijdelijk ingericht kunnen worden als topsportaccommodatie, zoals de RAI. Voor de organisatie van toekomstige evenementen zijn echter ook nieuwe accommodaties én aanpassingen aan bestaande accommodaties noodzakelijk. Hiervoor verwijzen we naar hoofdstuk 5.

Sportparken

Voor de sportparken operationaliseren we onze missie als volgt.

Doelstelling Sportparken:

44. De Amsterdamse sportparken trekken in 2012 meer sporters door middel van een ruim en divers sportaanbod. Hiervoor wordt geïnvesteerd in fysieke inrichting, sportaanbod, beheer en organisatie;

45. Een zestal sportparken met potentie en ambitie worden extra ondersteund om een toppark te worden.

De veertig Amsterdamse sportparken zijn, behalve dat ze in omvang zeer van elkaar verschillen, ook kwalitatief van zeer verschillend niveau. Dit verschil moet kleiner. De basiskwaliteit moet overal omhoog. Dit betekent dat naast investeringen in de capaciteit, voorkomend uit het Sportaccommodatieplan, het noodzakelijk is te investeren in kwaliteit. Daarbij kan het gaan om:

- vergroten van aantrekkelijkheid en (gastvrije) uitstraling;
- op peil brengen van onderhoud;
- verbeteren van de sociale veiligheid;
- multifunctioneler maken van het gebruik;
- betere benutting.

Er is maatwerk nodig per sportvoorziening. Elk sportpark heeft zijn eigen specifieke maatregelen nodig, bijvoorbeeld een sportparkmanager, vervanging van clubhuizen door een sportverzamelgebouw of ontsluiting door sport- en recreatieroutes.

De afspraken tussen beheerder en sportverenigingen moeten ook wijzigen. Doordat de meeste velden gedurende het gehele jaar aan één vereniging zijn verhuurd, is de ruimte voor optimalisering van gebruik beperkt. Meer ondernemerschap in het beheer van de voorzieningen moet leiden tot sportparken met een breed en divers sportaanbod, met sterke verenigingen en mooie club(verzamel)gebouwen, en ruimte op het park voor de buurt, de school en de ongebonden sporters.

Cruciaal is dat de komende jaren het exclusieve verenigingsgebruik van sportparken verdwijnt. Sportverenigingen zijn zeker niet minder welkom op de sportparken, maar zij zullen moeten wennen aan het gebruik van velden door andere partijen en op andere tijdstippen.

De visie voor de kwalitatieve verbetering en het multifunctioneel gebruik van de sportparken rust op vier pijlers:

- het vergroten van de aantrekkelijkheid van sportparken door **een afgewogen inrichting** die is afgestemd op de wensen van verschillende groepen potentiële gebruikers (bijvoorbeeld: multifunctionaliteit, kunstgras, kwaliteit, toegankelijkheid, buurtgericht, partnership met andere instellingen). Maar ook bijvoorbeeld een betere ontsluiting door sportparken en -voorzieningen te verbinden door een netwerk van skate-, wandel- en fietsroutes;
- het **verbreden en versterken van het sportaanbod** door toepassing en gebruik van sportbuurtwerk, anders georganiseerde sport en toetreding van nieuwe sportondernemers;
- het **moderniseren van beheer en organisatie** door een marktgerichte oriëntatie - overigens niet te verwarren met een commercieel profiel - waarbij kwaliteit, service, flexibiliteit, efficiency en een effectieve benutting van de ruimte centraal staan. Ondernemerschap volgens het concept van Sportcentrum Nieuwe Stijl is groter naarmate de beheerorganisatie meer zelfstandigheid en daarmee vrijheid krijgt, en dus verder af komt te staan van de overheid;
- het **optimaliseren van het gebruik** van de sportparken als prikkel om meer ondernemerschap, samenwerking, externe oriëntatie en functiemenging kracht bij te zetten. Het betreft overigens zowel daggebruik doordeweeks (scholen, de buurt) als avond- en weekendgebruik. Dit kan worden bevorderd door nieuwe voorzieningen toe te voegen zoals fysiotherapie, een fitnesscentrum, een wellnessclub, kinderdagverblijven of een wijkpost.

Van de experimenten die we de afgelopen jaren met pilots Sportcentrum Nieuwe Stijl hebben uitgevoerd, hebben we opgestoken dat het toestaan van ondernemerschap op de sportparken nog een extra impuls nodig heeft. Het zou verstandig zijn als gemeente en stadsdelen het beheer en de exploitatie van sportparken wat meer op afstand zet. Dat bevordert ook een zakelijker verhouding met de verenigingen. Nog te vaak komt het voor dat verenigingen niet aan hun financiële verplichtingen voldoen of hun clubhuizen en tribunes laten verkrotten. Kwijtschelden en/of gedogen, werken de door ons beoogde kwaliteitsverbetering alleen maar tegen.

Basiskwaliteit – Sportaccommodatieplan

Voor het basiskwaliteitsniveau volgen we de investeringen in het Sportaccommodatieplan. Dit betekent dat om de waarde van de sportparken als belangrijke facilitator van de Amsterdamse sport te behouden, investeringen worden gepleegd in:

- de aanleg van kunstgrasvelden (dertig voor voetbal en tien voor hockey);
- goede gebouwen voor sportclubs (waaronder enkele sportverzamelgebouwen);
- groot onderhoud en vervanging van verouderde opstallen en voorzieningen.

Topparken

Extra investeringen zijn gericht op parken met de ambitie en potentie om zich te ontwikkelen tot 'toppark' met een grootstedelijke uitstraling door een breed aanbod voor de buurt en ongebonden sporters, eventueel faciliteiten voor topsport, huisvesting voor een groot aantal sterke verenigingen en aanverwante bedrijvigheid en een sterke op ondernemerschap gerichte exploitatie. Wij hebben voorlopig 6 à 7 parken geselecteerd met de potentie en ambitie om zo'n toppark te worden. Voor de selectie hebben we, naast een evenwichtige spreiding over de regio's, de volgende criteria gehanteerd:

- het park heeft een evident belang in stadsdeel, de gehele stad en/of speelt een belangrijke rol in de buurt;
- er zijn ontwikkelingen richting Sportcentrum Nieuwe Stijl of het park is reeds met een concept aan de slag om te komen tot een nieuwe exploitatievorm;
- de stadsdelen hebben aangegeven ambities te hebben met het sportpark voor (verdere) investering in verbetering en/of hebben daar al in geïnvesteerd.

Dit leidt tot een keuze om extra te investeren in het Bijlmerpark, sportpark Ookmeer, De Eendracht, Sloten, Middenmeer-Voorland en een of twee kleinere parken in Amsterdam-Noord (zie de aparte bijlagen).

Toegankelijkheid accommodaties

Amsterdams accommodaties zijn over het algemeen goed toegankelijk voor mensen met een beperking. Vooral in 2001 hebben we een inhaalslag gemaakt door € 500.000,- voor dit doel vrij te maken in het kader van de operatie achterstallig onderhoud sporthallen.

Daarnaast stellen we bij financiële bijdragen aan nieuwbouwprojecten standaard eisen aan de toegankelijkheid. Dat heeft echter niet kunnen voorkomen dat nog steeds projecten gerealiseerd worden waarvan de toegankelijkheid suboptimaal is. Omdat onze ambitie verder gaat dan het handhaven van de minimale eisen uit het bouwbesluit, willen wij hier nog meer aandacht aan gaan schenken, in overleg met toekomstige gebruikers, belangenorganisaties en keuringsinstanties. De binnenkort aan te stellen stadsergonoom kan hierin een belangrijke rol spelen.

Toegankelijkheid is overigens meer dan rolstoelvriendelijkheid. Nabijheid is, in verband met de beperkte mobiliteit van inactieven, ook van belang. Dit hoeft geen probleem op te leveren, omdat de wensen die ze aan de locaties stellen beperkt zijn. Een zaaltje in een buurthuis is vaak al genoeg. Maar die moeten er dan wel zijn, en het blijkt steeds lastiger te zijn voor veel organisaties om dat soort zaaltjes te regelen. De gaten in het fijnmazige net van kleinschalige accommodaties moeten in kaart worden gebracht.

Andere aspecten die de toegankelijkheid beïnvloeden, zijn het kunnen bieden van voldoende privacy - opdat ook moslima's deze als voldoende toegankelijk ervaren - en een sociale veilige route naar de accommodatie.

Ook deze aspecten willen we betrekken door deze op voorhand samen met de toekomstige gebruikers te beoordelen.

Doelstelling Toegankelijke accommodaties:

46. In 2012 is er een fijnmazig netwerk van kleinschalige sportaccommodaties voor ongeorganiseerde en anders georganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Hierbij is speciale aandacht voor groepen met een beperkte mobiliteit.

Accommodaties in Woonservicewijken

Extra aandacht is daarbij nodig voor sportaccommodaties in de Woonservicewijken. In deze wijken komt een concentratie van zorgvoorzieningen en woningen voor oudere bewoners, maar ook voor mensen met een beperking of een chronische aandoening. De wijken zijn gericht op het ondersteunen van zelfstandig wonen. Om de zelfredzaamheid van de oudere bewoners

te vergroten en vereenzaming te verminderen, is het essentieel dat er voldoende geschikt beweegaanbod is. De activiteiten van MBVO of sportbuurtwerk moeten hier geconcentreerd worden. Daarvoor moeten er wel voldoende geschikte accommodaties zijn. Bestaande accommodaties moeten aan de wensen van de toekomstige gebruikers worden aangepast.

6.3 Sportieve openbare ruimte

Pleintjes in de buurt of voor het verkeer afgesloten straten kunnen met eenvoudige maatregelen (speeltoestellen, sportattributen) een sportvriendelijker uitstraling krijgen. Wij willen hiertoe een stimuleringsfonds in het leven roepen, ofwel aansluiting zoeken bij het Groenfonds. In sommige gevallen, zoals in Parkstad, zijn over de financiering overigens al afspraken gemaakt met woningbouwcorporaties.

Doelstelling Speelplekken:

47. In 2012 zijn er 28 speelplekken en/of speelpleinen opgeknapt. Hiertoe heeft ieder stadsdeel in 2012 beleid ten aanzien van speelruimte voor kinderen.

In de strijd om de schaarse ruimte in Amsterdam krijgen economisch onrendabele activiteiten zoals sport en bewegen vaak te weinig aandacht. Weliswaar is er een norm voor de minimale hoeveelheid groen en openbare ruimte in stedelijke ontwikkelingsplannen, maar het lijkt nodig die nog eens tegen het licht te houden, ofwel het toezicht op de handhaving daarvan te verscherpen. Hiertoe doen we nader onderzoek.

Overigens ligt er ook een belangrijke kwalitatieve opgave. De sportieve openbare ruimte moet tot de verbeelding spreken, verrassend zijn, ontmoeting stimuleren en motiveren tot sport en bewegen. Wensen van de gebruikers moeten een grotere rol gaan spelen bij de (her)inrichting ervan, om daar invulling aan te kunnen geven. Een netwerk van sport- en bewegingsroutes die onderling verbonden zijn met diverse knooppunten van sportaccommodaties, kan onderdeel zijn van de beoogde sportievere inrichting. Ook in de groene scheggen willen we meer mogelijkheden creëren voor sport en recreatie.

Doelstelling Openbare ruimte:

48. Vanaf 2009 wordt de groei van sport in de openbare ruimte ondersteund door een sportievere inrichting die uitnodigt tot sport en bewegen.

De Gezonde Wijk

Er zijn grote gezondheidsverschillen tussen de Amsterdamse wijken. Deze blijken versterkt te worden door de inrichting van deze wijken. De aanpak om deze gezondheidsverschillen te verkleinen hebben wij uitgewerkt in het concept "De Gezonde Wijk". Dit concept is gebaseerd op het onderzoek "De Gezonde Wijk" van de VU naar de relatie tussen fysieke wijkenmerken en lichamelijke activiteit. Omdat vooral in de krachtwijken de gezondheidsproblemen urgent zijn, is ons concept in de eerste plaats hierop gericht. De Dienst Ruimtelijke Ordening is leidend richting de uitvoering en gaat een werkgroep over de Gezonde Wijk inrichten.

De Gezonde Wijk is zo ingericht dat dagelijkse beweging vanzelfsprekend is. Een belangrijke oorzaak van inactiviteit is het gebruik van de auto voor korte ritjes, zoals boodschappen en het wegbrengen van kinderen. De aanwezigheid van bijvoorbeeld winkels in de nabijheid heeft dan ook invloed op het beweeggedrag.

Voor een Gezonde Wijk moet aandacht besteed worden aan de volgende facetten:

- **bebouwde omgeving:** variatie in bouwstijl met nadruk op laagbouw, gezonde woningen;
- **verkeerinfrastructuur:** autoluw, fietsvriendelijk, goed openbaar vervoer;
- **openbare ruimte:** uitnodigende, beweegvriendelijke buitenruimte, meer bruikbaar groen;
- **voorzieningen:** hardware (gebouwde voorzieningen) en software (sport- en bewegingstimulering, gezonde voeding).

Om daadwerkelijk van een krachtwijk een gezonde wijk te maken, moet de nadruk liggen op de concrete uitvoering in plaats van op beleidsvorming. Nu zit er nog te vaak een verschil "tussen droom en daad". Kwaliteit moet voor kwantiteit gaan. De sociale veiligheid staat voorop. Een belangrijke manier om dit te bereiken is door een centrale rol aan burgerparticipatie (inspraak, identiteit, zeggenschap) te geven.

Doelstelling Gezonde Wijk:

49. Vanaf 2009 wordt in het kader van "de Gezonde Wijk" een impuls gegeven aan de bewegingsvriendelijke wijk.

De gedachte achter deze doelstelling is dat we een strategie uitwerken voor bestaande wijken én voor herinrichting en nieuwbouw. De implementatie van de Gezonde Wijk is niet exclusief aan de krachtwijken voorbehouden. Een goed voorbeeld van stedelijke ontwikkeling waar dit concept toegepast kan worden is de tweede fase IJburg.

6.4 Kansen op de SportAs

Een speciale uitdaging bieden de bestaande zgn. groene scheggen van Amsterdam: groene uitlopers van het omliggende, niet stedelijke landschap die diep doordringen in de stedelijke structuur. Ook deze gebieden kunnen meer op sportieve beweging worden ingericht. De sportieve en recreatieve functie van deze gebieden wordt verder opgewaardeerd, met name in de "oksels" van de scheggen die vrijwel tegen de ring aanliggen.

Voor de Schinkelscheg met het Amsterdamse Bos hebben we een eerste verkenning gedaan van kansen en mogelijkheden van zo'n gebied: de SportAs, nabij de Zuidas.

De SportAs is opgebouwd rond een aantal al bestaande topsportaccommodaties, en beoogt vooral – meer dan een sportieve herinrichting die er ook deel van uitmaakt - dit gebied te transformeren tot een sportgebied met internationale uitstraling.

Het gebied van de SportAs heeft op dit moment onvoldoende samenhang. Het is een hier en daar rommelig gebied. De nabijheid van meerdere voorzieningen leidt op dit moment nog niet tot wederzijdse versterking.

Wel zal het gebied in de nabije toekomst een transformatie doormaken door de vele veranderingen in de directe omgeving, zoals de Zuidas, Olympisch Gebied en de nieuwbouw van de Vrije Universiteit.

De vraag is dus niet of er iets gaat gebeuren in dit gebied, maar of we de ontwikkelingen vanuit een samenhangende visie gaan kanaliseren. Met de kansenkaart voor de SportAs wordt gekozen voor een koers die past binnen de ambities uit het Olympisch Plan 2028 en de metropolitane ontwikkeling van de Amsterdam regio.

Het zwaartepunt van het door Amsterdam gewenste Centrum voor Topsport en Onderwijs is perfect in dit gebied te realiseren. Op dit moment zijn in het gebied al veel sportvoorzieningen aanwezig en er zijn kansen voor toevoegingen. Zo ontstaat een compacte SportAs met een uitgesproken karakter.

De grootste kansen voor de SportAs

1. Verbeteren ruimtelijke en functionele kwaliteit van de SportAs;
2. Vestiging van het Centrum voor Topsport en Onderwijs;
3. Versterken landschappelijke en recreatieve kwaliteit van de groene scheg;
4. Realiseren sportvoorzieningen en evenementen op (inter)nationaal topniveau;
5. Zorgen voor een optimale ontsluiting van het gebied.

Ad 1. Verbeteren ruimtelijke en functionele kwaliteit.

Het is de ambitie om de ruimtelijke en functionele kwaliteit van het gebied te verbeteren. Een grote kans voor de SportAs is een boulevard voor wandelaars, skeelers en fietsers. Deze route loopt langs de tramremise in het noorden, over de Schinkeleilanden, langs het Olympisch Stadion, door een nieuwe doorbraak in de A10, tot uiteindelijk de kop van de Bosbaan. Langs deze

verbinding worden sportfuncties uitgebreid en versterkt. Hiermee ontstaat een toegankelijke en herkenbare plek voor alle Amsterdammers. Op korte termijn kan de inrichting van de openbare ruimte en de bewegwijzering worden versterkt.

Ad 2. Vestiging van het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO).

Het CTO is een voorziening waar talenten op fietsafstand kunnen trainen, studeren en wonen. Voorwaarde zijn goede functionele trainingsaccommodaties met 'state of the art' faciliteiten. Door een eventuele koppeling met plannen van de Vrije Universiteit ontstaat een campus waar wetenschap en sport elkaar versterken.

Ad 3. Versterken landschappelijke en recreatieve kwaliteit van de groene scheg.

Het onderhoud van het Amsterdamse Bos moet op hoog niveau blijven. Hier ligt 1000 hectare klaar voor recreatie- en topsporter. De kop van de groene scheg kan bovendien worden versterkt. Vanaf het begin van de as moet je het gevoel krijgen op weg te zijn naar het groene gebied. Vanuit dit perspectief kan ook gekeken worden naar het gebied rond het Amstel Tennispark. Tevens kan gedacht worden aan het uitbreiden en/of doortrekken van de wandel-, trim- en fietsroutes uit het Bos in de SportAs.

Ad 4. Realiseren sportvoorzieningen en evenementen op (inter)nationaal topniveau.

Het gebied herbergt nu tal van sportvoorzieningen. Door verschillende van deze sportvoorzieningen uit te breiden of te verbeteren wordt het sportkarakter van het gebied versterkt. Daarbij wordt gekeken naar het Olympisch Stadion, Sporthallen Zuid, Bosbaan en het nieuwe Wage-nerstadion.

Ad 5. Zorgen voor een optimale ontsluiting van het gebied.

De voorzieningen in de SportAs moeten beter ontsloten worden. Er zijn plannen voor het doortrekken van de tram tot het Amsterdamse Bos. De SportAs wordt daarmee optimaal ontsloten met openbaar vervoer. Ondergronds parkeren kan bijdragen aan het oplossen van het, reeds bestaande, parkeerprobleem. Een goede afwikkeling van het autoverkeer bij grote evenementen verdient nog nadere uitwerking.

Programmatistische vulling

De SportAs moet een bruisend sportcentrum worden waar lokale en internationale evenementen naast elkaar plaatsvinden. Het Amsterdamse Bos biedt plaats aan internationale sportevenementen en (dance) festivals. Binnen de SportAs zijn kansen voor diverse activiteiten rond internationale toevenementen zoals het EK Atletiek in 2014. Maar ook een herhaling van de Vidion Club Cricket die in 2004 zo'n 12.000 toeschouwers heeft getrokken is kansrijk. Daarnaast kunnen kleinschalige activiteiten het gebied meer dynamiek geven.

Vervolgtraject

Onderstaande kansenkaart schetst een eerste beeld van de mogelijke ontwikkeling van de SportAs. De komende maanden wordt dit nader uitgewerkt door DMO en dRO. Nauwe samenwerking met de diverse partners in het gebied is cruciaal. Denk hierbij aan stadsdeel Oud-Zuid, stadsdeel Zuideramstel, de Zuidas N.V., de Gemeente Amstelveen, de Vrije Universiteit, bedrijven aan de Zuidas en de verschillende partners die samenwerken in de Olympische Coalitie. Duidelijk is dat de potentie van het gebied alleen tot zijn recht komt bij een samenhangende ontwikkeling. Deze integrale ontwikkeling op gang brengen is de centrale opgave voor 2008.

2009-2012	2013-2016	2017-2028
Meer evenementen & activiteiten in de SportAs.	Verder upgraden (sport) accommodaties	Activiteiten rond WK Voetbal 2018 in Olympisch gebied
Versterken openbare ruimte en routing door het gebied	Verzorgen internationale toevenementen zoals EK Atletiek 2014.	Versterken groen blauwe karakter.
Start CTO rond bestaande (opgevaardeerde) accommodaties	Doorbraak A10 t.b.v. de Amsterdamse SportAs	Verbeteren (OV)-ontsluiting van de SportAs
Nieuwbouw Wagenerstadion (incl. parkeren)	Nieuwbouw CTO bijv. bij de nieuwe VU Campus	

6.5 Wat kost het

Sportinfrastructuur: Ruimte voor sport Incidentele uitgaven en dekking 2009	
Dekking	Uitgaven
Sport	€ 2.087.500,-
Stadsdelen	€ 467.500,-
Externe dekking	€ 520.000,-
Totaal	€ 3.075.000,-

Totale incidentele uitgaven per jaar		
Jaar	Totaal	Centrale stad
2010	€ 1.050.000,-	€ 262.500,-
2011	€ 7.350.000,-	€ 5.287.500,-
2012	€ 5.350.000,-	€ 3.487.000,-

6.6 Slot

Ruimte is een opvallender rol gaan spelen in het sportbeleid. Aan de ene kant gaat het om ruimteveragende accommodaties, in een tijd dat ruimte in de stad steeds schaarser wordt. Ook in de toekomst zullen we ervoor moeten zorgen dat er voldoende ruimte voor sportfuncties gereserveerd wordt. Aan de andere kant gaat het om ruimteveragende ongebonden sporters. Zij noodzaken ons te bezinnen op het traditionele gebruik van onze sportvoorzieningen: die zijn er steeds minder voor verenigingen alleen. Bovendien willen ze kunnen sporten in de openbare ruimte, of het nou voetballen op een Cruyff Court is (vooral jeugd), of hardlopend in het Amsterdamse Bos. Ook de sportieve inrichting van de openbare ruimte heeft dus onze aandacht.

43. Gymzalen en naschools gebruik

Doelstelling

14% 2007 20% 2012

- Gymzalen zijn beperkt bruikbaar voor naschoolse sport, verenigingen en de buurt. 14% van de gymzalen wordt gebruikt voor naschoolse sport. Er is een toenemende vraag naar naschools gebruik van zalen.
- In 2012 wordt 20% van de gymzalen gebruikt voor naschoolse sport.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder stadsdelen, scholen

44. Meer sporters op sportparken

Doelstelling

- De sportparken sluiten niet aan bij de huidige behoeften van de bewoners.
- Meer sporters op de sportparken door een ruimer en meer divers aanbod dan in 2008.
- De capaciteit van de sportparken wordt niet optimaal benut doordat ze vaak alleen door sportverenigingen gebruikt kunnen worden en niet door bijvoorbeeld sportbuurtwerk.
- Investeringen in fysieke inrichting, sportaanbod, beheer en organisatie en benutting. Hierdoor een ruimer en meer divers aanbod.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder stadsdelen

45. Ondersteuning topparken

Doelstelling

- geen huidige situatie -
- 6 sportparken met potentie en ambitie worden extra ondersteund om toppark te worden.
- Er worden 6 parken geselecteerd om toppark te worden. Stadsdelen dienen hiervoor goed onderbouwde plannen in voor de ontwikkeling van deze parken richting toppark.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad, derden (corporaties)
Uitvoerder stadsdelen, derden (corporaties)

46. Kleinschalige accommodaties

Doelstelling

- Moeilijk om geschikte locaties dichtbij doelgroepen te vinden, met name voor ouderen
- Fijnmazig netwerk van kleinschalige sportaccommodaties.
- Het is moeilijk voor organisaties als MBVO om accommodaties in de buurt van de doelgroep te vinden. Met name voor groepen met beperkte mobiliteit is dit een probleem.
- Er is een fijnmazig netwerk van kleinschalige sportaccommodaties voor ongeorganiseerde en andersgeorganiseerde sport- en beweegactiviteiten.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad
Uitvoerder stadsdelen

47. Speelruimte kinderen

Doelstelling

7 2007 14 2010 21 2011 28 2012

- Vanaf 2009 worden er jaarlijks 7 schoolpleinen en speelplekken opgeknapt tot een totaal van 28 in 2012. Er wordt samengewerkt met bestaande initiatieven als Zoneparc, Cruyff Foundation en Richard Krajcek Foundation.

Stakeholders
Financier centrale stad, stadsdelen, corporaties, Cruyff- en Krajcek Foundation
Uitvoerder stadsdeel

48. Sportieve openbare ruimte

Doelstelling

- Ongebonden sport is aan een sterke opmars bezig. Openbare ruimte moet sportiever worden ingericht.
- Groei van sport in de openbare ruimte wordt ondersteund door sportieve inrichting die uitnodigt tot sport en bewegen.
- Ongebonden sport is aan een sterke opmars bezig. Hardlopen is de afgelopen jaren verdrievoudigd in populariteit.
- Stad en stadsdelen hebben een actief beleid om de sportwensen van hun bewoners te integreren in de (her)inrichting van openbare ruimte. Dit blijkt de kans op intensief gebruik te vergroten.

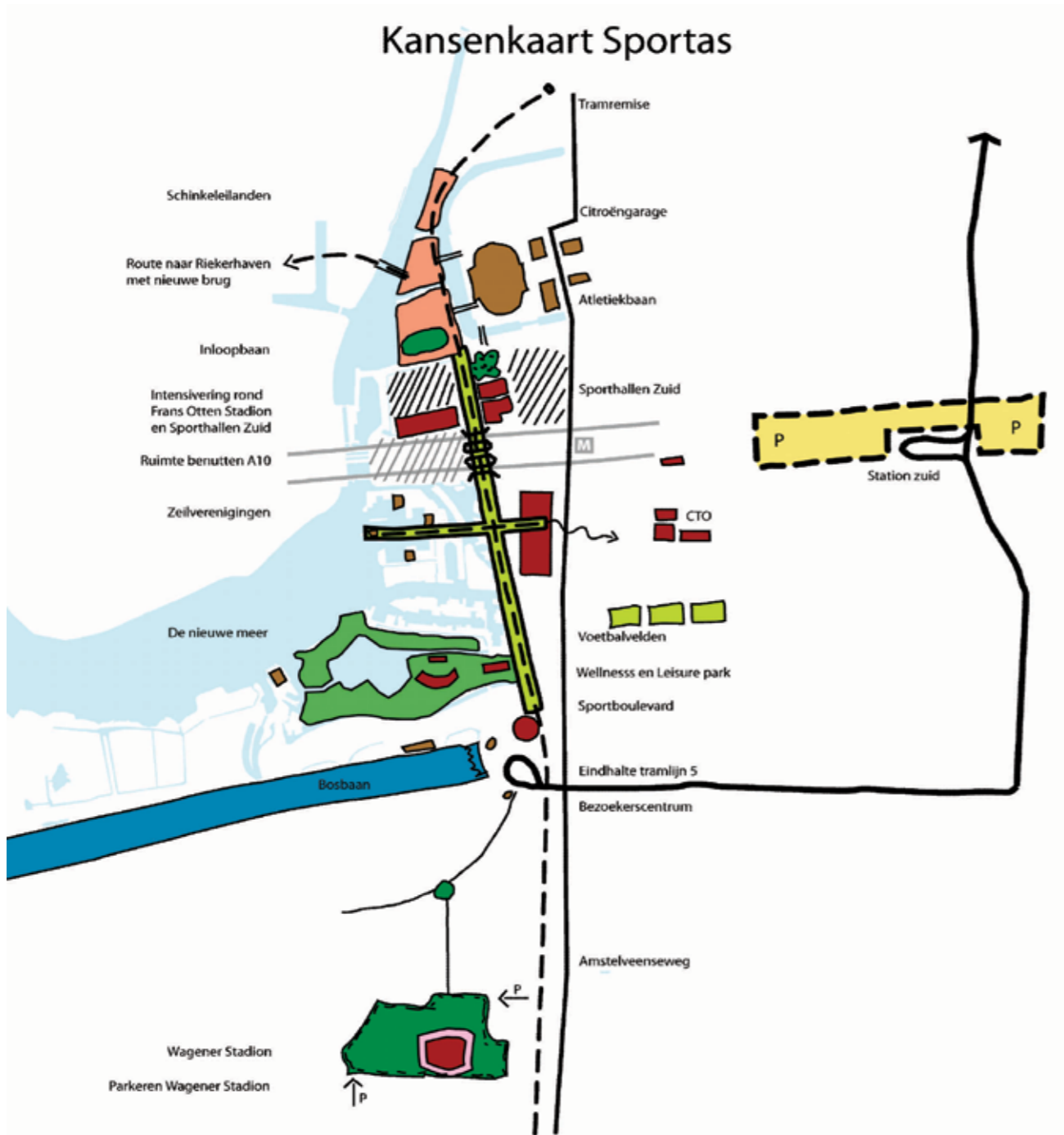
Stakeholders
Financier stadsdelen, derden (corporaties)
Uitvoerder stadsdelen

49. Gezonde wijk

Doelstelling

- Wijk-kenmerken zijn een belangrijke oorzaak voor gezondheidsverschillen.
- Ingrepen in de fysieke omgeving zorgen voor een bewegingsvriendelijke wijk.
- Door "de Gezonde Wijk" is een relatie aangevoeld tussen fysieke wijkkenmerken en lichamelijke (in)activiteit.
- Vanaf 2009 worden ingrepen in de fysieke omgeving gecombineerd met de inzet van bewegings- en sportstimulering.

Stakeholders
Financier stadsdelen, centrale stad, derden (corporaties)
Uitvoerder stadsdelen

7

Organisatie: bestuurlijk ondernemerschap

7.1 Inleiding

Het Sportplan 2009-2012 voortvarend uitvoeren. Dat is de opgave waar we in Amsterdam voor staan. De ambitie is groot en het aantal doelstellingen en betrokken partijen omvangrijk. Duidelijke taakverdeling, voldoende uitvoeringskracht en breed draagvlak voor onze sportdoelstellingen zijn essentiële elementen om de opdracht te laten slagen. In de huidige organisatorische setting is dit nog onvoldoende op orde. De taakverdeling tussen centrale stad en stadsdelen is niet altijd even duidelijk, de in de stad aanwezige expertise is versnipperd, en de afstemming en communicatie over onze sportdoelstellingen, zowel binnen de gemeente als met anderen, kan beter. Willen we snel en adequaat op veranderingen in het sportdomein kunnen inspelen, dan zullen we ons als gemeente en stadsdelen in een aantal opzichten ondermender moeten opstellen.

We kiezen drie richtingen om dit nader uit te werken:

- samenwerkingsafspraken tussen centrale stad en stadsdelen;
- ontvlechting van regie en uitvoering;
- verankering van sportdoelstellingen in bestuurlijke netwerken.

7.2 Samenwerking en rolverdeling centrale stad en stadsdelen

De relatie centrale stad en stadsdelen is de sleutel tot een goede uitvoering van het Sportplan. Beide partijen dragen op hun eigen niveau verantwoordelijkheid voor het opstellen en uitvoeren van het gemeentelijke sportbeleid. Door het aangaan van een nauwe samenwerking bij de uitvoering van het sportplan wordt vooruitgang geboekt.

Op 20 februari 2008 is het rapport **80+20>100: Versterking uitvoering sociaal domein** verschenen. Hierin komen de centrale stad en de stadsdelen uitgangspunten overeen voor samenwerking. Centraal daarbij staat het gewenste evenwicht tussen het bundelen van expertise in gezamenlijke programma's en in eigen producten per stadsdeel (80/20). Met de beoogde systematiek van het Sportplan sluiten we daar op aan.

Actief optreden in het sportdomein

Het is om te beginnen noodzakelijk dat de centrale stad en stadsdelen hun verantwoordelijkheid breed opvatten. Beiden moeten niet alleen sturen op de (sport)doelstellingen die de gemeente zelf financiert, maar ook samenwerking aangaan, convenanten sluiten, lobby's starten of partijen in het openbaar aanspreken. Of het scholen, verenigingen, huisartsen, Ouder Kind Centra, welzijnsinstellingen, woningcorporaties of commerciële aanbieders zijn: allen moeten betrokken zijn en blijven. Zij zijn de potentiële dragers van onze sport- en beweegdoelstellingen. Kortom: een actievare, meer ondernemende benadering van het sportdomein in de gehele breedte is gewenst.

Eenduidig aanbod en flexibiliteit

Centrale stad en stadsdelen bepalen in het Sportplan 2009-2012 samen de kaders en beschikbare programma's (zoals Jeugdsport in Beweging en Topscore). 80% gezamenlijk, zodat niet iedereen het wiel hoeft uit te vinden, de efficiëntie toeneemt door het bundelen van deskundigheid, en schaalvoordelen benut kunnen worden. Aan de andere kant: 20% eigen programma's, omdat de lokale invulling van het sportaanbod altijd belangrijk blijft. Of het nu gaat om de 80% gezamenlijke programma's of de 20% vrije invulling, ons doel is altijd 100% maatwerk voor de stadsdelen. In aansluiting bij de Amsterdamse Wijkaanpak is het belangrijk om buurtnetwerken te stimuleren waarin sport een belangrijk onderdeel is. De gezamenlijke kaders en programma's bieden voldoende plaats voor maatwerk. Goed voorbeeld hiervan is het programma JUMP-in dat sterk de nadruk legt op het ontwikkelen van school- en/of buurtsportverenigingen.

Sportplan 2009-2012 als raamovereenkomst

Het Sportplan 2009-2012 vormt de basis voor de samenwerking gedurende de komende vier jaar. Centrale stad en stadsdelen komen in het Sportplan 2009-2012 de koers, de doelstellingen, de gezamenlijke programma's en de rolverdeling overeen. Per doelstelling is tevens

bekend welke financiële middelen beschikbaar zijn en op hoofdlijnen de condities waaronder deze worden uitgekeerd. Hiermee zijn alle uitgangspunten voor het in oktober 2008 te nemen verdeelvoorstel vastgelegd.

Uitvoeringsplannen per stadsdeel

Op basis van het Sportplan 2009-2012 stelt ieder stadsdeel een eigen "sport- en beweegplan" op. Hierin geven de stadsdelen aan welke inspanningen ze willen plegen en op welke voorzieningen en middelen ze aanspraak willen maken. Vervolgens maken de stadsdelen en de centrale stad productieafspraken en verdelen hiermee de beschikbare middelen. Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de productieafspraken tussen de stadsdelen en de centrale stad de vierjaarlijkse plansystematiek gaan volgen.

Hiermee beogen wij een verheldering van de taakverdeling. Dat illustreren we aan de hand van het sportstimuleringsprogramma Jeugdsport in Beweging, omdat we daar de grootste accentverlegging aanbrengen. Regie en uitvoering daarvan berusten nu nog bij de centrale stad. Straks komt het accent in de regie veel meer bij de stadsdelen te liggen: zij nemen voorstellen op in hun sport- en beweegplannen en geven aan met welke scholen, welke verenigingen etc. het wordt uitgevoerd en vragen de daarvoor benodigde middelen aan de centrale stad. Door wie het programma **uitgevoerd** wordt (in eigen beheer, DMO, particulier) bepalen de stadsdelen zelf.

Gedurende het proces van de totstandkoming van het Sportplan 2009-2012 hebben de stadsdelen al een eerste versie van hun sport- en beweegplannen aangeleverd. Deze plannen sluiten uitstekend aan op onze doelstellingen. Wij zien in deze plannen ook dat onze ambitie om het sportdomein actiever en breder te gaan benaderen door de stadsdelen gedeeld wordt.

Op basis van de nu voorliggende sport- en beweegplannen is het echter niet wenselijk de door ons beoogde vierjarensystematiek onmiddellijk volledig in te voeren. Niet op alle onderdelen zijn de plannen al zover dat toedeling van middelen voor 4 jaar verantwoord is. Wij bouwen daarom een tussenstap in. In het najaar van 2008 maken we op die onderdelen waarvoor nog geen meerjarige afspraken mogelijk zijn afspraken voor 1 jaar (2009). In 2009 maken we afspraken over de periode tot en met 2012. Alle uitvoeringsplannen dienen in de stadsdelen bestuurlijk te zijn bekrachtigd. De afspraken over de uitvoeringsplannen worden door B. en W. bekrachtigd.

Tevens is het van groot belang dat de plannen actueel blijven. Jaarlijks actualiseren de stadsdelen hun uitvoeringsprogramma's, ook waar het meerjarige afspraken betreft, en rapporteren daarover aan B. en W. De bovenstaande systematiek brengt continuïteit en rust in de uitvoering.

De bestuurlijke afspraken volgens bovenstaande systematiek maken een verzakelijking en professionalisering mogelijk in de werkwijze van centrale stad en stadsdelen. Het Sportplan 2009-2012 biedt door het gezamenlijke kader en de uitvoeringsplannen de weg naar de realisatie. Daardoor wordt ook duidelijk zichtbaar of stadsdelen daadwerkelijk investeren in de overeengekomen doelstellingen. De te leveren prestaties, de voortgang - het spanningsveld van het wel of niet voldoen aan de uitgesproken ambities - en het als centrale stad en stadsdelen vinden van oplossingen hiervoor - wordt daarom de kern van het driemaandelijks portefeuillehoudersoverleg sport tussen centrale stad en stadsdelen.

7.3 Betere dienstverlening aan Amsterdammers

Centraal informatiepunt sport

Vanuit diverse kanten komt het signaal dat de gemeentelijke sportsector in Amsterdam één gezicht ontbeert. Wij willen samen met de stadsdelen nieuwe invulling gaan geven aan de eerdere afspraak in het bestuursakkoord sport 2003 om te komen tot een centraal informatiepunt voor de sport. Welke vorm dat precies moet krijgen, bijvoorbeeld een zogenaamd "sportloket", een website die www.sport.amsterdam.nl vervangt of anderszins, gaan we nog nader bepalen in overleg met de stadsdelen. Uiteraard moet dit informatiepunt meer zijn dan een loket met folders voor sportactiviteiten. Het moet nauw verbonden zijn met gespecialiseerde voorzieningen als het loket Zorg en Samenleven, sport- en beweegprogramma's voor inactieve volwassenen, XXXS, YourAmsterdam, Topscore, sportverenigingen etc.

Sportmatch

Sportmatch Amsterdam (zie ook hoofdstuk 4) wordt ons centraal coördinatiepunt voor verenigingsondersteuning. De dienstverlening van Sportmatch richt zich op het matchen van de vraag van de sportaanbieders en de benodigde ondersteuning die is gewenst. Niet alleen verenigingen zijn de vragers. Ook de aanbieders van sportstimuleringsactiviteiten (scholen, sportbuurtwerk, stadsdelen, Topscore, JUMP-in, etc) kunnen om ondersteuning vragen. Tevens is Sportmatch met al zijn contacten in het veld een ideale partner voor diverse HBO- en ROC-opleidingen voor het vinden van stageplaatsen in de sport.

7.4 Ontvlechting van regie en uitvoering

Er zijn verschillende redenen om te willen streven naar ontvlechting van regie en uitvoering. In de paragraaf over het Sportplan 2009-2012 als raamovereenkomst hebben we daar al aandacht aan besteed vanuit de invalshoek van de taakverdeling tussen centrale stad en stadsdelen. Hier richten we ons oog op de uitvoering. Die kan, vinden wij, efficiënter worden georganiseerd, maar ook ondernemender. In het hoofdstuk over sportinfrastructuur beschreven we het door ons gewenste toelaten van meer ondernemerschap op sportparken. Nu kijken we even naar onszelf.

Wij gaan de uitvoerende onderdelen van ons centrale sportbeleid onderbrengen in een intern (binnen DMO) verzelfstandigd "uitvoeringsbedrijf". Dit bevat de volgende onderdelen:

Accommodaties: exploitatie van enkele grootstedelijke accommodaties (Amsterdamse Bos en Sporthallen Zuid); centrale verhuur gemeentelijke sportaccommodaties.

Programma's Sportstimulering: uitvoering stedelijke sportstimuleringsprogramma's; organisatie breedtesportevenementen; beheer sport-o-theek; organisatie en ondersteuning van evenementen.

Sportmatch Amsterdam: het coördinatiepunt voor verenigingsondersteuning, tevens arbeids- en stagepool die als werkgever optreedt van combinatiefunctionarissen, verenigingsondersteuners en clustermanagers.

Onderzoek Sportbedrijf

Allereerst is een verkenning nodig naar de condities waaraan verzelfstandiging zou moeten voldoen. Uitgangspunt is contractmanagement: wij sluiten contracten over de werkzaamheden van het beoogde Sportbedrijf.

Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat dit Sportbedrijf niet alleen de uitvoeringstaken van DMO tot haar toekomstige takenpakket rekent. Het kan ook diensten aanbieden aan en contracten afsluiten met de stadsdelen. Wellicht kan bijvoorbeeld ook de in stadsdelen aanwezige expertise op het gebied van verenigingsondersteuning op termijn in Sportmatch worden ondergebracht. En het Sportbedrijf moet desgewenst beheer en exploitatie van sportaccommodaties van de stadsdelen kunnen overnemen.

Hierdoor kan de gewenste professionalisering van de sportsector - meer ondernemerschap, effectievere uitvoering sportstimuleringsmaatregelen en efficiëntere bedrijfsvoering - breder vorm krijgen. Het gaat nooit om gedwongen winkelnering. De bedrijfsmatige instelling van het Sportbedrijf moet stadsdelen verleiden om hier diensten in te kopen. Het onderzoek naar een Sportbedrijf moet dan ook een gezamenlijk onderzoek van centrale stad en stadsdelen zijn. De optie of het Sportbedrijf extern moet verzelfstandigen is niet meteen aan de orde, maar wordt wel als mogelijkheid in het onderzoek naar de ideale vorm betrokken.

De uitvoering van het topsportbeleid hebben we begin jaren negentig al extern verzelfstandigd in de Stichting Topsport Amsterdam. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dat zo blijft. Wel is het zo dat onze ambities rond het Olympisch Plan 2028 een groter commitment van het bedrijfsleven vereisen, waardoor hogere eisen gesteld worden aan de performance van Topsport Amsterdam.

7.5 Verankering doelstellingen

Nu de maatschappelijke meerwaarde van sport steeds zichtbaarder wordt en de interesse voor sport is verbreed, kan een volgende sprong worden gemaakt: het verankeren van onze sportdoelstellingen in de relevante bestuurlijke netwerken in de stad en het land. Een goed voorbeeld daarvan is de Kenniskring Sport die op initiatief van de Amsterdamse Sportraad in 2007 ontstaan is. De leden van dit netwerk komen uit bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en overheid. Deze instellingen hebben in een convenant vastgelegd dat:

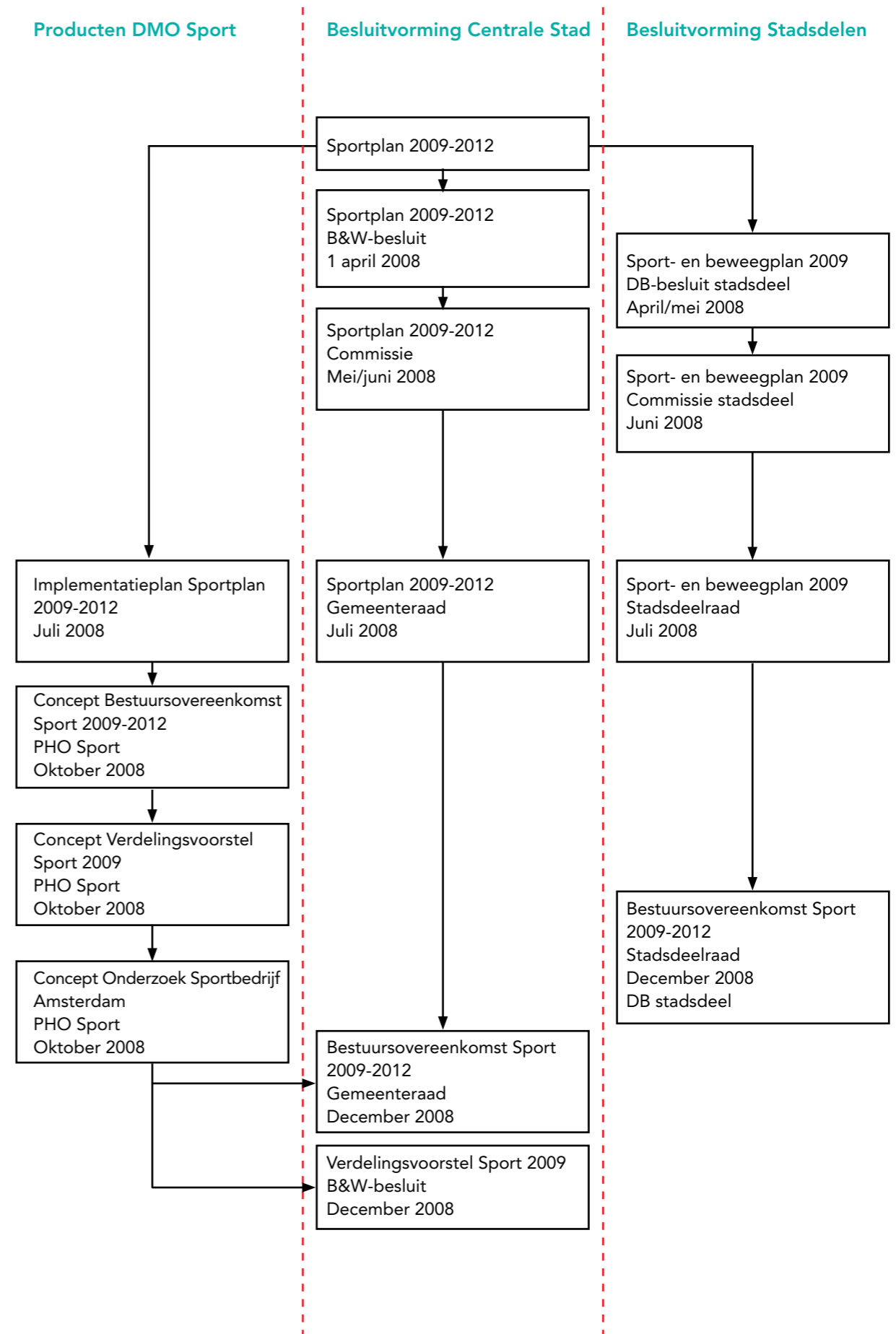
- zij zich gemeenschappelijk inzetten voor de versterking van de professionaliteit van de Amsterdamse sport en het sportbeleid, door systematische inzet van kennis, kunde en stagiairs van de kennisinstellingen;
- zij zich inzetten voor sportevenementen op wereldschaal, zoals de Universiade;
- zij zich inzetten om het bedrijfsleven te interesseren voor deelname.

In een tiental werkgroepen (bijv. economie, Universiade, betrokkenheid burgers) wordt dit initiatief inmiddels concreet uitgewerkt.

7.6 Vervolgstappen in 2008

Om bovenstaand proces goed te faciliteren, levert DMO in 2008 de volgende producten:

- implementatie- en communicatieplan Sportplan 2009-2012;
- verdelingsvoorstel Sportplan 2009;
- onderzoek Sportbedrijf Amsterdam.

8

Financiën

Dit hoofdstuk bevat een kort financieel overzicht op hoofdlijnen. De focus ligt op de extra uitgaven voor 2009 voor de centrale stad. Tevens worden de bijbehorende dekkingsbronnen inzichtelijk gemaakt. De gehanteerde systematiek dient als structuur voor de komende vier jaar. Oftewel 2009 dient als blauwdruk. In de hierop volgende financiële bijlage worden alle kosten per doelstelling uitgewerkt. Tevens staan hierin de uitgaven voor 2010 t/m 2012 weergegeven. Het doel van het Sportplan is om de sport in het midden van het beleid te plaatsen en te verbinden met andere beleidsvelden. Dit betekent dat de dekking van het Sportplan niet alleen vanuit de reguliere sportbegroting komt, maar nadrukkelijk meerdere financieringsbronnen kent. Vanuit de centrale stad komt de dekking daarom mede vanuit andere portefeuilles (onderwijs, jeugd, zorg, werk&inkomen).

Daarnaast staat het Sportplan voor een nieuwe manier van samenwerken tussen stad en stadsdelen. Cofinanciering op basis van gemeenschappelijke doelstellingen is daar de vertaling van. Publiek private samenwerking zorgt ervoor dat externe partijen, zoals zorgverzekeraars, corporaties en naschoolse opvangorganisaties, ook een deel van de kosten dragen.

Het Sportplan is ambitieus maar niet revolutionair. Dat vertaalt zich in het feit dat er voor 2009 en 2010 veel bestaande financieringsbronnen worden gebruikt. In het bestuursakkoord voor de volgende bestuursperiode moet er rekening mee gehouden worden dat er voor 2011 en 2012 hogere uitgaven te verwachten zijn. Dit komt met name door de opgave om de stijgende sportparticipatie te vertalen in een toename van de capaciteit en kwaliteit van onze sportaccommodaties. Hiervoor wordt qua systematiek aangesloten bij het Programma Maatschappelijke Investerings (PMI) dat daartoe in de nieuwe bestuursperiode een vervolg dient te krijgen. De extra uitgaven voor 2009 zijn voornamelijk structureel, waar ze incidenteel zijn staan de bedragen cursief weergegeven. De benodigde budgetten moeten gedurende de periode 2010 t/m 2012 jaarlijks worden aangepast. Deze hoogte van deze aanpassing staat per jaar weergegeven in de bijlage ⁹. Voor de centrale stad wordt dit bedrag jaarlijks bij de voorjaarsnota ingediend. Ook van de deelraden en externe partners wordt verwacht dat zij jaarlijks het benodigde budget aanpassen.

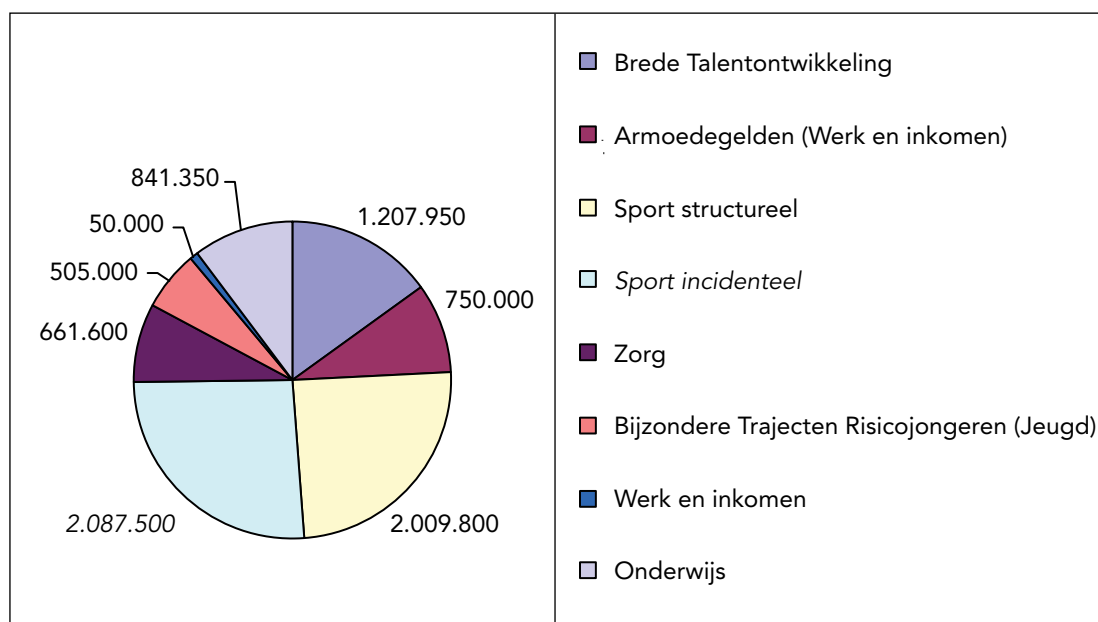
Uitgaven- en dekkingsoverzicht 2009

De extra uitgaven van de centrale stad voor 2009 worden opgenomen in de voorjaarsnota. Dit betreft de volgende bedragen per sterpunt:

Jonge Amsterdammers	€ 3.194.000,-
Volwassenen	€ 146.500,-
Verenigingen	€ 1.882.700,-
Topsport	€ 802.500,-
Sportinfrastructuur	€ 2.087.500,-
Totaal	€ 8.113.200,-

⁹ Bij de structurele middelen staat het benodigde bedrag weergegeven waarmee de structurele uitgaven moeten worden aangepast. Bij de incidentele middelen staat het totale benodigde bedrag aangegeven.

De uitgaven van de centrale stad voor 2009 worden uit de volgende bronnen gedekt ¹⁰:

De totale extra uitgaven voor 2009 inclusief bijdragen van stadsdelen en externen:

Jonge Amsterdammers	€ 4.553.500,-
Volwassenen	€ 382.250,-
Verenigingen	€ 2.082.700,-
Topsport	€ 4.920.000,-
Sportinfrastructuur	€ 3.075.000,-
Totaal	€ 15.013.450,-

¹⁰ De benodigde financiering voor 2010 t/m 2012 is gebaseerd op de aanname dat deze financieringsbronnen in de toekomst worden voortgezet en dus structureel zijn.

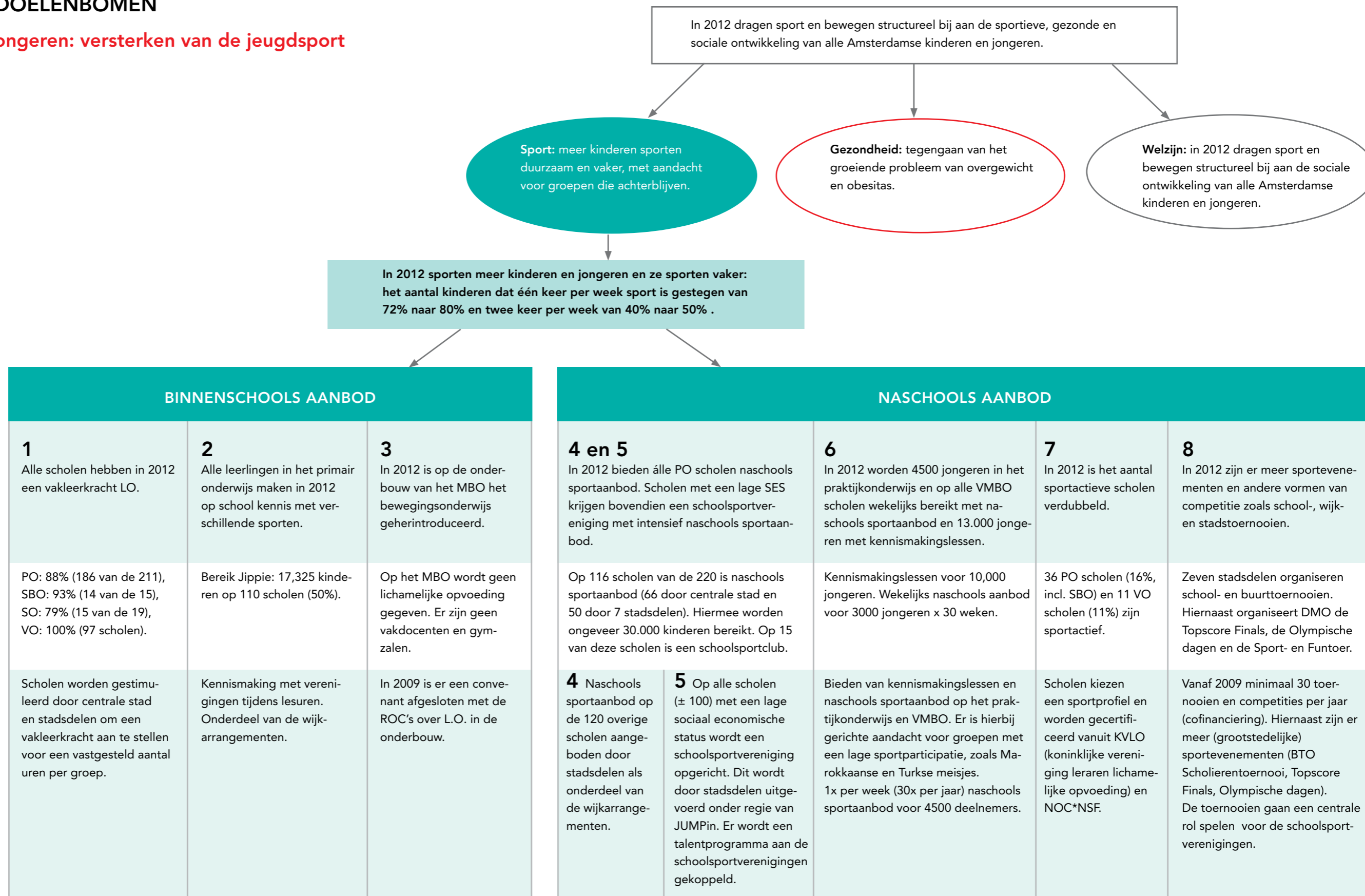
BIJLAGE 1. FINANCIËN

Omschrijving doelstellingen	Alle bedragen in euro's	Totaal extra uitgaven 2009	Dekking 2009 Centrale Stad (prioriteiten)	Dekking 2009 Stadsdelen	Externe dekking	Extra structurele uitgaven t.o.v. het jaar ervoor					
						2010 Totaal	2010 Bijdrage Centrale Stad	2011 Totaal	2011 Bijdrage Centrale Stad	2012 Totaal	2012 Bijdrage Centrale Stad
STERPUNT 1 - SPORT											
1. Alle scholen hebben een vakdocent lichamelijke opvoeding											
2. Alle basisschool kinderen maken kennis met sport tijdens schooltijd		250.000	250.000			-		-		-	
3. Bewegingsonderwijs op het MBO											
4. Alle basisscholen hebben naschools sportaanbod		875.000	295.000	430.000	150.000	-		-		-	
5. Alle JUMP-in scholen (±100) hebben een schoolsportvereniging (intensief naschools aanbod)		950.000	750.000	150.000	50.000	-		-		-	
6. 4500 jongeren nemen deel aan naschoolse sport met Topscore en 13.000 maken kennis met sport (praktijkonderwijs plus alle VMBO scholen)		205.000		130.000	75.000	-		-		-	
7. Verdubbeling Sportactieve Scholen		PM	PM								
8. School-, buurt- en stadstoernooien en (grootstedelijke) sportevenementen		PM	PM								
9. Sportaanbod voor kinderen met beperkingen of chronische aandoeningen (koppeling speciaal onderwijs aan Only Friends Centrum mbv vervoer)		25.000	25.000			-		-		-	
10. 50% van de kinderen op het speciaal onderwijs wordt bereikt met sportaanbod		295.000	205.000	90.000		-		-		-	
11a. Peutergym in het kader van Hopla!/Beweegkriebels (zie gezondheid)		80.000	80.000			-		80.000	80.000	-	
13a. Uitbreiding JUMP-in-sport naar 100 scholen (zie gezondheid)		143.500	143.500			-		-		-	
19a. Uitbreiding Topscore in het kader van DOit/JUMP-in (zie gezondheid)		234.450	234.450			-		90.000	90.000	-	
Totaal Sport		3.057.950	1.982.950	800.000	275.000	-		170.000	170.000	-	
STERPUNT 1 - GEZONDHEID											
11b. Peutergym koppelen aan oudervoorlichting over gezondheid (naar voorbeeld van Hopla!)		240.000	80.000	80.000	80.000	-		240.000	160.000	-	
12. Leerlingvolgsysteem JUMP-in op alle basisscholen		158.000	158.500			-		-		-	
13b. JUMP-in uitgebreid naar alle scholen met lage SES (circa 100 scholen)		132.500	132.500			-		-		-	
14. Club Xtra op 45 scholen		33.000	11.000		22.000	-		-		-	
15. Schoolgruiten breidt uit naar alle JUMP-in scholen (vanaf 2011)								225.000	225.000	-	
16. Uitbreiding aantal scholen die gecertificeerd zijn als Gezonde School (NIGZ)		PM	PM								
17. Project Tijd voor eten (educatieve lunch) op 14 scholen in 2011 (2009/2010: 4 scholen 2011/2012: 14 scholen)		80.000	80.000			-		200.000	200.000		
18. 50 VO scholen hebben een gezonde schoolkantine (waarvan 35 VMBO)		29.500	29.500			-		-		-	
19b. Vanaf 2011 hebben 30 VMBO scholen DOit/JUMP-in (15 scholen 2009/2010) (bedragen incl. 120.000 incidenteel onderzoek/ontwikkeling tot 2012)		138.800	138.800			-		37.000	37.000	-	
20. Vanaf 2011 op 15 VMBO scholen een behandelend overgewichtprogramma (2009/2010 op 5 VMBO) (incl. 40.000 incidenteel onderzoek/ontwikkeling tot 2012)		78.750	26.250		52.500	-		111.250	37.000	-	
21. Over Gewicht Gesproken bereikt 18.000 kinderen en jongeren		PM	PM								
Totaal Gezondheid		890.550	656.550	80.000	154.500	-		813.250	659.000		
STERPUNT 1 - WELZIJN											
22. 100 risicjongeren worden opgeleid tot sportbegeleider		125.000	75.000		50.000	350.000	250.000			-	
23. Voortzetting Sport-It: speciale sporttrajecten voor 300 risicjongeren		480.000	480.000			510.000	510.000	-		-	
24. Extra meidensport met speciale aandacht voor Islamitische en Hindoeestaanse meiden											
25. Meer activiteiten in de wijk worden bepaald vanuit eigen initiatief van de jeugd		PM	PM								
Totaal Welzijn		605.000	555.000	-	50.000	860.000		-		-	
Totaal kosten sterpunt 1		4.553.500	3.194.500	880.000	479.500	860.000	760.000	983.250	829.000		

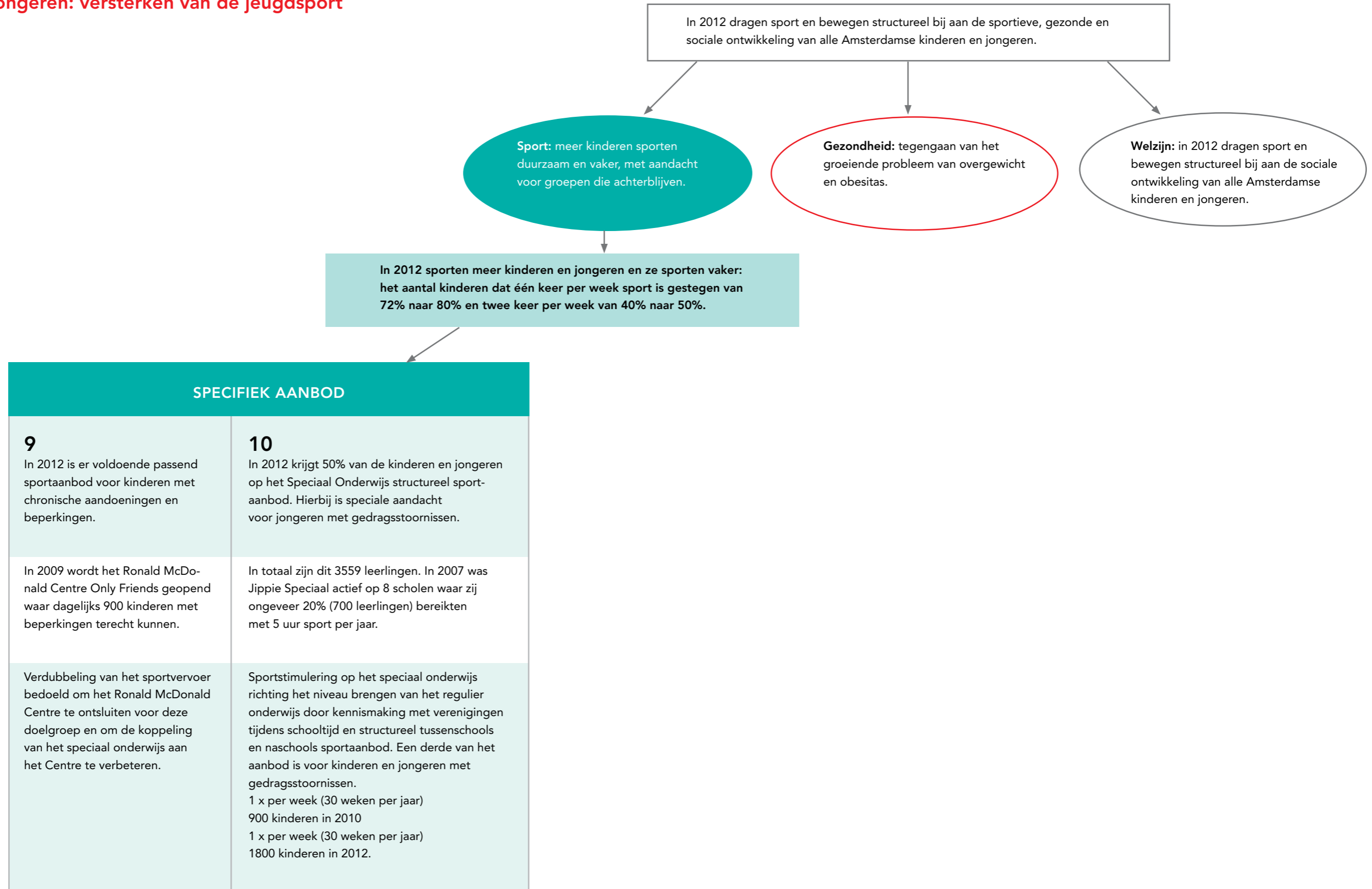
Omschrijving doelstellingen	Alle bedragen in euro's	Totaal extra uitgaven 2009	Dekking 2009 Centrale Stad (prioriteiten)	Dekking 2009 Stadsdelen	Externe dekking	Extra structurele uitgaven t.o.v. het jaar ervoor					
						2010 Totaal	2010 Bijdrage Centrale Stad	2011 Totaal	2011 Bijdrage Centrale Stad	2012 Totaal	2012 Bijdrage Centrale Stad
STERPUNT 2 - SPORT											
26a. Vanaf 2009 heeft elk stadsdeel een jaarlijks actieplan voor maatwerk in de sport in de wijk		PM		PM							
26b. Onderzoek doorstroom vrouwen met een lage SES naar de reguliere sport (incidenteel)		100.000	25.000		75.000	100.000	25.000				
27. In 2012 is MBVO uitgebreid met 3.400 extra wekelijkse deelnemers		93.500	28.050	65.450		93.500	28.050	93.500	28.050	93.500	28.050
28. Samenwerking commerciële aanbieders		PM		PM							
29. Extra verenigingsondersteuning; subsidie voor extra kosten inactieven		20.000	20.000								
30. Elk stadsdeel ondersteunt zelforganisatie van beweeggroepen											
STERPUNT 2 - GEZONDHEID											
31. In 2012 zijn er in alle krachtwijken trajecten van Beweeg je Beter, totaal 2000 deelnemers per jaar		125.000	62.500	62.500		125.000	62.500	125.000	62.500	125.000	62.500
32. Vanaf 2009 is er een consulent Bewegen op Recept en worden jaarlijks 75 begeleiders getraind		PM	PM		PM						
STERPUNT 2 - WELZIJN											
33. In 2012 zijn er 1000 extra trajecten van Communities in Beweging (250 extra per jaar vanaf 2009)		43.750	10.970	32.800		43.750	10.950	43.750	10.950	43.750	10.950
34. Vanaf 2009 is er een consulent CiB en worden jaarlijks 75 begeleiders getraind		PM	PM		PM						
Totaal kosten sterpunt 2		282.250	121.520	160.750		262.250	101.500	262.250	101.500	262.250	101.500
Totaal incidentele kosten		100.000	25.000		75.000	100.000	25.000				
STERPUNT 3 - SPORTVERENIGINGEN											
35a. Geprofessionaliseerd kader van sportverenigingen, door inzet van 108 combinatiefuncties		1.682.700	1.682.700			-		-		1.096.702	1.096.702
35b. Geprofessionaliseerd kader, door 8 clustermanagers (kern-/CTO-sporten)		400.000	200.000		200.000	-		-			
36a. Het aandeel maatschappelijk actieve verenigingen groeit van 20% naar 50%		PM	PM								
36b. Sportverenigingen verzorgen in 2012 50% van het naschoolse sportaanbod		PM	PM								
37. In 2009 is er een intern coördinatiepunt voor verenigingsondersteuning		PM	PM								
Totaal kosten sterpunt 3		2.082.700	1.882.700	-	200.000	-		-		1.096.702	1.096.702
STERPUNT 4 - TOPSPORT											
38. Focus: beperkt aantal takken van sport extra ondersteuning, formele samenwerking met bonden											
39. Ondersteuning topsporters en talentontwikkeling: huisvesting CTO in Amsterdam											
a. Centrum voor Topsport en Onderwijs: ontwikkeling en exploitatie		100.000			100.000						
b. Centrum voor Topsport en Onderwijs: topsport programma's *1 (zie toelichting onderaan)		2.800.000			2.800.000						
c. Centrum voor Topsport en Onderwijs: experts		500.000	100.000		400.000						
d. Centrum voor Topsport en Onderwijs: onderwijs		65.000	32.500		32.500						
e. Centrum voor Topsport en Onderwijs: wonen		170.000	85.000		85.000						
40. Topsportaccommodaties: realiseren van benodigde accommodaties en trainingsruimte		185.000	185.000								
41. Topsportevenementen: aansprekende (inter)nationale topsportevenementen organiseren		1.000.000	400.000		600.000						
42. Marketing: Amsterdamse topsport beter verkopen; bedrijfsleven en media nauwer betrekken bij doelen		100.000			100.000						
Totaal kosten sterpunt 4		4.920.000	802.500	-	4.117.500						
*1 Sporttechnische activiteiten (o.a. trainingen) betaald door de sportbonden uit eigen middelen, subsidie VWS, NOC*NSF											
STERPUNT 5 - SPORTINFRASTRUCTUUR											
43. Nieuw te bouwen gymzalen worden waar mogelijk gecombineerd tot grotere zalen/sporthallen (voortzetting Sportaccommodatieplan)								800.000	600.000	800.000	600.000
44. Investing in fysieke inrichting, sportaanbod, beheer en organisatie van de sportparken (voortzetting Sportaccommodatieplan)								3.500.000	2.625.000	3.500.000	2.625.000
45. Extra impuls "Topparken"		2.000.000	1.800.000	100.000	100.000			2.000.000	1.800.000		
46. Fijnmazig netwerk kleinschalige sportvoorzieningen											
47a. Vanaf 2009 worden er 7 speelplekken en schoolpleinen opgeknapt (per jaar 2009/2012)		1.050.000	262.500	367.500	420.000	1.050.000	262.500	1.050.000	262.500	1.050.000	262.500
47b. Ieder stadsdeel heeft in 2012 beleid ten aanzien van speelruimte voor kinderen		PM		PM							
48. Sportievere inrichting van openbare ruimte die uitnodigt tot sport en bewegen		PM		PM							
48a. Kwartiermaker Sloterscheg en evenementen		25.000	25.000								
49. Vanaf 2009 in het kader van "De Gezonde Wijk" impuls aan bewegingsvriendelijke wijk		PM	PM	PM	PM						
50. SportAs/ZuidAs		PM	PM	PM	PM						
Totaal kosten sterpunt 5		3.075.000	2.087.500	467.500	520.000	1.050.000	262.500	7.350.000	5.287.500	5.350.000	3.487.500

BIJLAGE 2. DOELENBOMEN

Kinderen en jongeren: versterken van de jeugdsport

Kinderen en jongeren: versterken van de jeugdsport

Kinderen en jongeren: gezondheid

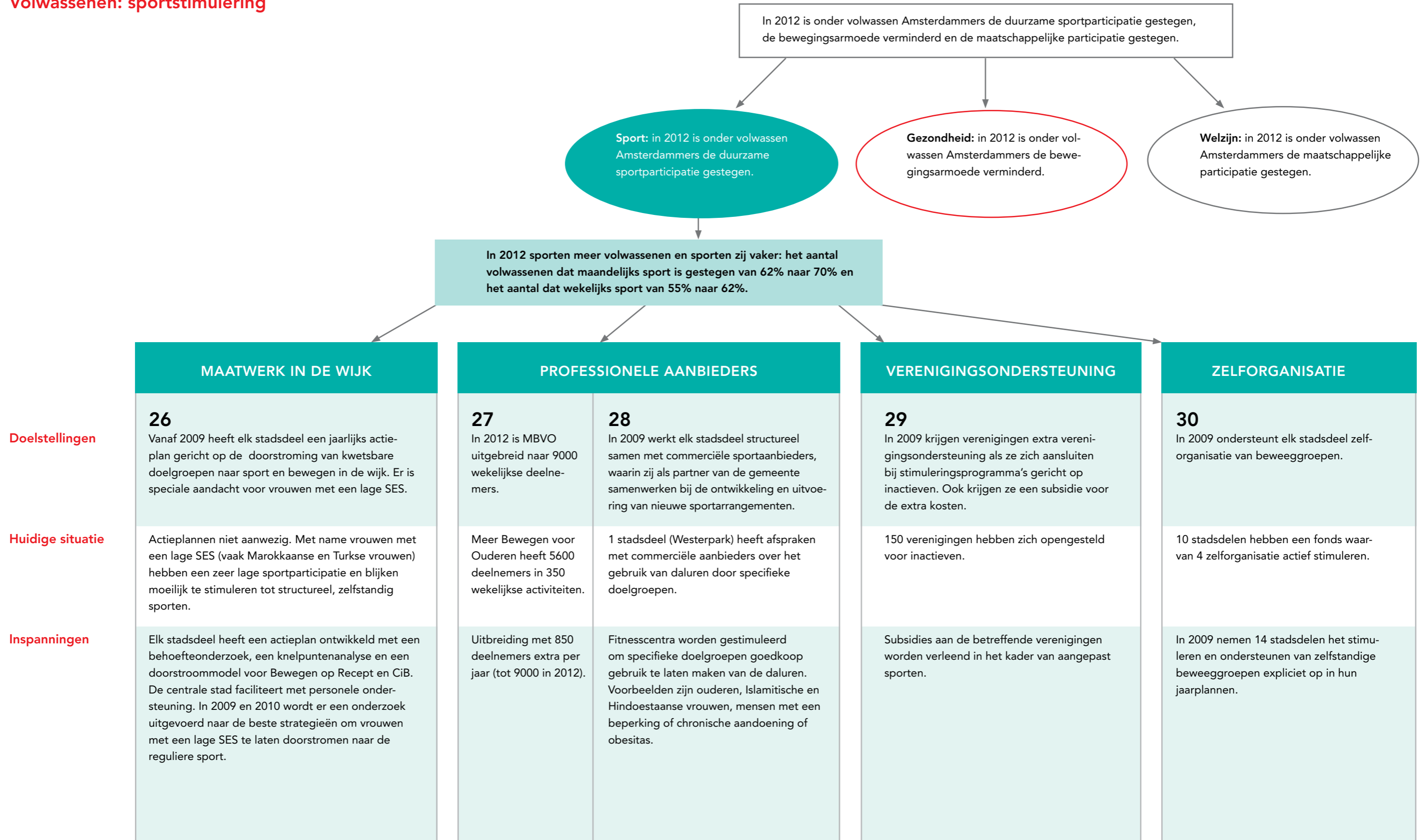
	0 - 4 JAAR	4 - 12 JAAR						12 - 18 JAAR			0 - 18 JAAR
Doelstellingen	11 In 2012 is een goed-werkende methodiek als Hopla! of Beweegkriebels ingevoerd op alle okc's, consultatiebureau's, voorscholen en communitycentra.	12 In 2012 is het leerlingvolgsysteem JUMP-in actief op alle basisscholen.	13 In 2012 is JUMP-in uitgebreid naar alle scholen met een lage SES (ongeveer 100).	14 In 2012 is Club Xtra actief op 45 scholen.	15 In 2012 is Schoolgruiten als onderdeel van JUMP-in actief op 100 scholen.	16 In 2012 zijn er 100 scholen gecertificeerd als Gezonde School (NIGZ).	17 In 2012 is het project Tijd voor eten actief op 14 scholen.	18 In 2012 is het aantal scholen met een gezonde schoolkantine, incl. watertap uitgebreid naar 50. VMBO scholen hebben hierbij voorrang.	19 In 2012 is op 30 VMBO scholen een gespecialiseerd programma gericht op preventie van overgewicht.	20 In 2012 is op 15 VMBO scholen (450 jongeren) een behandelend programma opgezet voor jongeren met overgewicht.	21 In 2012 bereikt de campagne "Overgewicht gesproken" van de Jeugdgezondheidszorg 18.000 kinderen en hun ouders.
Huidige situatie	Oud-Zuid is bezig met de invoering van Beweegkriebels.	Er zijn 49 scholen die met JUMP-in werken, dit is 23.2% van het totaal.	Er zijn 49 scholen die met JUMP-in werken, dit is 23,2 % van het totaal.	Club Xtra draait op 34 scholen.	5.100 kinderen (7,6% van het totaal aantal kinderen tussen 4 en 12 jaar), 70 PO scholen (33,1% van het totaal).	Er zijn in Amsterdam nog geen gecertificeerde Gezonde Scholen.	Tijd voor eten is actief op 2 scholen.	30 van de 97 VO scholen hebben een gezonde schoolkantine, dit is 30,9 %.	Er is in Amsterdam geen preventief programma voor overgewicht voor de leeftijd 12 tot 18 jaar.	Er is in Amsterdam geen behandelend programma voor overgewicht op VMBO scholen.	Voorlichting tijdens consulten JGZ. Hiermee worden 18.000 kinderen en hun ouders bereikt.
Inspanningen	Ouders en hun kinderen krijgen via alle okc's, consultatiebureaus, voorscholen en communitycentra voorlichting en bewegingsstimulering (strippenkaart peutergym). Hiernaast is een voorlichtings-traject voor professionals over overgewicht.	Het jaarlijks meten van overgewicht en sportparticipatie bij alle kinderen. Het systeem is de basis van doorverwijzing naar en inzet van JUMP-in componenten.	Naar aanleiding van het leerlingvolgsysteem worden componenten van JUMP-in ingezet voor circa 100 scholen (27.500 leerlingen), verschillende activiteiten per week.	Kinderen met motorische achterstanden worden behandeld op basis van doorverwijzing leerlingvolgsysteem, ongeveer 45 JUMP-in scholen.	Koppeling van voedings- aan beweegprogramma's. Schoolgruiten stimuleert het eten van groente en fruit.	Scholen met een gezond profiel, certificering vanuit NISB.	Kinderen krijgen gezond eten op school, worden bewuster over eten en vinden gezond eten lekkerder. In 2009 op 2 scholen, 2010 op 4 scholen, 2011 op 8 scholen, 2012 op 14 scholen.	Gezond en veilig voedingsaanbod op schoolkantines en in de fris- en snackautomaten. 40 scholen in 2009 & 2010. 50 scholen in 2011 & 2012. Het programma wordt gekoppeld aan de VMBO scholen waar DOit draait.	Volgens de filosofie en structuur van JUMP-in wordt een programma zoals DOit (VUmc) ingevoerd op 10 scholen (1200 leerlingen) in 2009/2010 en 30 scholen (3.600 leerlingen) in 2011 en 2012.	Kansrijke programma's zoals Real Fit (NASB)/ Realvictory/Go for it (VUmc) dienen als basis voor het behandelen van overgewicht. In 2009 en 2010 op 5 VMBO scholen. In 2011 en 2012 op 15 VMBO scholen. Het programma wordt gekoppeld aan DOit.	Voortzetting bestaand programma.

Kinderen en jongeren: welzijn

	RISICOJONGEREN		ISLAMITISCHE EN HINDOESTAANSE MEIDEN	EIGEN INITIATIEF
Doelstellingen	22 In 2012 is er de mogelijkheid voor 100 risicojongeren om een opleiding tot sportbegeleider te volgen.	23 In 2012 is Sport-It, een specifiek sportaanbod voor risicojongeren, voortgezet.	24 In 2012 is er meer specifiek aanbod voor Islamitische en Hindoestaanse meiden.	25 In 2012 wordt meer sportaanbod in de wijk bepaald vanuit eigen initiatief van de jeugd.
Huidige situatie	Er is een tekort aan sportbegeleiders die om kunnen gaan met jongeren met gedragsproblemen of randgroepjongeren. In Oud Zuid krijgen 40 risicojongeren een opleiding tot sportbegeleider. Deze jongeren zijn geschikt om met deze doelgroepen om te gaan.	Sport-It biedt in het kader van Bijzondere Trajecten Risicojongeren een intensief sporttraject aan 300 jongeren van 15 t/m 23 jaar die het onderwijs dreigen te verlaten of al verlaten hebben en geen geregeld werk hebben.	De sportparticipatie onder deze doelgroepen is het laagst van alle kinderen en jongeren. Slecht 45% sport 1x per maand, in vergelijking tot 75% van de autochtone meisjes.	Het is niet bekend hoeveel stadsdelen expliciet initiatief vanuit de jeugd ondersteunen. In Amsterdam Noord wordt de bevolking expliciet gestimuleerd om ideeën aan te dragen voor sport.
Inspanningen	Op basis van het BOS-project "Werk aan de winkel" (Oud-Zuid) worden in samenwerking met de ALO, Sport-It en Krajicek Foundation risicojongeren opgeleid als sportbegeleider.	Voortzetting Sport-It op het niveau van 2007.	In de jaarplannen besteden stadsdelen expliciet aandacht aan deze doelgroepen. Ook Jippie, JUMP-in en Topscore richten zich er expliciet op.	In de jaarplannen beschrijven de stadsdelen welk deel van het sportaanbod wordt gebaseerd op eigen initiatieven van de jeugd en hoe ze die stimuleren en ontwikkelen. De centrale stad ondersteunt eigen initiatieven in de sport vanuit "Jouw idee, maak het waar".

Volwassenen: sportstimulering

Volwassenen: gezondheid en welzijn

In 2012 is onder volwassen Amsterdammers de duurzame sportparticipatie gestegen, de bewegingsarmoede verminderd en de maatschappelijke participatie gestegen.

Sport: in 2012 is onder volwassen Amsterdammers de duurzame sportparticipatie gestegen.

Gezondheid en welzijn: in 2012 is onder volwassen Amsterdammers de bewegingsarmoede verminderd en de maatschappelijke participatie gestegen.

Gezondheid

Welzijn

Meer inactieven sporten en bewegen

Meer specifieke sportactiviteiten in de wijk zorgen voor een verbetering van de sociale cohesie en maatschappelijke participatie (meedoen)

BEWEEG JE BETER / BIG MOVE!

COMMUNITIES IN BEWEGING (CiB)

Doelstellingen

31

In 2012 zijn in alle krachtwijken van Amsterdam trajecten van Beweeg je Beter/Big Move!

32

Vanaf 2009 wordt de uitvoering van Beweeg je Beter & Big Move! ondersteund door een consulent en door jaarlijkse trainingen.

33

In 2012 heeft elk stadsdeel een programma dat zich vooral op allochtone vrouwen richt volgens de werkwijze van Communities in Beweging.

34

Vanaf 2009 wordt de uitvoering van CiB ondersteund door een consulent en door jaarlijkse trainingen.

Huidige situatie

8 stadsdelen
660 deelnemers
(huidige doelstelling 2008: 1000 deelnemers).

Er is geen consulent Beweeg je Beter/Big Move!. Kennisinstituut Big Move! is in oprichting in samenwerking met Agis. Big Move! organiseert ± 50 trainingen per jaar.

22 trajecten in 10 stadsdelen
± 300 deelnemers per jaar (in totaal hebben 11 stadsdelen specifiek doelgroepenbeleid gericht op volwassenen, vaak allochtone vrouwen).

0,2 fte voor consulent CiB bij de GGD.

Inspanningen

5 extra stadsdelen (13 in totaal), vanaf 2009 uitbreiding met 500 extra deelnemers per jaar tot 2000 extra in 2012.

1 fte voor consulent vanuit DMO, GGD en DZS. Vanaf 2009 organiseert Amsterdam in samenwerking met het Big Move! Kennisinstituut jaarlijks 75 trainingen voor begeleiders.

4 extra stadsdelen (14 in totaal). Vanaf 2009 breiden deze trajecten uit met 250 extra deelnemers per jaar tot 1000 extra in 2012.

0,8 fte voor de consulent CiB vanuit DMO, GGD en DZS. Vanaf 2009 organiseert Amsterdam in samenwerking met de NISB jaarlijks trainingen voor 40 begeleiders CiB.

Verenigingen: maatschappelijk actief

Amsterdam beschikt in 2012 over maatschappelijk actieve, kansrijke en professionele sportverenigingen.

	VERENIGINGSONDERSTEUNING	MAATSCHAPPELIJK ACTIEF	SPORTMATCH
Doelstellingen	35 In 2012 is het kader van sportverenigingen verder geprofessionaliseerd. Hieraan wordt o.a. een bijdrage geleverd door de inzet van 108 combinatiefuncties. Uitzondering vormen de verenigingen die hun verplichtingen niet nakomen of een negatief gedrag laten zien.	36 Mede doordat in 2012 50% van het naschoolse sportaanbod wordt verzorgd door sportverenigingen, wordt het aandeel maatschappelijk actieve verenigingen vergroot van 20% naar 25%.	37 In 2009 is er een intern gemeentelijk coördinatiepunt in het leven geroepen om de verenigingsondersteuning gericht in te zetten en vraag en aanbod bij elkaar te laten komen.
Huidige situatie	De bestaande maatregelen voor verenigingsondersteuning worden uitgebreid, onder andere met 45 combinatiefuncties in 2008.	20% van de verenigingen neemt deel aan stedelijke sportstimulerings-programma's.	Sportmatch is nog niet aanwezig.
Inspanningen	Verenigingen worden versterkt door de volgende maatregelen: clustermanagers, verenigingsmanagers, verenigingsondersteuning, nieuwe arrangementen, verenigingsassistenten en 108 combinatiefuncties.	Sportverenigingen die wel willen maar niet kunnen, ondersteunen met maatregelen. Onderzoeken wat het percentage van het naschoolse sportaanbod is dat nu wordt aangeboden door verenigingen. De groei hiervan verder ondersteunen.	Oprichten van Sportmatch. Regie voeren op inzet van functionarissen. Niet alleen ondersteuning aan verenigingen, maar ook werkzaamheden binnen de gemeentelijke sportstimuleringsprogramma's zijn mogelijk voor stagiairs van Sportmatch.

'Amsterdam, op Olympisch niveau in 2012'.

HET VERSTERKEN VAN 'DE TOPSPORTDRIEHOEK': TALENTONTWIKELING, ACCOMMODATIES EN EVENEMENTEN

Doelstellingen

38
Focus: beperkt aantal takken van sport (8 á 10) voor extra ondersteuning, formele samenwerking met bonden.

39
Ondersteuning topsporters en talentontwikkeling: huisvesting CTO in Amsterdam, hoogwaardige faciliteiten en begeleiding.

40
Topsportaccommodaties: realiseren van benodigde accommodaties en trainingsruimte.

41
Topsportevenementen:
Uitbouw van 'Trackrecord' met aansprekende internationale en topnationale topsportevenementen voor topsport- en citymarketing-doeleinden.

42
Marketing:
Amsterdamse topsport beter verkopen; bedrijfsleven en media nauwer betrekken bij doelen.

Huidige situatie

Nota Koersen op Resultaat (2003): 14 kernsporten. Samenwerkingsverbanden: 2 (KNVB en KNAU) Masterplannen: 1 in ontwikkeling (atletiek). Selectieprocedure focussporten: toetsingsfase: voorgestelde selectie door onafhankelijke toetsingscommissie.

Draaiend: 11 fulltime programma's van 5 bonden. Individuele maatschappelijke begeleiding (team- én individuele) sporters: 75 AB sporters (nationale + olympische sporters, 80 talenten (15-23 jaar) CTO: Januari 2008: aanmelding bij NOC*NSF. Accreditatie volgt in de loop van 2008.

Goede wedstrijd- en evenementenaccommodaties: 7 flexibel in te richten als wedstrijdaccommodatie: 1 Trainingsaccommodaties zijn nog niet allemaal volledig beschikbaar op de gewenste tijden.

Op topsportevenementenkalender 2008: 51 topsportevenementen, waaronder - 20 grote internationale evenementen -17 NK's of bekerfinales.

In de Topsportbusinessclub zijn 100 partners betrokken. Er wordt minder uit deze samenwerking gehaald dan met huidige ontwikkelingen mogelijk is.

Inspanningen

Met betreffende bonden van focussporten gezamenlijk
- samenwerkingsovereenkomst aangaan
- een Masterplan ontwikkelen, waarmee de tak van sport in Amsterdam op een hoger niveau wordt getild. (Maatwerk en aansluiting Olympisch Plan).

Vorbereiding, accreditatie, realisatie en doorontwikkeling CTO.
Afspraken met:
- minimaal 8 bonden over 15 FT-programma's onder regie van nationale bond
- benodigde partners voor trainingsaccommodaties, hoogwaardige begeleiding, huisvesting, opleiding en werk.

Analyse huidige situatie, verbeterpunten en concreet investeringsplan.

- opstellen Amsterdamse hitlist (concrete programmering) o.b.v.:
- heldere criteria en de hitlist van NOC*NSF
- professionalisering acquisitie en organisatie.

Overzicht van concrete activiteiten/ instrumenten t.b.v. lobby en PR. Sluiten van sterkere partnerships uit het bedrijfsleven.

Sportinfrastructuur: bewegingsvriendelijke wijk en sportieve openbare ruimte

Een sportieve en bewegingsvriendelijke openbare ruimte en een versterkte sportinfrastructuur leiden tot meer sport en bewegen.

	GYMZALEN	SPORTPARKEN		TOEGANKELIJKHEID ACCOMMODATIES	SPEELRUIMTE KINDEREN	SPORTIEVE OPENBARE RUIMTE	GEZONDE WIJK
Doelstellingen	<p>43 In 2012 worden gymzalen meer gebruikt door naschoolse sport, verenigingen en de buurt. In 2012 is het percentage gymzalen dat door naschoolse sport wordt gebruikt, 70%.</p>	<p>44 In 2012 zijn de Amsterdamse sportparken in staat om meer bezoekers te trekken met een ruimer en meer divers aanbod dan in 2008 (peiljaar) doordat is geïnvesteerd in de aspecten: fysieke inrichting, het sportaanbod, beheer en organisatie en benutting.</p>	<p>45 Zes sportparken met potentie en ambitie worden extra ondersteund om een toppark te worden.</p>	<p>46 In 2012 is er een fijnmazig netwerk van kleinschalige sportaccommodaties voor ongeorganiseerde en andersgeorganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Hierbij is speciale aandacht voor groepen met een beperkte mobiliteit.</p>	<p>47 In 2012 zijn er 28 schoolpleinen en/of speelplekken opgeknapt. Hiertoe heeft ieder stadsdeel in 2012 beleid ten aanzien van speelruimte voor kinderen.</p>	<p>48 Vanaf 2009 wordt de groei van sport in de openbare ruimte ondersteund door een sportievere inrichting die uitnodigt tot sport en bewegen.</p>	<p>49 Vanaf 2009 wordt in het kader van "De Gezonde Wijk" een impuls gegeven aan de bewegingsvriendelijke wijk.</p>
Huidige situatie	<p>Gymzalen zijn beperkt bruikbaar voor verenigingen. Deze stellen andere eisen aan de ruimte, qua grootte en mogelijkheden tot opslag. Door de ontwikkelingen (brede school, wijkarrangementen, naschoolse opvang) is er een toenemende vraag naar naschools gebruik van zalen.</p>	<p>De Amsterdamse sportparken sluiten niet aan bij de huidige behoeften van bewoners. De capaciteit van de sportparken wordt niet optimaal benut doordat deze vaak alleen door sportverenigingen kunnen worden gebruikt en niet door naschools aanbod, sportbuurtwerk en dergelijke.</p>		<p>Verschillende organisaties, waaronder MBVO, geven aan dat het in toenemende mate moeilijk wordt om geschikte locaties dichtbij de doelgroepen te vinden. Met name ouderen en mensen met een chronische aandoening of beperking zijn over het algemeen beperkt mobiel en afhankelijk van dichtbij gelegen voorzieningen.</p>	<p>12 stadsdelen hebben een speelplekkenplan. Amsterdam beschikt over 5 Krajicek Playgrounds, 4 Cruiff Courts en 4 Zoneparcs.</p>	<p>In de openbare ruimte is de ongebonden sport aan een sterke opmars bezig. Hardlopen is de afgelopen jaren bijvoorbeeld verdrievoudigd in populariteit. Dit betekent dat de openbare ruimte sportiever moet worden ingericht. Het betrekken van burgers vanaf de ontwerpfase bij de inrichting van de sportieve openbare ruimte, blijkt de kans op een intensief gebruik te vergroten.</p>	<p>Het onderzoek "De Gezonde Wijk" toonde de relatie aan tussen fysieke wijkkenmerken en lichamelijke (in)activiteit. Dit is een belangrijke oorzaak voor de grote gezondheidsverschillen tussen de Amsterdamse wijken.</p>
Inspanningen	<ul style="list-style-type: none"> - Behoeft inventarisatie en knelpuntenanalyse voor naschoolse sportactiviteiten in gymzalen. - Bij de planning van nieuwe gymzalen kijken welke zalen gecombineerd kunnen worden tot 1 grotere of een sporthal. - Meer gymzalen worden opengesteld voor de buurt en naschoolse sport, mede door herinrichting (o.a. aparte ingangen) en door goede afspraken met schoolbesturen. 	<p>Voortzetting investeringen in de basiskwaliteiten van de sportparken door het Sportaccommodatieplan en het Programma Maatschappelijke Investerings.</p>	<p>Investeren in topparken: selectie van 6 parken. De stadsdelen dienen goed onderbouwde plannen in voor de ontwikkeling van deze parken richting toppark.</p>	<p>Inventarisatie van "gaten" in het netwerk en opstellen van een actieplan per stadsdeel door MBVO, stadsdelen, DZS en DMO. Aan het fijnmazige netwerk wordt o.a. een bijdrage geleverd door buurthuizen, ouder-kindcentra, scholen, gymzalen en gezondheidscentra. Speciale aandacht is er voor de behoefte aan sport en bewegen en van toegankelijkheid en beschikbaarheid van huidige accommodaties in Woonservicewijken (opnemen in uitvoering Woonservicewijken).</p>	<p>Vanaf 2009 worden 7 pleintjes per jaar opgeknapt tot een totaal van 28 in 2012. Kinderen worden actief betrokken bij het ontwerp en inrichting. Er wordt samengewerkt met bestaande initiatieven zoals Zoneparc, Cruiff Courts en Krajicek Playgrounds. De speelplekkenplannen van stadsdelen bewaken de kwalitatieve en kwantitatieve inrichting van speelplekken, pleintjes en schoolpleinen. Hiervoor wordt een blauwdruk ontwikkeld door dRO.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Stad en stadsdelen hebben een actief beleid om de sportwensen van hun bewoners te integreren in de (her)inrichting van de openbare ruimte. In de jaarplannen geven de stadsdelen aan hoe ze dit bereiken. De centrale stad (dRO, DMO) stimuleert en faciliteert. - Er komen meer sport- en bewegingsroutes die onderling verbonden zijn met diverse knooppunten van sportaccommodaties. - De voorstellen van de ZuidAs/SportAs worden verder uitgewerkt en in 2009 wordt een begin gemaakt met de implementatie. - In 2012 is de sportieve inrichting van alle overige groene scheggen uitgewerkt en is een begin gemaakt met de implementatie. 	<p>Ingrepen in de fysieke omgeving combineren met inzet van bewegingen en sportstimulering. Twee wijken (herinrichting en nieuwbouw) worden geselecteerd als pilots. Burgerparticipatie krijgt een centrale rol. Het beleid richt zich op de sociale en fysieke omgeving door een bewegingsvriendelijke wijk te creëren.</p>

BIJLAGE 3. GEZOND GEWICHT BIJ KINDEREN

Stimulering actieve levensstijl en gezond gewicht
Gemeente Amsterdam (DMO, GGD)

OVERZICHT PROGRAMMA'S

ALGEMENE PREVENTIE

Algemene preventie richt zich op de gehele populatie. Het is vooral effectief als een middel om kennis te verspreiden, maar ook het aanpassen van de omgeving heeft een preventieve werking. De consults van de JGZ zijn de belangrijkste vorm van algemene preventie, omdat het alle kinderen bereikt en tijdens de consults speciale aandacht aan overgewicht besteed. Ouderverlichting is hier een belangrijk onderdeel van. Daarnaast moet Amsterdam inzetten op meer en betere lespakketten. Er zijn veel verschillende pakketten beschikbaar, maar er is geen overkoepeld onderzoek naar de effectiviteit daarvan. Zo'n lespakket moet zijn aangepast aan de Amsterdamse situatie en het onderwijssysteem.

SPECIFIEKE PREVENTIE

Amsterdam legt de nadruk op specifieke preventie. Dit betekent dat er vooral wordt ingezet op risicogroepen. Deze bevinden zich vaak in aandachtswijken en kenmerken zich door een lage sociaal economische status. In de praktijk betekent dit dat er intensieve programma's gaan draaien op basisscholen in aandachtswijken en op het VMBO. Preventieprogramma's van overgewicht op het voortgezet onderwijs zijn meestal gebaseerd op vier onderdelen: individuele gedragsverandering mbt gezonde voeding en mbt voldoende bewegen, aanpassen van de omgeving en signalering. Specifieke preventie betekent ook maatwerk. Zo kan aan de hand van het leerlingvolgsysteem precies bepaald worden waar een bepaalde school behoefte aan heeft: het gehele pakket of aan (onderdelen van) voeding- dan wel beweegprogramma's.

BEHANDELING

Er zijn op dit moment geen bewezen effectieve programma's die overgewicht behandelen. Op korte termijn wordt succes geboekt, maar dit lijkt op langere termijn te verdwijnen. Wel zijn er mogelijk kansrijke initiatieven te benoemen, maar zonder voldoende wetenschappelijke onderbouwing. Het overbruggingsplan is de tijdelijke brug totdat zo'n programma er is. Daarnaast mist er op dit moment afstemming tussen zorg, sport en scholen. De programma's tegen overgewicht missen vooral aansluiting bij een eerstelijns organisatie. Daarnaast is het aantal behandelplekken in ziekenhuizen voor obesitas in Amsterdam te gering. Er is dus behoefte aan een gezamenlijk aanpak door de zorg, de gemeente en wetenschappelijke instellingen zoals VUmc om tot een effectief programma te komen.

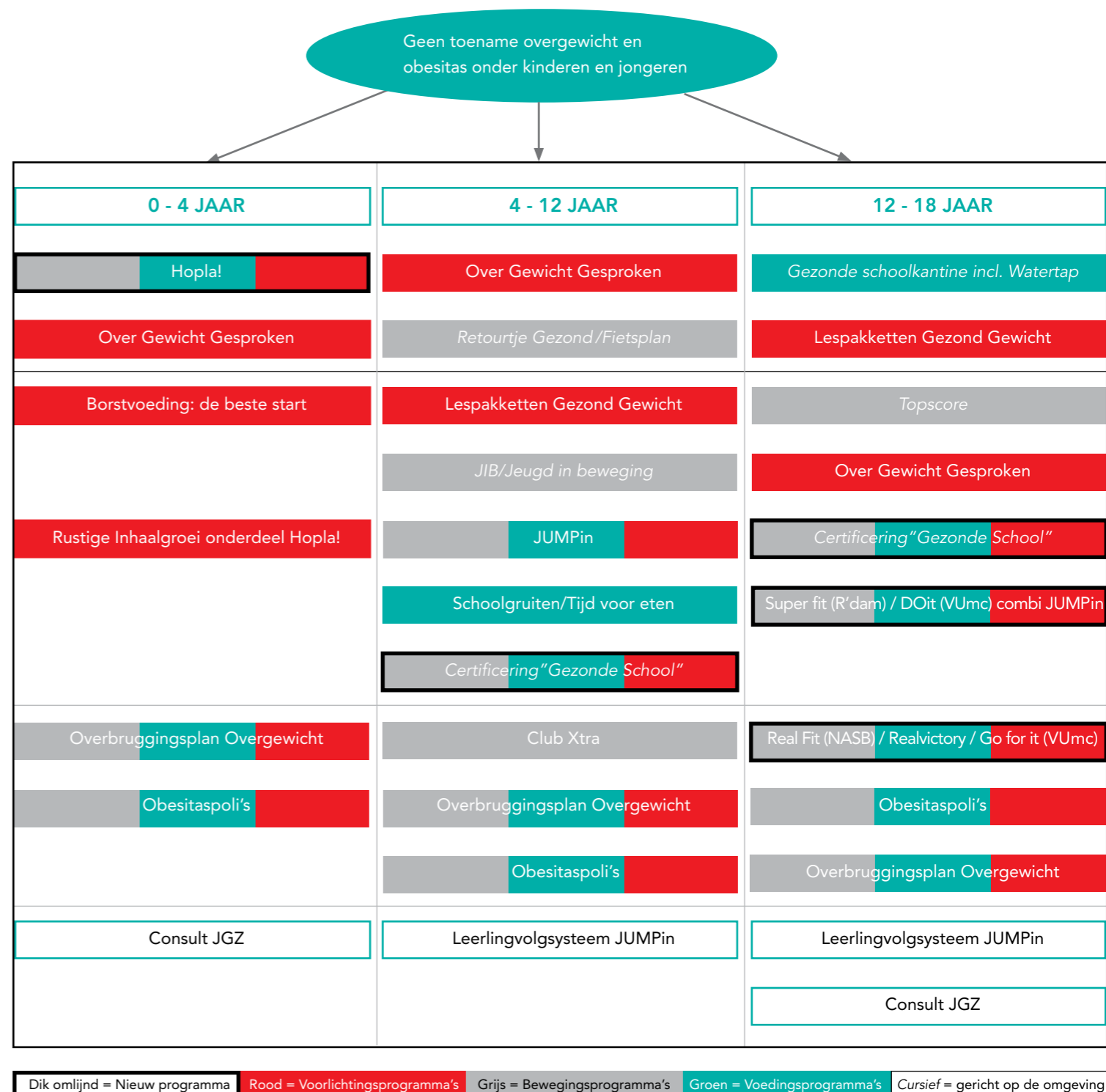
SIGNALEREN

Preventie van overgewicht begint bij de signalering. Op basis hiervan kunnen te dikke kinderen doorverwezen worden, maar kan ook bepaald worden in welke delen van de stad extra inspanningen nodig zijn (specifieke preventie). De JGZ heeft met afnemende frequentie consults met kinderen van 0 tot 18. Hieraan worden verschillende interventies gekoppeld. Daarnaast draait in Amsterdam het leerlingvolgsysteem. Van belang is dat dit een doorlopende lijn wordt en de systemen dus aan elkaar worden gekoppeld en dat het leerlingvolgsysteem in het voortgezet onderwijs wordt ingevoerd.

TOELICHTING ORGANISATIE

In het kader van de Nota Volksgezondheid 2008-2011 en Sportplan 2009-2012 is een samenhangend beweegaanbod opgesteld. Kern is dat er voor alle leeftijden een passend aanbod moet zijn en dat de beweeg- en voedingsprogramma's complementair zijn aan elkaar. Het aanbod is opgebouwd uit programma's die bewezen effectief zijn en al in bepaalde delen van Amsterdam draaien. Er zijn ook programma's die in het land draaien, effectief zijn en in Amsterdam een lege plek op het continuüm kunnen opvullen. Hiervoor is één investeringsstrategie nodig waarin voedings-, beweeg- en sportprogramma's en inrichting van de omgeving samenkomen. Naast de gemeentelijke diensten en de stadsdelen, moeten ook derde partijen als zorgverzekeraars, scholen en private partners hieraan bijdragen. Er zijn spelregels nodig om de huidige versnippering en wildgroei van programma's tegen te gaan en uitsluitend programma's te ondersteunen die bewezen effectief zijn. Dit laatste is essentieel bij een gecompliceerd thema zoals gedragsverandering. Uiteindelijk moet een effectieve uitvoeringsorganisatie worden opgericht die zorgt dat de acties op de verschillende terreinen daadwerkelijk gebeuren.

ACTIEVE LEVENSTIJL EN GEZOND GEWICHT BIJ KINDEREN EN JONGEREN

TOELICHTING INHOUD

Overgewicht bestrijden gaat over gedragsverandering en is weerbarstige materie. JUMPIn boekt goede resultaten en dergelijke methodes moeten als basis dienen voor alle programma's gericht op overgewicht. Hierbij is maatwerk noodzakelijk. Er is aandacht nodig voor specifieke groepen, dit betekent etiketten durven plakken oftewel een doelgroepbeleid te voeren. Sportstimulering is niet effectief in het tegengaan van overgewicht, want hiermee bereik je niet de kinderen met een motorische achterstand en/of overgewicht. Zij voelen zich niet aangetrokken tot sportprogramma's. De doelstelling om overgewicht te verminderen heeft specifieke structuren nodig. Overgewicht is het gevolg van een verkeerde balans tussen eten en bewegen. Bij de preventie van overgewicht spelen ook de fysieke en sociale omgeving een cruciale rol.

Kansrijke preventieprogramma's zijn programma's die: 1. gericht zijn op zowel het bevorderen van gezonde voeding als op voldoende beweging, 2. naast preventie voor de gehele doelgroep zich specifiek richten op hoogrisicogroepen zoals jonge kinderen, groepen met een lage sociaaleconomische status en bepaalde groepen allochtonen, 3. gecombineerd worden met bijpassende veranderingen in de (fysieke) omgeving: de gezonde keuze moet makkelijk, aantrekkelijk en vanzelfsprekend kunnen worden gemaakt, 4. zijn afgestemd op een goede analyse van de gedragsdeterminanten en omgevingsfactoren die ten grondslag liggen aan het risicogedrag. Dus bewezen effectieve programma's.

Dik omlijnd = Nieuw programma Rood = Voorlichtingsprogramma's Grijs = Bewegingsprogramma's Groen = Voedingsprogramma's Cursief = gericht op de omgeving

	Programma's 0 - 4 jaar	Status	Huidige financiering/ Spreiding	Investerings/ Tijdspad	Doelgroep/ Spreiding	Stakeholders	Toelichting Programma
Algemene Preventie	Hopla!	nieuw	n.v.t.	€ 630.000 per jaar invoering 2009	alle kinderen 0 - 4, ouders, professionals, heel Amsterdam, 42.500 kinderen	ouders, DMO, GGD/JGZ, OKC, voorscholen, kinderopvang	Effectief programma uit Den Haag. Kinderen worden gestimuleerd om gezond te eten en te bewegen. Geeft voorlichting aan professionals. Met een strippenkaart kunnen kinderen bewegen in de wijk.
	Borstvoeding: de beste start	bestaand	ziekenhuizen, verloskundigen, JGZ, doorlopend	n.v.t.	zwangere vrouwen, professionals, heel Amsterdam	ouders, GGD/JGZ, verloskundigen, kraambureaus, huisartsen, ziekenhuizen, thuiszorg	Er is voldoende wetenschappelijk bewijs dat borstvoeding een positief effect heeft op de preventie van overgewicht. Om borstvoeding zoveel mogelijk te stimuleren is in Amsterdam een borstvoedingsprotocol ontwikkeld.
Specifieke Preventie	Rustige Inhaalgroei onderdeel Hopla!	nieuw	AMC, GGD, eenmalig, 2008	n.v.t.	Turkse en Marokkaanse ouders heel Amsterdam	GGD/JGZ, Hopla!	Turkse en Marokkaanse baby's worden licht geboren, maar zijn binnen één jaar de zwaarste baby's. Dit onderzoek is de basis van de voorlichting die onderdeel wordt van Hopla!
Behandeling	Overbruggingsplan Overgewicht <small>alle leeftijden: 0 - 4, 4 - 12, 12 - 18</small>	bestaand	GGD € 117.000 per jaar	vanaf 2009 € 117.000 per jaar	kinderen met overgewicht, 3.000 kinderen	ouders, GGD/JGZ, ziekenhuizen	Als overbrugging totdat er een evidence based programma is, gebruikt dit programma kansrijke methodes uit de praktijk om obesitas en overgewicht te behandelen. Afhankelijk van de situatie wordt besloten de kinderen zelf te begeleiden of te verwijzen naar een diëtist, opvoedsteunpunt of overgewichtcursus (zoals Eten Zo!).
	Obesitaspoli's	bestaand/ uitbreiding	ziekenhuizen, doorlopend	n.v.t.	kinderen met overgewicht	1 ^e lijn, ziekenhuizen, zorgverzekeraars	De behandeling van obesitas gebeurt voornamelijk in ziekenhuizen. De capaciteit is echter onvoldoende evenals de spreiding.
Signalering	Consult JGZ	bestaand	GGD, doorlopend	n.v.t.	alle kinderen	GGD, DMO, JUMP in leerlingvolgsysteem, Kinddossier (Jong Amsterdam)	Tussen 0 - 4 komen kinderen en hun ouders ongeveer 15 keer op consult bij de JGZ. Tijdens deze consulten worden de kinderen gemeten en gewogen. Tijdens deze consulten is er aandacht voor gezond eten en voldoende bewegen, maar ook voor borstvoeding. Tevens wordt er doorverwezen naar andere programma's zoals Hopla! en het Overbruggingsplan.
	Ontwikkelingskosten	n.v.t.	n.v.t.	€ 200.000 eenmalig, 2008	n.v.t.	GGD/DMO	

PREVENTIESTRATEGIE

De basis van overgewicht wordt op jonge leeftijd gelegd. Daarom is er extra aandacht nodig voor de kinderen van 0 tot 4 en hun ouders.

De consults van de JGZ zijn de basis van de overgewichtbestrijding voor deze groep, omdat het alle kinderen bereikt en oudervoorlichting een belangrijk onderdeel is.

Naast deze voorlichting mist Amsterdam een specifiek programma dat een compleet pakket biedt. Daarom wordt Hopla! opgezet, dat naast voorlichting ook een bewegings- en voedingsprogramma is.

De nadruk bij 0 - 4 ligt bij algemene preventie: alle kinderen en hun ouders moeten vanaf het begin op het belang van gezonde voeding en bewegen gewezen worden.

PROGRAMMASAMENSTELLING

Bij 0-4 wordt vooral ingezet op voorlichting aan: ouders, kinderen én professionals (Hopla!). Experts bezoeken (voor)scholen, peuterspeelzalen en kinderopvanginstellingen. Daar leren ze de professionals hoe ze kinderen gezonder kunnen laten bewegen en eten. Hopla! is een totaalpakket, naast voorlichting kunnen kinderen gratis bewegen in de buurt (peutergym, babyzwemmen).

Er zijn twee toevoegingen aan Hopla! wenselijk in Amsterdam:

- Hopla! als lesprogramma in voorscholen
- Vroegtijdige signalering van motorische ontwikkelingsachterstanden en de behandeling ervan (Hopla!/ClubXtra)

INVESTERINGSTRATEGIE

De extra investeringen voor 0 tot 4 jaar betreffen voornamelijk de invoering van Hopla! in Amsterdam. In Den Haag kost Hopla! € 45.000 per stadsdeel. Het gemiddeld aantal inwoners van Haagse stadsdelen ligt 10.000 boven Amsterdam. Dit betekent dat het omgerekend naar inwoners in Amsterdam € 38.000 per stadsdeel zou kosten. Toch is het reëel om van het bedrag van € 45.000 uit te gaan. Ten eerste moet Hopla! hier nog ingevoerd worden, wat incidentele implementatiekosten mee brengt. Maar ten tweede en belangrijker, zullen de structurele kosten per inwoner in Amsterdam hoger zijn vanwege de wens om extra componenten aan het programma toe te voegen (voorscholen, ClubXtra). De gewenste aanpassingen aan Hopla! moeten nog ontwikkeld worden. Tevens moeten de verschillende programma's worden geïntegreerd. Het moet een samenhangend pakket zijn met goede onderlinge afstemming. Hiervoor zijn eenmalige ontwikkelingskosten nodig van rond de € 200.000,- in 2008 (2,5 fte. plus onkosten).

Bij invoering in 14 stadsdelen: 14 x € 45.000,- = € 630.000
(verdeelsleutel stadsdelen is het aantal kinderen in 0 - 4: per kind in deze leeftijd kost Hopla! € 14,-)

Het Overbruggingsplan Overgewicht is tot 2009 gedekt. Dit programma heeft een belangrijke plaats, omdat het via de regelmatige consults van de JGZ het doorverwijzingstraject inkleedt. Het doorlopende programma kost € 117.000,- per jaar.

Totaal:
2008 - € 200.000 incidenteel
2009/2012 - € 747.000 per jaar (€ 630.000 extra investeringen per jaar structureel)
(waarvan € 630.000 per jaar aan uitbreiding en nieuwe programma's)

OMGEVINGSFACTOREN

Om effectief te zijn moeten investeringen in overgewicht altijd gebaseerd zijn op twee pijlers: gedragsverandering en aanpassingen aan de sociale en fysieke omgeving.

Bovenstaande programma's gaan voornamelijk over gedragsverandering. Door middel van voorlichtings-, beweeg- en voedingsprogramma's wordt het gedrag beïnvloed. Dit heeft ook een omgevingsfactor, want voor kinderen behoren ouders tot de sociale omgeving en alle programma's richten zich op oudervoorlichting. Er zijn echter ook aanpassingen aan de fysieke omgeving nodig.

Nederlandse kinderen spelen het minste buiten van alle Europese kinderen. Ouders geven kinderen op steeds oudere leeftijd toestemming om buiten te spelen. De jongste groep speelt onder begeleiding van ouders. Bij de inrichting van de speelplekken moet men hier rekening mee houden en o.a. het sociale contact tussen de ouders stimuleren (overdekte ontmoetingplekken).

Amsterdam zet er op in dat alle stadsdelen een speelplekkenplan hebben. Een belangrijk onderdeel hiervan moet zijn dat er voor alle leeftijdsgroepen geschikte ruimtes aanwezig zijn. Verdringing door oudere kinderen moet worden tegengegaan. Om deze plannen uit te voeren is een investeringsfonds nodig.

Dik omlijnd = Nieuw programma Rood = Voorlichtingsprogramma's Grijs = Bewegingsprogramma's Groen = Voedingsprogramma's Cursief = gericht op de omgeving

	Programma's 4 - 12 jaar	Status	Huidige financiering/ Spreiding	Investeringen/ Tijdspad	Doelgroep/ Spreiding	Stakeholders	Toelichting Programma
Algemene Preventie	Over Gewicht Gesproken	bestaand	JGZ / GGD GSB 3 gelden € 145.000 per jaar 18.000 kinderen	€ 145.000 per jaar doorlopend	alle kinderen 0 - 4 via ouders, heel Amsterdam, 18.000 kinderen	ouders, GGD/JGZ,	Over Gewicht Gesproken is extra voorlichting tijdens de consulten van de JGZ. De voorlichting richt zich op het stimuleren van borstvoeding, ontbijten en buitenspelen en het verminderen van de inname van gezoete dranken en het kijken naar televisie.
	<i>Retourtje Gezond/Fietsplan</i>	bestaand/ uitbreiden	verkeersveiligheid 2007 - 2010 € 700.000 totaal	onbekend	alle kinderen (extra aan- dacht voor kinderen die weinig fietsen), scholen	DIVV, 3V, DMO	Het beste tegen overgewicht is voldoende bewegen als een onderdeel van het dagelijks leven. Fietsen is hiervan een goed voorbeeld, alleen de doelgroep met overgewicht fietst weinig. Bestaande initiatieven moeten gebundeld en versterkt worden, met aandacht voor gedragsverandering (educatie) en de omgeving (veilige routes).
	Lespakketten Gezond Gewicht	nieuw	n.v.t.	onbekend	alle kinderen	scholen, NISB Voedingscentrum	Er zijn zeer veel verschillende lespakketten beschikbaar, maar er is weinig bekend over de effectiviteit. Ook sluiten de pakketten niet altijd goed aan bij het niveau van de leerlingen of de Amsterdamse situatie. Er is behoefte aan wetenschappelijk effectiviteitonderzoek en een inventarisatie en 'op maat' maken van bestaande pakketten. Dit kan in samenwerking met NISB en het Voedingscentrum.
	<i>JIB/Jeugd in beweging</i>	bestaand	DMO	n.v.t.	kinderen heel Amsterdam	scholen, DMO	JIB is een 'puur' sportprogramma. Dergelijke programma's trekken meestal niet de kinderen met overgewicht. Daarvoor zijn gespecialiseerde programma's nodig. Sport op school heeft wel een positieve invloed op de sociale omgeving van kinderen en verlaagt de drempel om te bewegen en te sporten.
Specifieke Preventie	JUMPin	bestaand/ uitbreiden	DMO / GGD t/m 2009 € 1.350.000 per jaar 60 scholen 16.500 kinderen	2009 € 210.000 (40 extra scholen) 2010/2011/2012: € 1.560.000 per jaar	kinderen met lage SES (aandachtswijken) 100 scholen 27.500 kinderen	DMO, GGD, scholen, VUmc, Schoolgruiten	JUMPin haalt veelbelovende resultaten met het voorkomen van overgewicht op basisscholen in aandachtswijken. Naast het JUMPin beweeg- en voedingsprogramma, wijst het kinderen door naar de kinderarts in geval van obesitas, naar ClubXtra/MRT in geval van bewegingsachterstanden en naar het reguliere sportaanbod in geval van inactiviteit.
	Schoolgruiten/Tijd voor eten	bestaand/ uitbreiden	GGD / GSB3 tot 2009 € 120.000 per jaar 70 scholen 5.100 kin- deren, groep 3 en 4	2009/2012 € 345.000 per jaar	kinderen met lage SES (JUMPin scholen) 100 scholen 11.250 kinde- ren, groep 3, 4 en 5	Steunpunt Schoolgruiten GGD, DMO, JUMPin	Schoolgruiten is een effectief programma dat kinderen op basisscholen in aandachtswijken stimuleert om groenten en fruit te eten. Twee keer per week is een gruitmoment op school in combinatie met ondersteunend lesmateriaal. Schoolgruiten wordt geïntegreerd in JUMPin en zal in principe op dezelfde scholen gaan draaien.
	Certificering "Gezonde School"	nieuw	n.v.t.	onbekend	scholen	DMO, GGD, scholen	De certificering voor 'Sportieve School' is een succes in Amsterdam. Scholen gebruiken het onder meer om leerlingen te werven. Een vergelijkbaar systeem moet voor de 'Gezonde School' ontwikkeld worden, waarbij scholen ook prijzen kunnen winnen.
	Club Xtra	bestaand/ uitbreiden	DMO € 44.000 t/m 2009 onderdeel JUMPin, is onder- begroot (34 scholen)	€ 125.000 per jaar vanaf 2010	JUMPin scholen (45 scholen)	DMO, GGD, scholen	Sportactiviteiten voor kinderen met een motorische achterstand. Punten die nagestreefd worden zijn: het benadrukken van de succesbeleving van het kind, het uitwerken van een passend sportaanbod en het terugwinnen van het plezier in bewegen.
Behandeling	Overbruggingsplan Overgewicht <small>alle leeftijden: 0 - 4, 4 -12, 12 - 18</small>	bestaand	GGD € 117.000 per jaar	n.v.t. zie 0 - 4 jaar	kinderen met overgewicht, 3.000 kinderen	ouders, GGD / JGZ ziekenhuizen	Als overbrugging totdat er een evidence based programma is, gebruikt dit programma kansrijke methodes om obesitas en overgewicht te behandelen. Afhankelijk van de situatie wordt besloten de kinderen zelf te begeleiden of te verwijzen naar een diëtist, opvoedsteunpunt of overgewichtcursus (zoals Eten Zo!).
	Obesitaspoli's	bestaand/ uitbreiden	ziekenhuizen, doorlopend	n.v.t.	kinderen met overgewicht	1 ^e lijn, ziekenhuizen, zorgverzekeraars	De behandeling van obesitas gebeurt voornamelijk in ziekenhuizen. De capaciteit is echter onvoldoende evenals de spreiding.
Signalering	Leerlingvolgsysteem JUMPin	bestaand/ uitbreiden	onderdeel JUMPin financiering € 125.000 dekking t/m 2009, 60 scholen	€ 185.000 vanaf 2010 (totaal € 283.000 per jaar waarvan € 125.000 gedekt door JUMPin)	alle basisschool kinderen	GGD, DMO, 1 ^e en 2 ^e lijn	Om kinderen gericht te stimuleren in hun ontwikkeling op sportgebied is een leerlingvolgsysteem ontwikkeld. Aan de hand van een aantal criteria (zwenddiploma, plezier aan schoolsport en gymles) wordt gekeken of er extra stimulans of ondersteuning nodig is. Bijvoorbeeld in de vorm van MRT, ClubXtra of fysiotherapie. het JUMPin leerlingvolgsysteem meet en weegt kinderen van groepen 3 - 8. Er is samenwerking met JGZ over de doorverwijzing van kinderen met overgewicht en obesitas.
	Ontwikkelingskosten	n.v.t.	n.v.t.	€ 100.000 eenmalig, 2008	n.v.t.	GGD / DMO	

Dik omlijnd = Nieuw programma Rood = Voorlichtingsprogramma's Grijs = Bewegingsprogramma's Groen = Voedingsprogramma's Cursief = gericht op de omgeving

PREVENTIESTRATEGIE

Met JUMPin zet Amsterdam sterk in op specifieke preventie. Het programma is nu actief op 60 scholen in aandachtswijken en wordt uitgebreid naar 100 scholen.

Met behulp van het leerlingvolgsysteem kan de preventie nog specifiekere worden uitgevoerd. Door het op alle scholen van Amsterdam te laten draaien, komt er een exact beeld van de benodigde interventies. Dit kan betekenen dat op sommige scholen het hele JUMPin programma draait, op andere extra sportstimulering of voedingsprogramma's.

Algemene preventie blijft echter onmisbaar. De sociale omgeving van kinderen moet stimuleren tot sport (JIB). Ook moeten kinderen meer gestimuleerd worden om te fietsen. Tot slot zijn er meer en betere lespakketten nodig. Hiervoor zijn wetenschappelijke effectiviteitsstudies nodig.

PROGRAMMASAMENSTELLING

Voor de leeftijd van 4 tot 12 jaar zet Amsterdam vooral in op JUMPin. Dit is een compleet programma met voorlichting, voeding en bewegen.

Daarnaast is er met Schoolgruiten een beuzen effectief programma die gezonde voeding stimuleert.

Een extra inspanning op lesmethodes zorgen voor kennisverspreiding en voorlichting. Ook de JGZ zet in op voorlichting met Over Gewicht Gesproken.

De sociale omgeving van kinderen wordt gezonder doordat meer scholen een 'Gezonde School' worden, doordat fietsen aantrekkelijker wordt en doordat er een sportklimaat in scholen heerst. Van belang is dat dit wordt gekoppeld aan investeringen in de fysieke omgeving.

Gezamenlijk ontstaat er zo een compleet en samenhangend pakket aan programma's.

OMGEVINGSFACTOREN

Kinderen tussen 4 en 12 jaar gaan steeds meer zelfstandig buiten spelen, op de fiets naar school, naar sportverenigingen enz. Kortom, de invloed van de inrichting van de openbare ruimte op hun leven neemt toe. Om de investeringen in gezond gewicht effectief te laten zijn, moeten deze geflankeerd worden met ingrepen in de openbare ruimte.

Nederlandse kinderen spelen het minste buiten van Europa. Amsterdamse kinderen spelen weer minder dan het Nedelandse gemiddelde. Dit terwijl met buitenspelen relatief snel de beweegnorm wordt gehaald. Hier ligt dus een belangrijke opgave. Wijken moeten gezonder en kindvriendelijker. Ook om de stad aantrekkelijk te houden voor gezinnen. Dit betekent voldoende groen en speelplekken in kwantitatieve en kwalitatieve zin. Brede stoepen en 30km zones. Veilige fietsroutes naar school en de sportaccommodaties. Amsterdam moet hier bij de (her)inrichting van de openbare ruimte een grotere prioriteit aan geven.

Met de uitbreiding van beweegactiviteiten in het kader van gezond gewicht, naschoolse opvang, talentontwikkeling en het Sportplan, neemt het belang toe van mooie, multifunctionele schoolpleinen die openstaan voor de buurt. Een kansrijke aanpak hierbij is Zoneparc. Het schoolplein wordt voor € 50.000 zo ingericht dat ook de jongste kinderen en meisjes bewegen, spelen en sporten. Vaak zijn het nu de oudere jongetjes die het schoolplein overnemen. Scholen geven aan vooral de afname van pesten, vechten en ruzies op het schoolplein te waarderen.

In 4 van de 10 wijkactieplannen van de Krachtwijkenaanpak worden doelstelling t.o.v. speelplekken genoemd. Daarnaast heeft ongeveer de helft van de stadsdelen een speelplekkenplan. Specifieke preventie betekent concentreren op de gebieden waar de problemen het grootst zijn. Dit geldt duidelijk voor de Krachtwijken, waar overgewicht epidemische vormen aanneemt onder de kinderen én hun ouders én hun sociale kring. Een dergelijke omgeving maakt de bestrijding van overgewicht zeer problematisch én urgent. Opvallend is dat gezondheid of overgewicht in geen van de wijkactieplannen genoemd wordt.

INVESTERINGSTRATEGIE

De kern van de investeringen voor 4 tot 12 jaar bestaat uit de dekking van JUMPin voor 2010 tot 2012 en de uitbreiding van 60 naar 100 scholen in aandachtswijken. De dekking van JUMPin loopt tot en met 2009 en betreft € 1.350.000 per jaar. De uitbreiding betekent een extra investering van € 200.000. Dit bedrag moet in 2009 eenmalig bij de huidige dekking komen. Daarna komt de totale investering op € 1.560.000 per jaar.

Een belangrijk onderdeel van JUMPin is het leerlingvolgsysteem. De uitbreiding hiervan naar alle basisscholen betekent dat alle kinderen zorgvuldig worden doorverwezen en worden gestimuleerd om te gaan sporten. Daarnaast zorgt het ervoor dat Amsterdam precies zicht heeft op welke interventies een bepaalde school nodig heeft en dat investeringen heel gericht worden gedaan. Bij de 100 JUMPin scholen is het leerlingvolgsysteem meegenomen in de investeringen. Voor de overige 130 basisscholen komt de extra investering neer op € 158.000 per jaar. Daarnaast komt ClubXtra op 45 scholen. Dit is een effectief programma dat onderdeel uitmaakt van de begroting van JUMPin, maar onderbegroot is. Het programma gebruikt MRT om motorische achterstanden vroegtijdig te behandelen. Het programma kost vanaf 2010 € 125.000,-

Schoolgruiten gaat als component van JUMPin draaien op 100 scholen. Nu zijn dat er 70. Het bereik wordt meer dan verdubbeld, doordat het programma ook in groep 5 gaat draaien. Op welke scholen Schoolgruiten precies komt wordt bepaald aan de hand van de gegevens van het leerlingvolgsysteem. Is tot 2009 gedekt voor € 120.000. De uitbreidingen betekenen een extra investering van € 225.000. De totale kosten komen hiermee op € 345.000 per jaar.

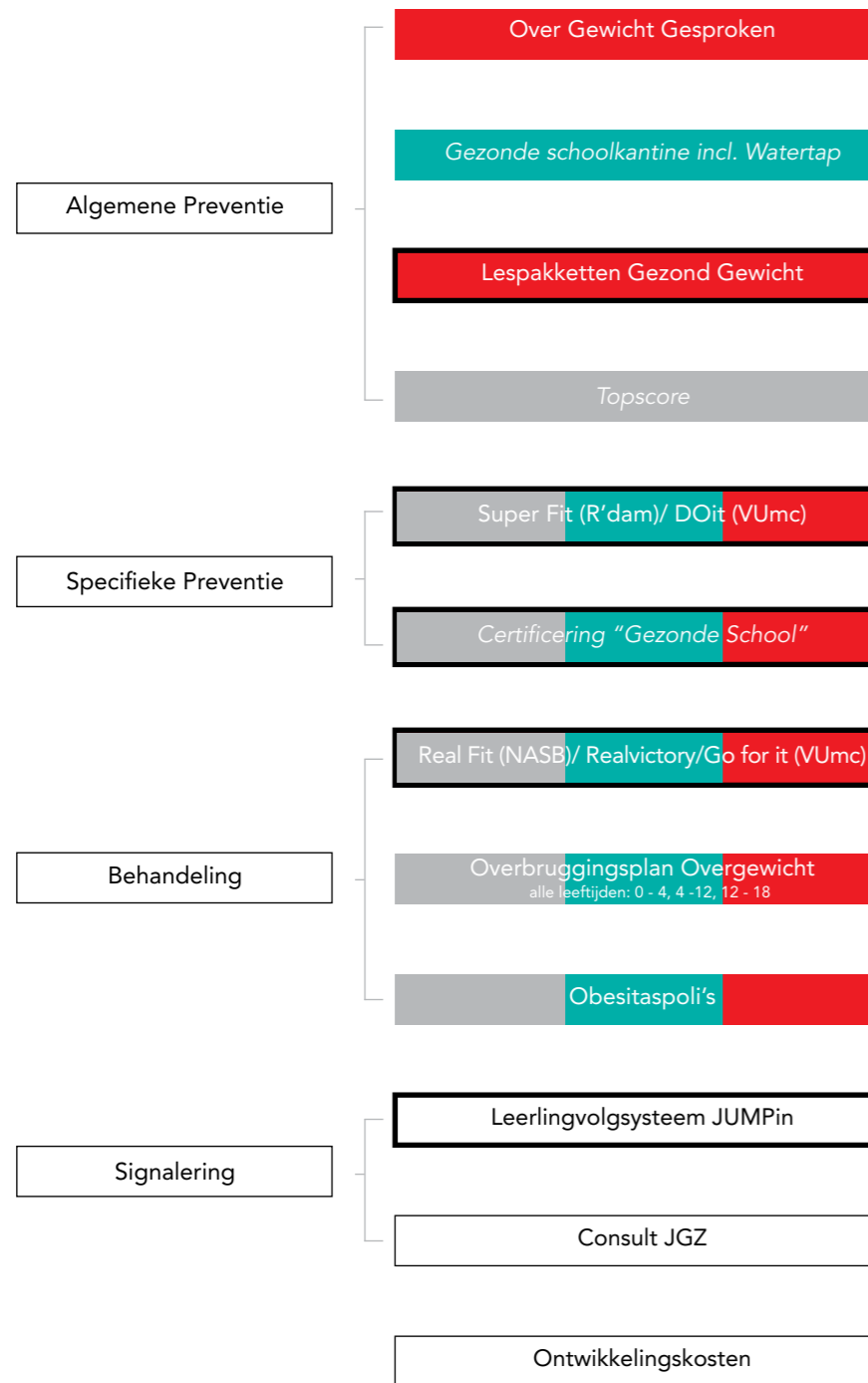
Totaal:
 2008: € 100.000,- incidenteel
 2009: € 848.000,- : € 648.000 structureel,
 € 200.000 incidenteel (uitbreiding JUMPin boven dekking)
 2010/2011/2012: € 2.333.000,- structureel (incl. JUMPin)

Extra investeringen in vergelijking met huidige dekking:
 2008: € 100.000,- incidenteel
 2009/2012: € 664.000,- structureel

Dik omlijnd = Nieuw programma Rood = Voorlichtingsprogramma's Grijs = Bewegingsprogramma's Groen = Voedingsprogramma's Cursief = gericht op de omgeving

	Programma's 12 - 18 jaar	Status	Huidige financiering	Investeringen/ Tijdsplan	Doelgroep/ Spreiding	Stakeholders	Toelichting Programma
Algemene Preventie	Over Gewicht Gesproken	zie 4 tot 12 jaar					Over Gewicht Gesproken is extra voorlichting tijdens de consulten van de JGZ. De voorlichting richt zich op het stimuleren van borstvoeding, ontbijten en buitenspelen en het verminderen van de inname van gezonde dranken en het kijken naar televisie.
	Gezonde schoolkantine incl. Watertap	bestaand/ uitbreiden	GGD tot 2009 € 31.000 30 scholen 21.000 kinderen	2009/2012 € 60.500 per jaar	alle kinderen, scholen (voorrang VMBO) 50 scholen, 35.000 jongeren	DIVV, 3V, DMO	Het project Gezonde Schoolkantine richt zich op het realiseren van een gezond en veilig voedingsaanbod in de schoolkantines en in de fris- en snackautomaten van middelbare scholen.
	Lespakketten Gezond Gewicht	nieuw	n.v.t.	onbekend	alle kinderen	scholen, NISB Voedingscentrum	Er zijn zeer veel verschillende lespakketten beschikbaar, maar er is weinig bekend over de effectiviteit. Ook sluiten de pakketten niet altijd goed aan bij het niveau van de leerlingen of de Amsterdamse situatie.
	<i>Topscore</i>	bestaand	DMO	n.v.t.	kinderen heel Amsterdam	scholen, DMO	Topscore brengt scholen in contact met sportclubs, organiseert activiteiten in de wijken van de stad en geeft jongeren de mogelijkheid om naschools kosteloos kennis te maken met de sport van hun keuze. Iedere week doen 2500 jongeren mee aan een naschoolse sportactiviteit van Topscore.
Specifieke Preventie	Super Fit (R'dam)/ DOit (VUmc)	nieuw	n.v.t.	2009/2010/2011: € 287.000 per jaar structureel € 120.000 per jaar incidenteel (ontwikkeling/onderzoek) 2012: € 494.000 structureel € 120.000 incidenteel (ontwikkeling/onderzoek)	2009/2011: 15 VMBO (1800) 2012: 30 VMBO (3.600)	DMO, GGD, scholen, VUmc,	Het voortgezet onderwijs is nog een witte vlek in de Amsterdamse aanpak van overgewicht. Gekozen wordt voor een variant vergelijkbaar met JUMPIn (specifieke preventie, combinatie met sportprogramma). Een effectief en kansrijk programma is DOit, dat is opgezet door VUmc en nu 4 jaar op 15 VMBO scholen draait. Rotterdam heeft voor een vergelijkbare strategie gekozen met Super Fit.
	Certificering "Gezonde School"	nieuw	n.v.t.	onbekend	VMBO scholen	DMO, GGD, scholen	De certificering voor 'Sportieve School' is een succes in Amsterdam. Scholen gebruiken het onder meer om leerlingen te werven. Een vergelijkbaar systeem moet voor de 'Gezonde School' ontwikkeld worden, waarbij scholen ook prijzen kunnen winnen.
	Real Fit (NASB)/ Realvictory/Go for it (VUmc)	nieuw	n.v.t.	2009/2012: € 135.000 per jaar (prog. structureel) 2009/2012 € 40.000 per jaar (onderzoek, incidenteel) (uitgaande van bijdrage zorg- verzekeraar, AWBZ en eigen bijdrage)	jongeren met overgewicht en obesitas 2009/2011: 15 VMBO (450)	DMO, GGD, scholen VUmc, zorgverzekeraars, AWBZ	Er zijn nog geen programma's die op lange termijn ernstig overgewicht of obesitas kunnen 'genezen'. Er zijn wel een aantal programma's die veelbelovend zijn. Ook op dit terrein is het VUmc zeer actief en wil graag een langdurig onderzoek doen op scholen. Zorgverzekeraars en AWBZ zijn over het algemeen bereid een groot deel van de kosten te dragen en tevens vragen alle programma's een eigen bijdrage van de deelnemers.
Behandeling	Overbruggingsplan Overgewicht <i>alle leeftijden: 0 - 4, 4 - 12, 12 - 18</i>	bestaand		zie 0 - 4 jaar			Als overbrugging totdat er een evidence based programma is, gebruikt dit programma kansrijke methodes om obesitas en overgewicht te behandelen. Afhankelijk van de situatie wordt besloten de kinderen zelf te begeleiden of te verwijzen naar een diëtist, opvoedsteunpunt of overgewichtscursus (zoals Eten Zo!).
	Obesitaspoli's	bestaand/ uitbreiden	ziekenhuizen, doorlopend	n.v.t.	kinderen met overgewicht,	1 ^e lijn, ziekenhuizen, zorgverzekeraars	De behandeling van obesitas gebeurt voornamelijk in ziekenhuizen. De capaciteit is echter onvoldoende evenals de spreiding.
Signalering	Leerlingvolgsysteem JUMPIn	nieuw	n.v.t.	2009/2011: € 16.000 2012: € 32.000	VMBO leerlingen (scholen die deelnemen aan specifieke preventie) 2009/2011: 15 2012: 30	GGD, DMO, 1 ^e en 2 ^e lijn	Om ook op het VO kinderen zorgvuldig door te verwijzen, de effecten van de specifieke preventieprogramma's te meten en als basis te dienen voor het behandelende programma, moet op de scholen die meedoen aan de pilot het JUMPIn leerlingvolgsysteem worden ingevoerd. Dit meet en weegt jongeren in de 1 ^e en de 3 ^e klas. Er is samenwerking met de JGZ over de doorverwijzing van kinderen met overgewicht en obesitas.
	Consult JGZ	bestaand	GGD, doorlopend	n.v.t.	alle kinderen	GGD, DMO, JUMPIn leerlingvolgsysteem, Kinddossier (Jong Amsterdam)	In de 2 ^e klas van het VO komen alle jongeren op consult bij JGZ. Tijdens deze consulten is er aandacht voor gezond gewicht. Tevens wordt er doorverwezen naar andere programma's. De meetgegevens moeten gekoppeld worden aan het leerlingvolgsysteem.
	Ontwikkelingskosten	n.v.t.	n.v.t.	€ 200.000 eenmalig, 2008	n.v.t.		GGD / DMO

Dik omlijnd = Nieuw programma Rood = Voorlichtingsprogramma's Grijs = Bewegingsprogramma's Groen = Voedingsprogramma's Cursief = gericht op de omgeving

PREVENTIESTRATEGIE

In Amsterdam is het stimuleren van gezond gewicht op het voortgezet onderwijs nog een witte vlek. Dit is om verschillende redenen onwenselijk. Ten eerste ligt het overgewicht op VMBO scholen hoog: 35% van de leerlingen heeft overgewicht en 11% heeft obesitas. Ten tweede gaan jongeren tussen de 13 en 16 jaar veel minder bewegen en sporten en is het dus een belangrijke tijd om te interveniëren. Ten derde is een sluitende keten noodzakelijk om de investeringen voor 0-4 jaar en in het basisonderwijs effectief te laten zijn op lange termijn.

Voor het voortgezet onderwijs wordt gekozen voor dezelfde structuur zoals die op de basisscholen succesvol is: een sportprogramma als structuur van de bewegingstimulering, algemene preventie door middel van effectieve lespakketten, een intensieve inzet op specifieke preventie, veel aandacht voor signalering en doorverwijzing en ruimte voor gespecialiseerde, behandelende programma's.

Kansrijke programma's voor specifieke preventie zoals Super Fit of DOit draaien tijdens de reguliere lessen en zijn hiermee voor alle leerlingen. Voor de pilot wordt ingezet op de eerste klas van het VMBO. Naast veel aandacht in de lessen is er extra bewegingsonderwijs. Essentieel is dat het programma wetenschappelijk onderbouwd wordt en intensief wordt gemonitord.

Er is een grote behoefte aan een succesvol behandelend programma voor overgewicht en obesitas in Amsterdam. De kansrijke programma's die er zijn, lijken vooral succes op korte termijn te boeken. Dit mag geen reden zijn om van dergelijke programma's af te zien. In samenwerking met een kenniscentrum (VUmc) en de zorgsector (verzekeraars, 1e lijn, 2e lijn) moet er een langlopende pilot worden opgezet gebaseerd op bestaande, kansrijke programma's. De behandelende programma's maken gebruik van diëtisten, psychologen, bewegingsprogramma's en zijn vooral gericht op een positief zelfbeeld en plezier in bewegen. De leeftijd van 12 tot 18 jaar wordt gekozen voor deze pilot omdat de jongeren zelfstandiger en mondiger worden en daarmee beter in de huidige, kansrijke behandelprogramma's passen.

De basis van preventie ligt bij signalering. Hierom moet het leerlingvolgsysteem worden ingevoerd op de VMBO scholen die de pilot draaien. Hiermee worden de jongeren in het eerste en het derde jaar bereikt. Bij de JGZ hebben ze een consult in het tweede jaar. Door deze systemen te koppelen komt er een sluitende keten van signaleren en doorverwijzen. Tevens dient dit als effectmeting voor de pilots.

INVESTERINGSTRATEGIE

De investeringen voor 12 tot 18 jaar bestaan vooral uit programma's die nieuw ontwikkeld moeten worden: een preventief en een behandelend programma en de invoering van het leerlingvolgsysteem op het VO. Dit moet intensief begeleid worden door wetenschappelijk onderzoek en effectmetingen. De preventie pilot zal relatief klein beginnen: alle eerste klassers van 15 VMBO scholen. In 2012 moet er een uitbreiding naar 30 VMBO scholen bereikt zijn. Deze investering is € 287.000 per jaar voor 15 VMBO en € 494.000,- voor 30 scholen. Hierboven komt € 120.000,- per jaar gedurende de periode van de pilot als kosten voor onderzoek en ontwikkeling. Een van de zaken die onderzocht moet worden is of een uitbreiding naar meerdere klassen noodzakelijk is. Het preventieprogramma wordt gekoppeld aan Topscore om voldoende beweging ook op de langere termijn te garanderen. Belangrijk is echter dat Topscore een "puur" sportprogramma blijft, met als doelstelling jongeren plezier te geven in de sport en niet het tegengaan van overgewicht. In tegenstelling tot het preventieve programma, richt het behandelende programma zich wel op meerdere leeftijden. Aan de hand van de signalering van het leerlingvolgsysteem zullen jongeren worden doorverwezen. Dit zijn zeer intensieve programma's van ongeveer 8 maanden met een lang nazorgtraject. Een groot gedeelte van de kosten wordt gedekt door AWBZ, zorgverzekeraars en een eigen bijdrage. De kosten voor de gemeente bedragen € 135.000 per jaar structureel plus € 40.000 incidenteel per jaar gedurende de looptijd van de pilot. Dit behandelende programma gaat op dezelfde scholen draaien als waar het preventieprogramma actief is. Dit samenhangende pakket moet de toekomstige structuur geven voor alle VMBO scholen.

Totaal:	
2008:	€ 200.000,- incidenteel
2009/2010/2011:	€ 498.500,- per jaar structureel € 160.000 per jaar incidenteel
2012:	€ 721.500,- structureel € 160.000 per jaar incidenteel

Extra investeringen in vergelijking met huidige dekking:	
2008:	€ 200.000,- incidenteel
2009/2011:	€ 467.500,- structureel / € 160.000 incidenteel
2012:	€ 690.500 structureel / € 160.000 incidenteel

PROGRAMMASAMENSTELLING

Voor de leeftijd van 12 tot 18 jaar zet Amsterdam vooral in op een breed preventief programma op het VMBO met aandacht voor voorlichting, voeding en bewegen.

Dit wordt gekoppeld aan ingrepen in de omgeving. Het programma Gezonde Schoolkantine zorgt voor een gezond aanbod op de scholen, ook door de snoep- en frisdrankautomaten aan te pakken. Daarnaast is er een sportklimaat, doordat Topscore actief is. Het preventieprogramma moet de opstap naar Topscore verkleinen.

Van belang is dat deze ingrepen in de (sociale) omgeving worden gekoppeld aan investeringen in de fysieke omgeving. Dit betekent dat het schoolplein aantrekkelijk is en dat er voor de jongeren voldoende openbare sportplekken zijn. De Krajicek Playground en de Cruiff Courts zijn hier voorbeelden van.

Een extra inspanning op lesmethodes zorgen voor kennisverspreiding en voorlichting. Ook de JGZ zet in op voorlichting met Over Gewicht Gesproken.

Gezamenlijk ontstaat er zo een compleet en samenhangend pakket aan programma's.

OMGEVINGSFACTOREN

Bij jongeren tussen de 12 en 18 jaar neemt de actieradius snel toe, hun leefgebied vergroot zich. Daarnaast nemen ze zelfstandiger beslissingen. Dit betekent dat er voor deze groep minder behoefte is aan een zeer fijnmazig netwerk van speelpleinen en sportplekken, maar dat de plekken die er zijn wel van hoogwaardige kwaliteit zijn en voldoen aan hun wensen.

De Krajicek Playground en de Cruiff Courts richten zich op deze leeftijdsgroepen. Er moet aansluiting gezocht worden bij deze succesvolle aanpak. Interessant zijn de Krajicek Playgrounds. Hierbij ligt de nadruk minder op de fysieke inrichting, maar vooral op het activiteiten aanbod. Het pleintje wordt intensief gebruikt en dient als de uitvalbasis voor sportactiviteiten in de hele wijk. In Den Haag hebben ze hiervoor een systeem met stagiaires en studiebeurzen opgezet. Uiteindelijk worden hierdoor de "lastige" jongens opgeleid tot sportbuurwerker in hun eigen omgeving.

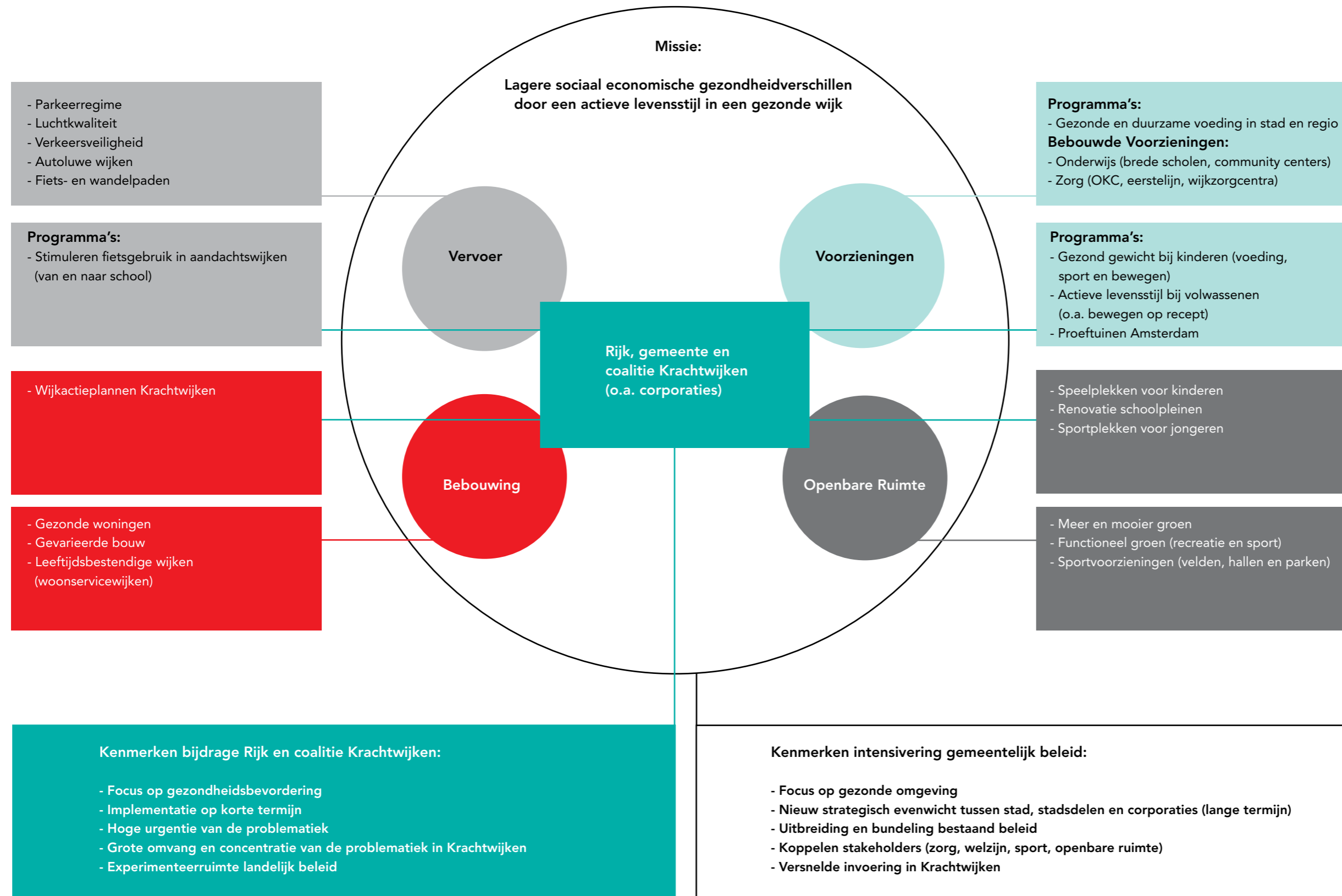
BIJLAGE 4. STROOMSCHEMA ACTIEVE LEVENSTIJL VOLWASSENEN

Toelichting Stroomschema Actieve Levensstijl Volwassenen:

Het stimuleren van een actieve levensstijl is effectief in het verminderen en voorkomen van medische klachten, het vergroten van sociale contacten, het versterken van een positief zelfbeeld en het laten meedoen aan de maatschappij. Om inactieve volwassenen te stimuleren tot een actieve levensstijl hebben we een model ontwikkeld, waarin de verbindingen tussen gezondheid, welzijn en sport worden weergegeven. Het streven is dat de sportsector een sluitende keten vormt met de zorg (met name de huisartsen) en met maatschappelijke ondersteuning (WMO).

BIJLAGE 5. DE KRACHTWIJK ALS GEZONDE WIJK

BIJLAGE 6. ONDERBOUWING KEUZE TOPPARKEN EN DE UITVOERING

Sportpark Bijlmerpark: dit park wordt verplaatst en er wordt door het stadsdeel flink in geïnvesteerd. Door de gunstige centrale ligging heeft het de potentie het hele stadsdeel te kunnen bedienen. Er wordt gewerkt aan plannen met het gedachtegoed van Sportcentrum Nieuwe Stijl en er zijn plannen voor een multifunctionele accommodatie in samenwerking met diverse partijen.

Sportpark Ookmeer: dit park is in dit rijtje en wellicht in heel Amsterdam koploper als het gaat om een goede fysieke inrichting. Het stadsdeel heeft de afgelopen jaren flink in dit park geïnvesteerd en dat werpt zijn vruchten af. Dit is een park met landelijke betekenis, een divers aanbod aan breedtesport en is een belangrijke facilitator voor topsport. Er is echter nog ruimte om extra dingen op te zetten.

Sportpark De Eendracht: ook op dit park is al veel gebeurd, flink geïnvesteerd in de fysieke inrichting. De vernieuwingen op dit park hebben echter plaats gevonden op één kant van het park (de scheiding is een weg) en er liggen nog vele kansen op het andere deel. Op dat deel staan veel clubgebouwen die slecht worden beheerd en waarvoor slecht of geen huur wordt betaald. Er ligt voor het stadsdeel een goede kans om dit aan te pakken. Er liggen op dit park verder kansen voor de verbinding met het groen.

Sportpark Sloten: dit sportpark staat in tegenstelling tot Ookmeer en De Eendracht nog aan het begin van de ontwikkeling. Qua ligging en omvang heeft het de potentie om een belangrijke rol in het stadsdeel te spelen en er zijn daarnaast ook mogelijkheden voor de ongebonden sport. Er zijn plannen om de sociale veiligheid te verbeteren, het aanbod te vergroten, te komen tot een andere vorm van beheer en de realisatie van een sportverzamelgebouw.

Sportpark Middenmeer-Voorland: ook op dit park zijn allerlei ontwikkelingen gaande: er zijn ideeën om te komen tot een uitbreiding van de leisure functies en een mogelijke realisatie van een sportverzamelgebouw. Ook liggen er kansen in de verbinding met het groen. Voor dit park geldt ook dat er al veel is geïnvesteerd in de fysieke inrichting.

1 of 2 kleinere parken in Amsterdam Noord

Voor Amsterdam Noord geldt een bijzondere situatie. Er zijn daar veel kleinere parken. Er is niet een groot park te kiezen maar er zijn meerdere plekken waar het zinvol lijkt om te investeren. Bijvoorbeeld sportpark De Melkweg en sportpark Buiksloterbanne.

De uitvoering

Als één van bovengenoemde sportparken in aanmerking wil komen voor extra middelen, moet het stadsdeel voor 1-1-09 een plan indienen bij DMO dat voldoet aan de volgende criteria:

1. Het plan moet heldere en zo mogelijk smart geformuleerde doelstellingen bevatten op de volgende aspecten:
 - Hoe wordt de fysieke inrichting verbeterd, inclusief de sociale veiligheid, de aantrekkelijkheid en de bereikbaarheid van het park?
 - Hoe wordt rekening gehouden/vorm gegeven aan de verbinding met het groen?
 - Hoe wordt het sportaanbod op het park vergroot?
 - Hoe wordt vorm gegeven aan ondernemerschap, welke vorm van organisatie en beheer wordt daarvoor gekozen?
 - Hoe worden benutting en bespelingsgraad verhoogd?
2. Het plan toont aan dat de voorstellen bijdragen aan de op centraal niveau geformuleerde ER-doelstelling en smartdoelstelling (aantal bezoekers nu en met hoeveel vergroten?)
3. Uit het plan blijkt een duidelijk tijdpad, met een uiterlijke realisatie in 2012
4. Uit het plan blijkt duidelijk dat het stadsdeel eigen financiering inzet.

BIJLAGE 7. DE AMSTERDAMSE KENNISKRING

Op 17 oktober 2006 is een bijeenkomst met als thema 'Kenniskring en Sport' georganiseerd. Dit op initiatief van de Sportraad. Het doel van de bijeenkomst was het mobiliseren van de Kenniskring Amsterdam voor de sport. Leden van dit netwerk komen uit het bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en overheid. De eerste stappen zijn uitgemond in een convenant dat op 6 juli 2007 door de vertegenwoordigers van de gemeente en de kennisinstellingen is gesloten.

Convenant

In dit convenant komen de gemeente en de kennisinstellingen tot de volgende afspraken:

- gemeenschappelijke inzet voor versterking professionaliteit van de Amsterdamse sport en het gemeentelijke sportbeleid door systematische inzet van kennis, kunde en stagiaires van de kennisinstellingen;
- kennisinstellingen maken sportevenementen op wereldschaal (o.a. Universiade) met inzet van alle partijen in Amsterdam mogelijk;
- partijen zetten zich in om het bedrijfsleven te interesseren voor deelname aan ontwikkeling en uitvoering van projecten in de sport.

Tevens is er een basisdocument opgesteld waarin staat welke kennisinstellingen opleidingen op het gebied van sport aanbieden of regelmatig onderzoeken en stages op dit gebied uitvoeren.

Negen werkgroepen

Vervolgens zijn er - om de gestelde doelen te bereiken - negen werkgroepen aan de slag gegaan.

1. Economie en Sport

Doel: vervolgonderzoek Economie en Sport aan faculteit Ruimtelijke Economie van de VU voorbereiden en begeleiden. Inventarisatie van wat in de literatuur bekend is over de relatie economie en sport, en beschikbare gegevens. Uiteindelijk ontstaat een instrument om per evenement kosten en opbrengsten te bepalen.

2. Sportevenementenkalender

Doel: de voorbereiding van een lange termijn evenementen agenda voor Amsterdam en de regio tot en met de Olympische Spelen van 2028 (in aansluiting op het landelijke proces) behoort tot de taak van deze werkgroep.

3. Universiade

Doel: enthousiasmeren van bestuurders van kennisinstellingen en het gemeentebestuur voor Amsterdam als dragende partner voor organisatie van een Universiade in Amsterdam. Daarnaast voorbereiding van een eventuele bid. Universiade wordt op de landelijke kalender in het kader van de Olympische Spelen 2028 opgenomen.

4. Programmalijnen kennisinstellingen

Doel: versterking sportbeleid Amsterdam aan de hand van beantwoording onderzoeksvragen.

5. Professionalisering van de sport

Doel: voorstellen ontwikkelen om de sportsector te professionaliseren en het aantal betaalde werknemers in de sport uitbreiden.

6. Sport in bestuurlijke netwerken

Doel: voorbereiding participatie van sportvertegenwoordiging in Amsterdamse bestuurlijke netwerken. Daarnaast onderzoek naar vertegenwoordiging in verhouding met de achterban van de sport. Sport is inmiddels lid van twee van de grootste netwerken; Stichting Amsterdam Partners en Stichting KennisKring Amsterdam.

7. Sport en Citymarketing

Doel: citymarketing in Amsterdam en de regio meer baseren op sportevenementen. De relatie met stedelijke promotieorganisaties is al versterkt, onder meer door lidmaatschap van Amsterdam Partners.

8. Integraal sportoverleg – Structuur

Doel: advies opstellen voor gezamenlijke presentatie van sport in Amsterdam en waarborging dat sport gezamenlijk beleid ontwikkelt.

9. Betrokkenheid Amsterdamse burger

Doel: draagvlak voor sportbeleid en sportevenementen bij Amsterdammers versterken.

De leden van deze werkgroep werken voorstellen uit om het draagvlak voor het sportbeleid en voor sportevenementen bij Amsterdammers te versterken, wat zichtbaar moet worden in een groter enthousiasme bij de burgers en bij de politiek voor sport en sportevenementen.

Resultaten tot nu toe en vervolg

- Sport zal officieel vertegenwoordigd worden in de besturen van de Kenniskring en van Amsterdam Partners.
- Het vervolgonderzoek naar de economische betekenis van sport is afgerond. Er worden nu instrumenten ontwikkeld om de impact van sportevenementen te meten en te voorspellen.
- Eerste aanzet gegeven voor twee onderzoeksvragen per sportsterpunt. Kennisinstellingen worden benaderd met de vraag of zij zich hiervoor in willen zetten.

Onderzoeksvragen per sterpunt

Jonge Amsterdammers

- Aan welke voorwaarden moeten sportstimuleringsprojecten voldoen om duurzaam sporten van deelnemers te bewerkstelligen?
- Aan welke voorwaarden moet een sportproject voldoen om een effect te hebben op het zelfvertrouwen en de zelfwaardering van Amsterdamse jeugd?
- Welke voorwaarden moet een preventieproject op het gebied van voeding hebben om een duurzame gedragsverandering te bewerkstelligen?

Volwassenen

- Aan welke voorwaarden moet een interventieprogramma voldoen om duurzame gedragsverandering in het kader van sociale cohesie teweeg te brengen en hoe meet je die effecten?
- Zijn er voor verschillende demografische groepen verschillende interventieprogramma's nodig? Aan welke voorwaarden moet een interventieprogramma voldoen om duurzame gedragsverandering ten aanzien van een gezonde levensstijl teweeg te brengen en hoe meet je die effecten? Gelden voor mensen met een handicap en/of andere groepen andere voorwaarden?

Topsport

- Wat zijn de voorwaarden voor het binnenhalen van grootschalige topsportevenementen, waaronder de Universiade?
- Welke voorwaarden zijn nodig om ook voldoende faciliteiten te bieden voor gehandicapte sporters? Aan welke voorwaarden moet een instrumentarium of formule voldoen om de economische en sociale waarde van topsportevenementen in Amsterdam te berekenen?
- Wat is de economische en sociale waarde van topsportevenementen voor de stad Amsterdam in het algemeen?
- Welke voorwaarden zijn nodig om het rendement van topsportevenementen in Amsterdam te versterken?

Sportinfrastructuur

- Welke voorwaarden zijn nodig voor een succesvolle exploitatie van sportaccommodaties?
- Hoe kan het concept Sportcentrum Nieuw Stijl versneld en succesvol in Amsterdam worden opgezet?
- Welke voorwaarden zijn nodig om de SportAs een internationale uitstraling te geven met behulp van een duidelijk gezicht, passende infrastructuur en betere benutting van het gebied?

Sportverenigingen

- Aan welke voorwaarden moet de huidige organisatie van sportverenigingen en sportbonden voldoen om professionalisering van de sport mogelijk te maken?
- Met welke instrumenten kan de overheid de professionaliteit in de sport verhogen?

Organisatie

- Welke voorwaarden zijn nodig om bedrijven en maatschappelijke organisaties meer te betrekken bij de uitvoering van het sportbeleid?

